

BOSNA I HERCEGOVINA

STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015 - 2019. I AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015 - 2019.

Naziv dokumenta: Strategija za borbu protiv korupcije 2015 – 2019. i Akcioni plan za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2015 – 2019.

Izdavač: Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Godina: 2014.

BOSNA I HERCEGOVINA

STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV
KORUPCIJE 2015 - 2019. I
AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE
STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV
KORUPCIJE 2015 - 2019.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 6. sjednici održanoj 7. 5. 2015. godine usvojilo je Strategiju za borbu protiv korupcije 2015 – 2019. i Akcioni plan za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2015 – 2019.

Naslov:

Strategija za borbu protiv korupcije 2015 – 2019. i Akcioni plan za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije 2015 – 2019.

Izdavač:

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Godina: 2014

© Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, sva prava pridržana.

Adresa izdavača:

Spasovdanska 22, 71123 Istočno Sarajevo, Bosna i Hercegovina

kontakt@apik.ba

www.apik.ba

Dizajn publikacije:

Studio Lisica

DTP:

Jasmin Leventa

Štampa:

Blicdruk d.o.o. Sarajevo

SADRŽAJ

UVOD	7
STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015 – 2019	9
1. Uvod	10
2. Opći principi i strateški prioriteti u BiH	11
2.1. Definiranje pojma korupcije	12
2.2. Borba protiv korupcije u javnom sektoru	12
2.3. Umanjenje regulatorne i distributivne uloge javnog sektora	13
2.4. Podsticanje moralne osude i neprihvatljivosti korupcije	13
2.5. Smanjivanje koristi i povećanje rizika od korupcije	13
2.6. Umanjivanje i reguliranje diskrecionih ovlaštenja	14
2.7. Povećanje transparentnosti pri donošenju odluka	14
2.8. Povećanje nadzora i kontrole nad donošenjem odluka	14
2.9. Interaktivnost i proaktivnost u prevenciji i represiji korupcije	15
2.10. Intenziviranja otkrivanja i represije korupcije	15
2.11. Poboljšanje koordinacije u borbi protiv korupcije	15
3. Vizija	16
4. Opći cilj	16
5. Strateški ciljevi	16
6. Načela	17
7. Prepreke za uspješno provođenje Strategije i Akcionog plana	19
8. Normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije	20
9. Strateški ciljevi i programi za njihovo provođenje	22
9.1. Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije	22
9.2. Razvijati, promovirati i provoditi preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom i privatnom sektoru	28
9.3. Unaprjeđenje djelotvornosti i efikasnosti pravosudnih institucija i organa za provođenje zakona u oblasti borbe protiv korupcije	34
9.4. Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za učestvovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije	40
9.5. Uspostava efikasnih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluaciju provođenja Strategije	46
AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE 2015 – 2019	49
Strateški cilj 1: Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije	50
Strateški cilj 2: Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom i privatnom sektoru	60
Strateški cilj 3: Unaprjeđenje djelotvornosti i efikasnosti pravosudnih institucija i organa za provođenje zakona u oblasti borbe protiv korupcije	74
Strateški cilj 4: Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za učestvovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije	82
Strateški cilj 5: Uspostavljanje efikasnih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provođenja Strategije	91

British Embassy
Sarajevo

Ova publikacija je objavljena uz podršku Vlade Velike Britanije, u okviru projekta “Jačanje komunikacijskih kapaciteta Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini”.

Autori ove publikacije su odgovorni za njen sadržaj i stavovi koji su u njoj izneseni ne odražavaju stavove Vlade Velike Britanije.

UVOD

Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljem tekstu Agencija), u skladu sa zakonskim nadležnostima i planiranim aktivnostima iz Programa rada za 2014. godinu, u martu ove godine započela je sa pripremama na izradi Nacrta strategije za borbu protiv korupcije i Akcionog plana za period 2015–2019. godina.

Definiran je metodološki pristup izradi Strategije i Akcionog plana, vremenski okvir za izradu, te su postavljeni temeljni principi i pristupi izradi navedenog dokumenta. Ključno opredjeljenje bilo je da nova Strategija, s obzirom na propuste i nedostatke prethodnih strategija koje su tretirale korupciju u BiH, ima sveobuhvatan pristup, bude prihvatljiva za sve nivoe vlasti u BiH kroz definiranje politika, te da bude provodljiva.

Imenovana je Interresorna radna grupa od predstavnika 23 institucije sa državnog nivoa, nivoa entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te predstavnika nevladinog sektora, a po potrebi angažirani su eksperti iz akademske i međunarodne zajednice. Koordiniranje cjelokupnim procesom vodili su predstavnici Agencije u saradnji s predstavnicima IPA projekta “Jačanje antikorupcijskih kapaciteta i mreža nevladinih organizacija u BiH” (IPA-2010).

Urađena je sveobuhvatna analiza međunarodnih konvencija, koje je BiH ratificirala, preporuka međunarodnih organizacija (posebno GRECO), strategija i akcionih planova zemalja u okruženju, strategija za borbu protiv korupcije i Strategije za reformu javne uprave koje su još uvijek aktuelne na pojedinim nivoima vlasti, te cjelovita analiza stanja zastupljenosti korupcije u BiH.

Održana su četiri radna sastanka Interresorne radne grupe, između kojih je Agencija vršila dodatne konsultacije i pripremala radne materijale za naredne radne sastanke. Sve primjedbe i sugestije članova radne grupe, koje su iznesene na sastancima radne grupe, ali i koje su naknadno dostavljane pismenim putem, uvažavane su i pravovremeno ugrađene u predložene nacрте dokumenata.

Agencija je na kraju, uvažavajući sve pristigle primjedbe i sugestije, kako članova Interresorne radne grupe tako i predstavnika međunarodne zajednice, nevladinog sektora i angažiranih eksperata, pripremila konačnu verziju Nacrta Strategije i Akcionog plana, i u skladu sa procedurom 5. januara 2015. godine uputila ih Vijeću ministara BiH na usvajanje.

Kroz publiciranje Strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019. i Akcionog plana za provedbu Strategije, namjera nam je da što veći broj aktera dobije priliku da se upozna sa sadržajem ova dva dokumenta, te da ih na taj način približimo institucijama zaduženim za njihovu provedbu.

Na kraju, koristimo ovu priliku da se zahvalimo svim učesnicima Interresorne radne grupe na njihovom predanom radu, primjedbama, sugestijama i ukupnoj podršci koju su dali u izradi ovog strateškog dokumenta, koji trasira budući petogodišnji period BiH u borbi protiv korupcije.

Menadžment Agencije

U izradi Strategije i Akcionog plana učestvovala su sljedeće institucije i organizacije:

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Komisija za izbor i praćenje rada Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine, Sud Bosne i Hercegovine, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), Ured koordinatora za reformu javne uprave, Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine, Komisija za praćenje i provedbu Strategije Republike Srpske, Tim za praćenje i provedbu Općeg plana za borbu protiv korupcije Federacije BiH, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Ministarstvo pravde Republike Srpske, Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije BiH, Ministarstvo pravde Federacije BiH, Tim za praćenje i provedbu Strategije i Akcionog plana za borbu protiv korupcije Brčko distrikta BiH, Policija Brčko distrikta BiH, Transparency International BiH, Centar za istraživačko novinarstvo, nevladina antikorupcijska mreža ACCOUNT.

Doprinos u izradi Strategije i Akcionog plana dao je:

Projekat Podrška antikorupciji (PAK)

BOSNA I HERCEGOVINA

**STRATEGIJA ZA BORBU
PROTIV KORUPCIJE**

2015 – 2019.

Sarajevo, decembar 2014.

1. Uvod

Korupcija je ozbiljan problem u savremenom svijetu koji je, u različitim oblicima i razmjerama prisutan svugdje, pa i u ekonomski snažnim, demokratskim i organiziranim državama. Kao što su faktori koji utječu na stanje i razmjere korupcije raznovrsni, poput historijskih, društvenih, kulturoloških i političkih, tako su i posljedice korupcije u životu običnoga građanina i cjelokupnoga društva mnogobrojne i teške. Korupcija negativno utječe na ekonomske tokove time što uzrokuje nepredvidive troškove za investitore koji su obeshrabreni za buduća ulaganja, uzrokuje rast sive ekonomije i smanjenje prihoda države po osnovu neplaćenih poreza, carina i drugih dažbina, povećava troškove administracije, roba i usluga, te smanjuje produktivnost. Ova pojava, u društvenom smislu, utječe na izmijenjen sistem vrijednosti, pogotovo racionaliziranje, pa čak i opravdavanje nezakonitog ponašanja. U političkom smislu, narušava legitimitet i ugled institucija vlasti, ugrožava ostvarenje načela pravne države i uzrokuje nepovjerenje građana u vlast i političku nestabilnost povećanjem jaza između elita i običnog građanstva.

Korupcija predstavlja posebnu opasnost za države u tranziciji, u kojima demokratski, institucionalni i vrijednosni sistemi još nisu dovoljno izgrađeni. U takvim državama, neadekvatni pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljno garancija za efikasnu kontrolu raspolaganja javnim ovlastima, čiju zloupotrebu korupcija, zapravo, predstavlja. Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu BiH), kao tranzicijska zemlja, u posljednje vrijeme preduzima određene sistematske aktivnosti na suprotstavljanju korupciji. Prema "Indikatorima upravljanja" Svjetske banke, BiH se nalazi ispod sredine ljestvice od preko 200 zemalja i teritorija, a sličnu poziciju ima i prema "Indeksu percepcije korupcije" Transparency Internationala koji rangira skoro 180 zemalja.¹ Prema spomenutim i drugim pokazateljima, BiH je slabije rangirana od zemalja Zapadne Evrope, ali i većine zemalja iz regije.

Pristupanje Evropskoj uniji strateški je prioritet BiH. Borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava u većini država iz procesa proširenja Evropske unije, u koje se ubraja i BiH, i povezana je sa poštivanjem pitanja temeljnih ljudskih prava, radom pravosudnih organa i institucija, pravdom i unutrašnjim poslovima. Budući da se borbi protiv korupcije posvećuje pažnja već u ranoj fazi procesa pristupanja Evropskoj uniji, a da se otvaranje odgovarajućih poglavlja temelji na uvjerljivim rezultatima, BiH treba pokazati odlučnost u preduzimanju konkretnih, sveobuhvatnih i održivih aktivnosti na suprotstavljanju korupcijskim praksama.

U BiH je do sada usvajano nekoliko strateških dokumenata za borbu protiv korupcije na državnom, entitetskim i nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu BD BiH), kao i nižim nivoima vlasti. Dosadašnji strateški dokumenti nisu adekvatno implementirani, što se konstatira i u izvještajima o napretku BiH (prilozi uz saopćenje Evropske komisije Evropskom parlamentu i Vijeću EU) za posljednjih nekoliko godina. U njima se cjelokupni angažman BiH ocjenjuje tek kao "rana faza borbe protiv korupcije"².

Borba protiv korupcije je dug i kompleksan proces u kojem nema brzih i jednostavnih rješenja. Potrebno je provoditi kontinuirane aktivnosti, zbog čega je neophodno da se u cilju nadogradnje i kontinuiteta Strategije za borbu protiv korupcije BiH 2009–2014. i Akcionog plana za njeno provođenje nastavi sa strateškom borbom protiv korupcije, odnosno izradi Strategija za borbu protiv korupcije i njen provedbeni dokument – Akcioni plan za period 2015–2019. godina.

¹ Economy Rankings, <http://www.doingbusiness.org/rankings>, pristupljeno 19. decembra 2014.; Globalni Indeks percepcije korupcije (CPI) 2013, http://www.mc.rs/upload/documents/saopstenja_izvestaji/2013/CPI/Srbija-CPI-2013.pdf, pristupljeno 19. decembra 2014.

² Radni dokument osoblja Komisije, izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2013., http://komorabih.ba/wp-content/uploads/2013/11/izvjestaj_napredak.pdf, pristupljeno 19. decembra 2014.

2. Opći principi i strateški prioriteti u BiH

Imajući u vidu sve izraženiju društvenu svijest i opredijeljenost za uspješniju i angažiraniju borbu protiv korupcije, međunarodne obaveze BiH na ovom planu i standarde koje zemlja treba ispuniti na putu evropskih integracija, Strategija za borbu protiv korupcije 2015–2019. (u daljem tekstu Strategija) i Akcioni plan za provođenje Strategije (u daljem tekstu Akcioni plan) predviđaju provodive, jasne i konkretne ciljeve, koji uvažavaju sve specifičnosti administrativnog uređenja i društva u BiH.

Oni su nadogradnja i kontinuitet Strategije i Akcionog plana BiH 2009–2014, te su usklađeni sa međunarodnim standardima, obavezama zemlje iz ratificiranih antikorupcijskih konvencija sa domaćim zakonodavstvom, ali i bazirani na dobrim, domaćim i međunarodnim praksama. Borba protiv korupcije ne može se posmatrati odvojeno od ostalih srodnih strateških i reformskih procesa u zemlji, u oblasti vanjskih poslova, reforme javne uprave, sigurnosti i unutrašnjih poslova, pravosuđa i finansija.

Zbog toga su Strategija i Akcioni plan usklađeni sa odgovarajućim procesima, te razvojnim i sektorskim strategijama kako na državnom, tako i na ostalim nivoima vlasti u BiH. Time se nastoji učvrstiti konsenzus o potrebi koordiniranog, sveobuhvatnog i sistematskog djelovanja protiv korupcije, čime će biti osnažene pretpostavke za uključivanje u evropsku zajednicu, ali i poboljšavanje kvaliteta života svih građana u BiH. U koncipiranju Strategije primijenjen je tzv. integrirani pristup, tretiranjem svih važnih oblasti borbe protiv korupcije – prevencije, represije i koordinacije. To podrazumijeva utemeljenost antikorupcijskih aktivnosti na činjenicama, te takav pristup odlikuju transparentnost, nepristrasnost, stručnost, inkluzivnost, sveobuhvatnost, mjerljivost i orijentiranost na učinak, što su principi u borbi protiv korupcije koje zagovaraju Ujedinjene nacije. Posebna pažnja u izradi Strategije za borbu protiv korupcije 2015–2019. posvećena je iskustvima u provođenju prethodne Strategije za borbu protiv korupcije (2009–2014.) i Akcionog plana za njeno provođenje, uočavanjem njenih prednosti i nedostataka. Strategija, pored jasno definirane vizije, strateških ciljeva, načela i prepreka u provođenju, određuje normativni, institucionalni okvir za borbu protiv korupcije, prioritetne oblasti, programe implementacije, uključujući mehanizme praćenja i evaluacije njenog provođenja.

U koncipiranju Strategije posebna pažnja posvećena je specifičnostima političkog i društvenog uređenja BiH, zbog postojanja više nivoa vlasti, kao i mogućnosti da “entiteti, BD BiH i kantoni razviju vlastitu strategiju za borbu protiv korupcije i akcioni plan u skladu sa općim principima utvrđenim u državnoj Strategiji za borbu protiv korupcije”³.

Kako ne bi došlo do negativnog preklapanja sa nadležnostima entiteta, BD BiH i kantona, Strategija i prateći akcioni plan nisu sektorski orijentirani, s obzirom na činjenicu da navedeni nivoi vlasti imaju konkretne nadležnosti u sektorskim oblastima (unutrašnji poslovi, pravda, zdravstvo, obrazovanje i drugo).

Strategija i Akcioni plan usmjereni su ka najvišim strateškim mjerama koje se odnose na oblast prevencije, otkrivanja, procesuiranja, koordinacije, represije, poboljšanja zakonodavnog okvira, povećanja kapaciteta institucija, obuka i podizanja javne podrške za borbu protiv korupcije. Takva orijentacija Strategije i Akcionog plana omogućava podizanje borbe protiv korupcije na viši nivo od sektorskog, koji se odvija na nivou entiteta, BD BiH i kantona, tako što omogućava strateški, ujednačen i dovoljno širok okvir za usklađivanje strategija i akcionih planova za borbu protiv korupcije na tim nivoima vlasti.

Kako bi se osiguralo koordinirano provođenje Strategije na nivou BiH, na osnovu Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljem tekstu Zakon o Agenciji), ona predviđa sljedeće opće principe borbe protiv korupcije:

³ Član 22. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, (“Službeni glasnik BiH”, broj: 103/09, 58/13).

2.1. Definiranje pojma korupcije

Pojam korupcije definiran je međunarodnim aktima na nekoliko načina, što može prouzrokovati različita tumačenja i postupke u provođenju Strategije.

Zakon o Agenciji definira korupciju kao: *“svaku zloupotrebu moći povjerene javnom službeniku ili licu na političkom položaju na državnom, entitetskom, kantonalnom nivou, nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, gradskom ili općinskom nivou, koja može dovesti do privatne koristi. Korupcija posebno može uključivati direktno ili indirektno zahtijevanje, nudičenje, davanje ili prihvatanje mita ili neke druge nedopuštene prednosti ili njenu mogućnost, kojima se narušava odgovarajuće obavljanje bilo kakve dužnosti ili ponašanja očekivanih od primaoca mita.”*

Zbog uskog poimanja pojma korupcije kojeg daje ova definicija, za potrebe Strategije, kao širi okvir uzeta je jedna od najobuhvatnijih i najpotpunijih definicija te vrste koja se nalazi u Građanskopravnoj konvenciji protiv korupcije Vijeća Evrope⁴. Konvencija ukazuje na razne pojavne oblike korupcije koji su sankcionirani normama krivičnog zakonodavstva u BiH. Prema Konvenciji, *“korupcija podrazumijeva traženje, nudičenje, davanje ili primanje, direktno ili indirektno mita ili bilo koje druge nezakonite koristi ili stavljanje toga u izgled, koje izopačuje propisano izvođenje neke dužnosti ili ponašanja koje se zahtijeva od primatelja mita, nezakonite koristi ili osobe kojoj se to stavlja u izgled”*.

Institucije i pojedinci koji će učestvovati u provođenju Strategije trebaju biti svjesni toga da *korupcija postoji ukoliko dođe do namjernog narušavanja principa nepristrasnosti pri odlučivanju u cilju prisvajanja neke pogodnosti*. Definiranje korupcije važno je kako bi se ova pojava razlikovala od slučajeva kada je pristrasnost u odlučivanju posljedica predrasuda ili naklonosti, a ne namjere da se ostvari neka pogodnost za sebe ili drugog, kao i od situacija u kojima je štetna odluka plod manjka informacija ili znanja kojim donosilac odluke raspolaže.

2.2. Borba protiv korupcije u javnom sektoru

Iako se korupcija može pojaviti u svakom dijelu društva u kojem se donose odluke, najštetnije posljedice ima korupcija u javnom sektoru, uključujući i nosioce javnih ovlaštenja. Imajući u vidu širinu javnog sektora u BiH na raznim nivoima vlasti, kao i njegovu posebnu odgovornost prema građanima od čijih se sredstava finansira, dužnost ovog sektora je da primjerom pokaže spremnost za borbu protiv korupcije, te kroz državne strateške akte utvrdi obaveze za učesnike ovog sektora u prevenciji i represiji. Strategija polazi od toga da će prioriteta, prevashodno, biti usmjereni na borbu protiv korupcije u javnom sektoru, odnosno u institucijama na svim nivoima u BiH.

To uključuje, između ostalog, jačanje institucija javnog sektora koje treba da se bore protiv korupcije, te izradu ili izmjenu zakonskih i podzakonskih propisa, kako bi se smanjio broj prilika da do korupcije dođe ili omogućilo njeno lakše otkrivanje i procesuiranje, kao i provođenje preventivnih aktivnosti. Usmjerenost pažnje na javni sektor ne isključuje primjenu preventivnih i represivnih mjera protiv korupcije i u privatnom sektoru, naročito u onim oblastima gdje dolazi do interakcije između javnog i privatnog sektora. Istraživanja o korupciji u BiH pokazuju da se najveći dio ovog vida kriminala odvija zloupotrebom ovlaštenja u javnom sektoru u interakciji između javnog sektora, s jedne, i privatnog sektora ili građana sa druge strane. Za najveći dio privrednih subjekata veći problem predstavlja ovaj vid korupcije od onog do kojeg dolazi u odnosima između privatnih firmi.

⁴ Strasbourg, 4. 11. 1999. godine, stupila na snagu 1. 11. 2003. godine, stupila na snagu u odnosu na BiH 1. 11. 2003. godine; (“Službeni glasnik BiH” broj: 36/2001).

2.3. Umanjenje regulatorne i distributivne uloge javnog sektora

Obim korupcije u javnom sektoru direktno zavisi od aktivnosti tog sektora (uređivanje društvenih odnosa u većem obimu kroz zakonsku regulativu, intervencije na tržištu, preraspodjela imovine i resursa unutar društva...). Usljed toga, umanjeње regulatorne ili distributivne uloge javnog sektora, kao jedan od efekata imat će i smanjenje broja prilika u kojima do korupcije može doći. To ne znači da će se institucije javnog sektora, zbog borbe protiv korupcije, odreći svoje regulatorne uloge ili donošenja odluka, već da je potrebno da takve aktivnosti preduzimaju kada je to neophodno ili zasnovano na utvrđenim politikama, svjesne rizika od nastanka korupcije i uz mehanizme za kontrolu koji će te rizike svesti na minimum, kao jedan od vidova prevencije korupcije.

Usljed razgranatosti javnog sektora u BiH, postoji tendencija da se regulatorne funkcije organa vlasti povećavaju i kada to nije neophodno, bilo u cilju opravdanja postojanja institucija i dobijanju budžetskih prihoda, bilo radi postavljanja prepreka za poslovanje koje se mogu prevladati koruptivnim mehanizmima. Usljed slabosti i nedovoljne konkurentnosti privrede u BiH, poslovi koji se zaključuju sa organima vlasti imaju veliki značaj za finansijsko poslovanje i održivost mnogih dijelova privatnog sektora, što motivira koruptivno ponašanje. Iako su socijalna i druga slična davanja u BiH relativno niska u poređenju sa razvijenijim zemljama, potrebe pripadnika socijalno ugroženih kategorija stanovništva za tom pomoći su velike, što stvara snažan motiv za korupciju kako bi se ostvarilo učešće u distribuciji budžetskih sredstava.

2.4. Podsticanje moralne osude i neprihvatljivosti korupcije

Moralna osuda i neprihvatanje korupcije, kako na kolektivnom tako i na individualnom planu, predstavljaju najsnažnije i najefikasnije sredstvo za sprečavanje korupcije, koje istovremeno zahtijeva najmanja institucionalna ulaganja. Međutim, zbog procesa formiranja etičkih vrijednosti, koje su narušavane u dugom periodu, nerealno je ove promjene očekivati u kratkom roku, ali sigurno je da se ozbiljni rezultati u borbi protiv korupcije teško postižu bez podrške javnosti.

Zbog svega toga, proces jačanja moralnih vrijednosti treba uključiti u kreiranje antikorupcijskih mjera putem ugrađivanja u propise i obrazovni sistem, njegovog promoviranja nosilaca javnih ovlaštenja, te ukazivanjem na pozitivne primjere i mjere koje će uvjeriti građane da mogu utjecati i doprinijeti sprečavanju korupcije.

Stoga je neophodno da se podizanjem javne svijesti o pojavi, načinu sprečavanja i posljedicama korupcije, omogući uključivanje cjelokupnog društva u ovu borbu. Građani BiH snažno osuđuju korupciju i njene pojavne oblike, ali, sudeći po istraživanjima javnog mnijenja i pokazateljima iz krivičnopravnih statistika, nisu spremni da prijave ovakva krivična djela.⁵

2.5. Smanjivanje koristi i povećanje rizika od korupcije

Učesnici u korupciji, za razliku od počinitelja nekih drugih krivičnih djela, postupaju racionalno pri čemu odmeravaju moguće koristi, zakonske i moralne sankcije kojima mogu biti izloženi i vjerovatnoću da do otkrivanja i kažnjavanja dođe. Zbog toga cilj antikorupcijskih mjera treba da bude promjena odnosa između koristi i rizika potencijalnih učesnika u korupciji – smanjenje koristi na koju mogu da računaju, te uvećanje vjerovatnoće da će biti otkriveni i kažnjeni. Ovo podrazumijeva i stavljanje snažnog naglaska na krivične sankcije koje će najviše pogoditi one koji su počinili korupciju, sa naglaskom na oduzimanje imovine i druge vrste koristi stečene na takav način.

Realizacija ovog cilja može obuhvatiti promjenu normativnog okvira za borbu protiv korupcije, provođenje mjera prevencije, kao i bitno unaprjeđenje aktivnosti organa koji provode zakone. U BiH je,

⁵ Izvor: Countering corruption in Bosnia and Herzegovina: 2001-2011, <http://www.csd.bg/files/Full.pdf>, pristupljeno 19. decembra 2014.

i pored do sada preduzetih mjera, vjerojatnoća otkrivanja i kažnjavanja korupcije veoma niska, što ovu nezakonitu djelatnost i dalje čini veoma isplativom. Osim toga, u BiH je veoma malo izrečenih presuda za koruptivna djela, koje u rijetkim slučajevima prati oduzimanje nezakonito stečene imovine.

2.6. Umanjivanje i reguliranje diskrecionih ovlaštenja

S obzirom na to da je korupcija uvijek u vezi sa procesom donošenja odluka, Strategija teži tome da proces donošenja odluka bude u što manjoj mjeri prepušten slobodnoj procjeni donosilaca odluka. Umjesto toga, potrebno je osmisliti i provoditi odlučivanje u jasno definiranoj proceduri, na osnovu preciznijih kriterija i uz otvorenost procesa ka javnosti.

Za realizaciju ovog cilja potrebne su izmjene normativnog okvira radi uvođenja procedura odlučivanja tamo gdje one ne postoje ili nisu dovoljno precizne. Neophodno je i preispitivanje nivoa i neophodnosti diskrecionih ovlaštenja kao bitnog segmenta prevencije korupcije, te podizanje svijesti javnosti kako o rizicima diskrecionog odlučivanja, tako i o načinu na koji će civilno društvo pratiti da li se ta ovlaštenja koriste u skladu sa svrhom zbog koje postoje. Iako postoje napori u BiH da se obim diskrecionog odlučivanja ograniči, kako u kontekstu pojedinih dijelova Strategije za reformu javne uprave, tako i u kontekstu izrade planova integriteta, ono i dalje nije svedeno samo na slučajeve kada je neophodno.

2.7. Povećanje transparentnosti pri donošenju odluka

Vjerojatnoća da će doći do korupcije ili da će ona ostati skrivena povećava se ukoliko proces donošenja odluka nije javan.

Zbog toga, Strategija teži ka povećanju transparentnosti u procesu donošenja odluka, kroz unapređenje normativnog okvira i prakse, kao bitnog segmenta prevencije korupcije i preduslova za učešće cjelokupnog društva u sprečavanju korupcije. Proces donošenja odluka u BiH još uvijek nije dovoljno javan, a problemi se javljaju prilikom donošenja pravnih propisa (odsustvo javnih rasprava ili nedovoljna uključenost zainteresiranih aktera), skrivenost utjecanja na donošenje odluka (lobiranje), odsustva analiza i nepotpunih obrazloženja. Pored toga, korupciji pogoduje i generalni manjak transparentnosti rada institucija i nedovoljna sloboda pristupa informacijama.

2.8. Povećanje nadzora i kontrole nad donošenjem odluka

Nivo nadzora i kontrole u BiH generalno nije na zadovoljavajućem nivou. Osim problema koji proizlaze iz činjenice da nisu u svim slučajevima propisani rokovi za vršenje nadzora ili da nije jasno određen organ koji vrši nadzor i kontrolu, kao ni obim kontrole, ni kvalitet nadzora nije uvijek dovoljan. On se svodi na formalno odobravanje izvještaja o radu, bez razmatranja svih aspekata rada koji proizlaze iz propisanih nadležnosti institucija.

S druge strane, ukoliko proces donošenja odluka nije podvrgnut nadzoru i kontroli, kao i kada ne postoji obaveza da se polože računi za (ne)učinjeno, manje je vjerojatno da će korupcija biti otkrivena. Zbog toga, Strategija teži djelotvornom nadzoru i kontroli donošenja odluka, kao i smanjivanju broja situacija u kojima donosilac ne mora polagati račune za (ne)učinjeno.

Realizacija ovog cilja podrazumijeva jačanje kapaciteta institucija koje vrše nadzor i kontrolu nad donošenjem i implementacijom pravnih propisa, poboljšanje normativnog okvira, a ujedno predstavlja bitan dio prevencije korupcije i još jedan preduslov za djelotvorno učešće građana u borbi protiv korupcije.

2.9. Interaktivnost i proaktivnost u prevenciji i represiji korupcije

Ukoliko su znanje i svijest o korupciji, njenim uzrocima, modalitetima i štetnim posljedicama veći kod svih zainteresiranih za njeno sprečavanje, povećavaju se šanse da korupcije u praksi bude manje i da se broj zainteresiranih za borbu protiv korupcije uveća. Zbog toga, Strategija predviđa i druge preventivne mjere za borbu protiv korupcije, uključujući i edukaciju o problemu korupcije, provođenje temeljnih istraživanja postojećeg stanja, učenje na osnovu uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja i uključivanje šireg kruga subjekata i pojedinaca iz javnog i drugih sektora u borbu protiv korupcije.

Nema uspješne borbe protiv korupcije ukoliko je isključivo reaktivna, odnosno ako se čeka da neko prijavi koruptivno ponašanje. Ona može biti efikasna ako podrazumijeva i proaktivan pristup. Takav pristup znači da se na osnovu uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja kreiraju efikasniji preventivni mehanizmi, ali i da oni posluže za otkrivanje koruptivnog djelovanja i prije nego što ono bude prijavljeno.

2.10. Intenziviranja otkrivanja i represije korupcije

Ukoliko veći broj slučajeva korupcije bude otkriven i primjereno kažnjen, te ukoliko rezultati tog rada budu poznati javnosti, može se očekivati da će u budućnosti biti manje takvih slučajeva.

Zbog toga Strategija teži:

- povećanju broja prijavljenih i slučajeva koji su istraženi od strane nadležnih organa u kojima se sumnja na korupciju, kroz pojačan rad istražnih organa i ohrabrivanje lica koja imaju takve sumnje da ih podijele sa drugima;
- smanjivanju broja slučajeva koruptivnih ponašanja koja nisu podložna otkrivanju i represiji;
- primjerenom sankcioniranju korupcije, odnosno odvratanju potencijalnih učesnika od koruptivnog ponašanja;
- razvijanju mehanizama koji će osigurati naknadu štete oštećenim, nastalu usljed korupcije.

2.11. Poboljšanje koordinacije u borbi protiv korupcije

Da bi Strategija mogla da dovede do ostvarivanja navedenih općih principa, neophodno je uspostaviti efikasne mehanizme za njeno provođenje i koordinaciju rada nadležnih organa za praćenje realizacije mjera u praksi i periodičnu evaluaciju ostvarenih rezultata. Iskustva u provođenju i koordinaciji Strategije za borbu protiv korupcije 2009.-2014. nisu bila dovoljno uspješna, a u nedovoljnoj mjeri je bilo i koordinirano provođenje mjera i aktivnosti iz Strategije i pratećeg akcionog plana između institucija na svim nivoima vlasti u BiH.

Strategija, kao opći okvir za borbu protiv korupcije u BiH, obuhvata ciljeve i donosi mjere koji su relevantne i mogu se primijeniti na svim nivoima vlasti, bez negativnog preklapanja sa nadležnostima entiteta, BD BiH i kantona. Prepoznavanje modaliteta i specifičnih problema koje treba riješiti polazeći od načela, vizije i strateških ciljeva Strategije u pojedinim nivoima odlučivanja, institucijama ili dijelovima javnog sektora, bit će izvršeno u okviru Akcionog plana za provođenje Strategije 2015-2019, te posebnih strategija i akcionih planova koji se donose ili mijenjaju za pojedine dijelove BiH ili sektore. Te strategije i planovi bit će doneseni u skladu sa Ustavom BiH i zakonom utvrđenim nadležnostima, na osnovu Strategije ili u skladu sa njom.

3. Vizija

Korupcija je slojevit fenomen i za borbu protiv nje je nužan holistički pristup, tj. uključivanje što većeg broja društvenih aktera koji će, svako iz svog ugla, doprinijeti borbi protiv korupcije. Pod pojmom *borba protiv korupcije* Strategija podrazumijeva mjere i preventivne aktivnosti na planu provođenja zakonskih i podzakonskih propisa, koordinaciju rada svih institucija u BiH, jačanje kapaciteta i širenje svijesti o potrebi i mehanizmima borbe protiv korupcije, kao i standardima i vrijednostima, kako u javnom i privatnom sektoru, tako i u cjelokupnom društvu.

Imajući u vidu navedeno, vizija Strategije je da se na isteku njene primjene postigne sljedeći konačan rezultat:

Bosna i Hercegovina je, kroz izgradnju i unaprjeđenje institucionalnog i normativnog okvira, aktivnostima na planu jačanja svijesti o štetnosti korupcije, smanjenju tolerancije ka koruptivnom ponašanju, prevenciji korupcije, njenom proaktivnom otkrivanju i neselektivnom i efikasnom procesuiranju, prepoznata po uvjerljivim naporima i rezultatima u borbi protiv korupcije, višem stepenu vladavine prava i povećanom povjerenju građana u institucije vlasti.

4. Opći cilj

Strategijom se namjerava, uz uvažavanje i koordinaciju sa strateškim i reformskim procesima na svim nivoima vlasti u BiH, stvoriti opći okvir za odlučnu i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva utvrđivanje prioriteta oblasti za djelovanje, ali i određenih polaznih opredjeljenja i načina zajedničkoga djelovanja.

Na osnovu toga, opći cilj Strategije je:

U Bosni i Hercegovini ustanoviti prioritete na planu prevencije korupcije i borbe protiv korupcije, principe i mehanizme zajedničkoga djelovanja svih institucija u BiH kao i svih segmenata društva na tom polju, te stvoriti, odnosno unaprijediti pretpostavke za smanjenje stvarnog i percipiranog nivoa korupcije i afirmirati pozitivne društvene vrijednosti poput integriteta, odgovornosti i transparentnosti.

5. Strateški ciljevi

Iz ovako formuliranog općeg cilja proizlaze sljedeći strateški ciljevi, koji se u BiH trebaju postići provođenjem Strategije:

1. *Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije;*
2. *Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom i privatnom sektoru;*
3. *Unaprjeđenje djelotvornosti i efikasnosti pravosudnih institucija i organa za provođenje zakona u oblasti borbe protiv korupcije;*
4. *Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za učestvovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije;*
5. *Uspostavljanje efikasnih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluaciju provođenja Strategije.*

6. Načela

S obzirom na tzv. integrirani pristup Strategije, složenost problema korupcije, njen direktni utjecaj na poštivanje temeljnih društvenih vrijednosti, vladavine prava i samoodrživog razvoja, neophodno je pridržavati se sljedećih načela u primjeni Strategije:

- *Vladavina prava* – usklađenost pravnih akata i svih radnji pravnih subjekata sa zakonom. U preduzimanju antikorupcijskih aktivnosti subjekti provođenja trebaju svoje postupanje temeljiti na pravu tako da njihove odluke budu u formalnoj i materijalnoj saglasnosti sa odgovarajućim pravnim aktima na svim nivoima vlasti, kao i međunarodnim obavezama BiH. U procesu donošenja pravnih akata treba da budu prepoznati i umanjeni rizici od nastanka korupcije u njihovoj primjeni i određeni organi koji mogu vršiti djelotvoran nadzor, te osiguranje sredstva za njihovo provođenje;
- *Zasnovanost na činjenicama* – planiranje, praćenje i procjena ispunjenosti antikorupcijskih zadaća treba se zasnivati na činjenicama. Već u fazi analize i procjene stanja i pojavnih oblika subjekti provođenja obavezni su utvrditi činjenice, i na osnovu njih temeljiti mjere za suprotstavljanje korupciji. To naročito znači uzimanje u obzir prednosti i nedostataka u radu subjekata provođenja, kao i stalnu reviziju i monitoring ispunjenosti i prikladnosti strateških ciljeva;
- *Dobra praksa* – usaglašavanje antikorupcijskih aktivnosti sa dobrim praksama na polju suprotstavljanja korupciji u zemlji i u ostalim tranzicijskim zemljama, učenjem na greškama, uočenim obrascima koruptivnog ponašanja i njihovog uzroka u sistemu. Za pojedine aspekte problema korupcije može postojati mnoštvo različitih rješenja, koja trebaju biti uzimana u obzir, zavisno od njihove primjenjivosti u BiH;
- *Sveobuhvatnost i inkluzivnost* – koordiniranu uključenost najvećeg broja aktera i utjecaj na što je moguće veći broj faktora koji doprinose korupciji. Borba protiv korupcije nije zadatak samo pojedinih subjekata, niti postoje pojedinačni faktori koji uzrokuju korupciju. U borbu protiv korupcije dužne su se, svako u okviru svojih nadležnosti, uključiti sve institucije i službe u BiH, organizacije civilnog društva, profesionalna udruženja i građani. Stoga je potrebno stvarati partnerstva i koalicije za suprotstavljanje korupciji;

Organi javnog sektora treba da omoguće drugim dijelovima društva da djelotvorno utječu na sprečavanje korupcije, ne samo kroz zaštitu svojih prava, već i kroz participiranje u donošenju odluka, pravovremeno razmatranje njihovih inicijativa, predstavki i omogućavanje pokretanja postupka za zaštitu javnog interesa;

- *Transparentnost i participativnost* – pravovremeno upoznavanje javnosti sa donošenjem odluka i politika u institucijama na svim nivoima u BiH, kao osnova za utjecanje na njihovo donošenje je moćno sredstvo za sprečavanje korupcije. Svi subjekti provođenja Strategije, a pogotovo državni organi i službe, dužni su osigurati odgovarajuće mehanizme komunikacije i konsultacije javnosti prilikom odlučivanja. Radi veće transparentnosti, u najvećoj mjeri treba koristiti ekonomična i savremena sredstva komunikacije – objavljivanje odluka, podataka o planiranim i provedenim aktivnostima i pretraživanje baza podataka o aktivnostima organa vlasti, naročito u vezi sa sistemom javnog finansiranja i praksom postupanja. Kako bi se ostvarila prethodna načela (sveobuhvatnost i inkluzivnost), odnosno osigurala podrška u provođenju aktivnosti na planu borbe protiv korupcije, naročito je važno osigurati vidljivost antikorupcijskih napora u formi planova djelovanja, ali i izvještaja o postupanju po tim planovima;
- *Nepristrasnost i stručnost* – politička i druga neutralnost i kompetentnost za ispunjavanje antikorupcijskih zadaća neophodni su za dug i složen proces kao što je borba protiv korupcije. Suprotstavljanje korupciji treba se smatrati dijelom rada za opće dobro i unaprjeđenja profesionalizma uprave, ali i privatnoga sektora, i u njemu nema mjesta ideološkim, političkim i

drugim utjecajima. Isto tako, potrebno je stalno raditi na unaprjeđenju znanja, stavova i vještina za suprotstavljanje korupciji;

- *Orijentiranost na učinak* – utvrđivanje jasnih, mjerljivih i ostvarivih ciljeva. Upitna je efikasnost strateških dokumenata i aktivnosti za borbu protiv korupcije ako nisu jasno postavljeni ciljevi i svrha koju trebaju postići, čiju realizaciju nije moguće pratiti i koji su teško ili nikako ostvarivi. Sve ove pretpostavke trebaju ispuniti svi subjekti provođenja, kako bi se postigli optimalni rezultati za koje je moguće prikupiti pokazatelje o ispunjenosti. Budući da se značajan broj antikorupcijskih aktivnosti odnosi na javnu upravu, te javne službe i javna preduzeća, koja treba da budu servis građanima, to u definiranju i ostvarivanju antikorupcijskih, i uopće, ciljeva rada javne uprave treba voditi računa o krajnjem rezultatu i kako ga mjeriti.

7. Prepreke za uspješno provođenje Strategije i Akcionog plana

Svaki reformski proces, a posebno borba protiv korupcije, složen je i zahtjevan proces kojeg prate prepreke za postizanje potrebnih učinaka. Kako bi se smanjio njihov utjecaj u provođenju Strategije potrebno je otkloniti sljedeće prepreke koje mogu utjecati na njeno uspješno provođenje:

- *Nedostatak političke i druge volje* – bez želje i odlučnosti donosilaca odluka na političkom i administrativnom nivou ne može se očekivati preduzimanje konkretnih i angažiranih mjera u borbi protiv korupcije, jer će one ili izostati ili biti kampanjske i selektivne;
- *Neispunjavanje međunarodno preuzetih obaveza* – nedovoljna usklađenost zakonodavstva u BiH sa međunarodnim dokumentima za borbu protiv korupcije i manjak primjene međunarodno prihvaćenih standarda u toj oblasti, onemogućavaju upotrebu provjerenih i efikasnih mehanizama za sprečavanje korupcije;
- *Nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja* – bez odgovarajućeg znanja, vještina, i, u okviru propisa, slobode postupanja subjekata provođenja protiv kompleksnog fenomena kao što je korupcija, borba protiv nje ne može biti efikasna i dati potrebne rezultate;
- *Nedovoljna angažiranost subjekata provođenja* – bez dovoljne posvećenosti svih nosilaca aktivnosti za provođenje Strategije, narušava se cjelovitost kompleksnog sistema za borbu protiv korupcije, što će neizbježno utjecati na postignute efekte njihovog rada;
- *Nedostatak finansijskih i drugih resursa* – manjak finansijskih i drugih resursa neophodnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije ozbiljno utječe na kapacitet sistema za borbu protiv korupcije i onemogućava provođenje zahtjevnijih mjera koje su važne za njeno sprečavanje;
- *Kompleksnost političkog sistema* – nedovoljan nivo kontinuiteta u borbi protiv korupcije i konsenzusa u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti i oko nje, zbog nestabilnosti ili sporosti formiranja koalicija na vlasti, kao i zbog kompleksnosti političkog sistema, imaju krajnje negativan utjecaj na njeno sprečavanje;
- *Nedostatak sistematičnosti i koordinacije* – ni najbolje predviđene antikorupcijske politike i mjere u Strategiji ne mogu biti efikasne ako se provode povremeno, nepovezano, fragmentirano i bez dovoljno sistematičnih aktivnosti i koordiniranih subjekata provođenja;
- *Nedostatak podrške javnosti* – borba protiv korupcije ne može biti potpuna i efikasna bez svijesti javnosti o štetnim posljedicama koje korupcija nanosi društvu i pojedincu, kao osnova za povećanu spremnost da građani zahtijevaju i podrže antikorupcijske aktivnosti i aktivno učestvuju u njima;
- *Neosnovana očekivanja za brze efekte u borbi protiv korupcije* – što je korupcija više prisutna, to je veća želja građana da ona bude spriječena. Očekuju se brzi efekti za što kraće vrijeme, što može rezultirati nestrpljivošću i smanjivanjem podrške javnosti antikorupcijskim mjerama i aktivnostima.

8. Normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije

Svaki reformski proces, a posebno kompleksan kao što je borba protiv korupcije, zahtijeva odgovarajući efikasan okvir za njegovo provođenje, koji sadrži normativnu, institucionalnu i društvenu komponentu.

Zbog postojanja više nivoa vlasti, normativni okvir za borbu protiv korupcije u BiH je kompleksan jer postoji veliki broj zakona na svim nivoima vlasti koji reguliraju ovu oblast, u kojima su, pored Zakona o Agenciji, najznačajniji oni koji reguliraju sljedeće oblasti:

- krivičnopravne propise;
- javne nabavke;
- sukob interesa;
- finansiranje političkih stranaka;
- slobodan pristup informacijama;
- izborne procese;
- sprečavanje pranja novca;
- zaštitu lica koja prijavljuju korupciju.

Pored zakona, borbu protiv korupcije na različitim nivoima vlasti u BiH određuju i postojeće ili buduće strategije za borbu protiv korupcije i akcioni planovi za njihovo provođenje, koje na osnovu Zakona o Agenciji trebaju biti u skladu sa općim principima utvrđenim u Strategiji.

Zbog postojanja velikog broja institucija koje na odgovarajućem nivou vlasti imaju nadležnosti, institucionalni okvir za borbu protiv korupcije u BiH je također kompleksan i obuhvata sljedeće institucije:

- Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine (PS BiH);
- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (VM BiH) i državne institucije;
- Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK);
- Tijela za suprotstavljanje korupciji na nivou entiteta, BD BiH i kantona;
- Parlament Federacije BiH (PF BiH) i Narodnu skupštinu Republike Srpske (NS RS);
- Entitetske vlade i institucije;
- Skupštinu BD BiH;
- Vladu i institucije BD BiH;
- Zakonodavna tijela kantona;
- Vlade i institucije kantona;
- Javna preduzeća i ustanove u BiH.

Pored normativne regulative i rada javnih institucija, veoma važnu ulogu u borbi protiv korupcije imaju i svi ostali segmenti društva koji su, ili bi trebali biti, zainteresirani za smanjenje štetnih posljedica korupcije:

- Političke stranke;
- Privatni sektor i drugi oblici njegovog udruživanja;

- Mediji;
- Univerziteti i druge akademske i obrazovne institucije;
- Udruženja i organizacije civilnog društva;
- Građani.

Uspješna borba protiv korupcije zahtijeva, koliko je moguće, viši nivo saradnje i koordinacije između svih nabrojanih institucija i društvenih subjekata, a njihova uloga u tom procesu je detaljnije obrađena u odgovarajućim strateškim ciljevima Strategije.

9. Strateški ciljevi i programi za njihovo provođenje

Iako su predstavljeni zasebno, svi strateški ciljevi nalaze se u tijesnoj vezi, jer očekivani efekti mogu biti postignuti samo ukoliko svi ciljevi budu tretirani sa jednakom važnošću. Provođenje preventivnih i represivnih mjera zavisi i od jačanja institucionalnih kapaciteta i normativnog okvira za borbu protiv korupcije. Podizanje javne svijesti i učešće društva u borbi protiv korupcije povećava broj prijavljenih slučajeva korupcije, a ostvarivanje svih ovih ciljeva zavisi od efikasnosti mehanizma za koordinaciju antikorupcijskih aktivnosti.

Strateški ciljevi su razrađeni kroz prioritetne strateške programe, iz kojih proizlaze mjere za njihovo provođenje, koje se operacionaliziraju kroz Akcioni plan, sa precizno određenim aktivnostima, izvršiocima tih aktivnosti iz različitih oblasti, pokazateljima uspješnosti, rokovima i planiranim sredstvima.

9.1. Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije

Borba protiv korupcije, kao sastavni dio uspostavljanja i održanja vladavine prava, podrazumijeva postojanje jasnih i sveobuhvatnih pravila, koja će se koristiti kako za sprečavanje, tako i za otkrivanje i kažnjavanje korupcije, ali i postojanje dobro uređenih institucija. Te institucije trebale bi imati jasne zadatke, potrebna ovlaštenja, sredstva, znanja i vještine za ispunjenje postavljenih ciljeva i integriteta, koji je potreban kako bi norme bile provedene u djelo. Institucionalni okvir u BiH za suprotstavljanje korupciji nije dovršen, a pojedine institucije koje su od velikog značaja za borbu protiv korupcije ne raspolažu dovoljnim kapacitetima.

Osnovni normativni okvir za borbu protiv korupcije postoji, ali potrebno ga je unaprijediti, kako harmoniziranjem sa međunarodnim standardima, tako i unutar zemlje, otklanjanjem normi i procedura koje povećavaju rizik od nastanka korupcije i unošenjem pravila koja će te rizike umanjiti. Zajednički rezultat poboljšanih normi i ojačanih institucija treba da bude uspješna primjena kvalitetnih antikorupcijskih zakona, što se, po zajedničkim ocjenama domaćih i stranih aktera, smatra najvećim problemom u BiH.⁶

Institucionalni kapaciteti

U BiH postoji više tijela i institucija koje, na osnovu svojih zakonskih ovlaštenja, imaju ulogu u borbi protiv korupcije, koje se mogu na osnovu svoje pozicije i nadležnosti, podijeliti u dvije grupe:

U prvu grupu spadaju institucije i tijela koji imaju zajedničku karakteristiku – da koordiniraju aktivnosti u borbi protiv korupcije, gdje spadaju APIK i tijela za sprečavanje korupcije⁷, koja su određena ili se trebaju odrediti na nivou entiteta, kantona, i BD BiH.

U drugu grupu spadaju tijela i institucije sa nadležnostima u borbi protiv korupcije iz zakonodavne, izvršne i sudske vlasti na svim nivoima u BiH, posebno one iz oblasti donošenja propisa, prevencije, kontrole, nadzora, otkrivanja, dokazivanja i procesuiranja koruptivnog ponašanja.

⁶ Izvor: Studija sistema nacionalnog integriteta Bosna i Hercegovina 2013., <http://ti-bih.org/wp-content/uploads/2012/12/TIBIH-NIS-Web-FIN.pdf>, pristupljeno 19. decembra 2014.

⁷ U smislu čl. 23. st. 1. Zakona o Agenciji.

9.1.1. Tijela za koordinaciju borbe protiv korupcije

APIK je nadležan za izradu Strategije za borbu protiv korupcije BiH i Akcionog plana, koordinaciju i nadzor nad njihovim provođenjem, davanje mišljenja i instrukcija po pitanju njihove primjene, te koordinaciju rada javnih institucija u sprečavanju korupcije i sukoba interesa.

Pored toga, APIK ima nadležnosti za propisivanje jedinstvene metodologije za prikupljanje podataka o imovinskom stanju javnih službenika, analiziranje dostavljenih podataka za utvrđivanje koruptivnog djelovanja, kao i postupanja po zaprimljenim podnescima s indicijama koruptivnog ponašanja. APIK je zadužen i za koordinaciju rada institucija s javnim ovlaštenjima u sprečavanju korupcije, praćenje efekata primjene preventivnih antikorupcijskih zakona i podzakonskih akata i davanje instrukcija o pitanju njihove primjene, iniciranje aktivnosti u vezi izmjena i dopuna postojećih zakona, podzakonskih akata i njihovo usklađivanje.

Na nivou entiteta, kantona i BD BiH predviđeno je određivanje tijela za sprečavanje korupcije sa nadležnostima koordiniranja antikorupcijskih aktivnosti na odgovarajućem nivou vlasti.⁸ Osim toga, tamo gdje postoji potreba, treba omogućiti osnivanje ovakvih tijela i na lokalnim nivoima vlasti, odnosno na nivou gradova i općina, i pored toga što nisu posebno spomenuti u Zakonu o Agenciji. Zakon o Agenciji predviđa obavezu razvijanja antikorupcijske politike u entitetima, BD BiH i kantonima, mogućnost određivanja nove ili postojeće upravne strukture koja će biti zadužena za sprečavanje korupcije, izradu i provođenje strategija za borbu protiv korupcije i akcionih planova na odgovarajućem nivou, te obavezu tih tijela i institucija na svim nivoima vlasti da sarađuju sa APIK-om. Na taj način bilo bi osigurano pravovremeno i efikasno provođenje koordiniranih politika za borbu protiv korupcije.

Rješenja iz Strategije sadrže okvir i predviđaju dodatnu razradu modaliteta saradnje i koordinacije, na osnovu dosadašnjih iskustava, kako bi ga učinila efikasnijim i konzistentnijim. Imajući u vidu ustavna i zakonska ovlaštenja, uloga tijela i institucija na nivou entiteta, BD BiH i kantona i postojećih ili budućih strateških dokumenata za borbu protiv korupcije, naročito je važna kod planiranja antikorupcijskih aktivnosti u pojedinim sektorima društva (npr. školstvo, zdravstvo). Stoga će provođenje Strategije osigurati da spomenute aktivnosti budu zasnovane na istim načelima i usklađene sa općim pravnim okvirom.

Unaprjeđenje rada institucija koje obavljaju najvažnije zadatke u borbi protiv korupcije i zakonskih i podzakonskih propisa po kojima postupaju, podrazumijeva osiguravanje odgovarajućih kadrovskih kapaciteta, normiranje djelatnosti, unaprjeđenje znanja i vještina i odgovarajuće resurse.

Strateški programi:

1. *Određivanje tijela za sprečavanje korupcije na nivoima vlasti gdje to nije učinjeno uz razvijanje međusobne saradnje i koordinacije svih tijela za sprečavanje korupcije u BiH*
2. *Osiguravanje administrativnih, finansijskih i institucionalnih kapaciteta tijela za sprečavanje korupcije u BiH u skladu sa njihovim nadležnostima*

9.1.2. Institucije na svim nivoima u BiH koje imaju antikorupcijske nadležnosti

Na nivou zakonodavne i izvršne vlasti nalaze se institucije koje imaju ključnu ulogu u borbi protiv korupcije u BiH. To su Parlamentarna skupština BiH, Vijeće ministara BiH i ostale državne institucije, Parlament Federacije BiH, Narodna skupština Republike Srpske, entitetske vlade i institucije, Skupština Brčko distrikta BiH, Vlada i institucije Brčko distrikta BiH, zakonodavna tijela kantona, Vlade i institucije kantona, te javna preduzeća i ustanove u BiH.

⁸ Ibid.

Posebno važnu i direktnu ulogu u borbi protiv korupcije imaju organi za represivno djelovanje protiv korupcije, kao što su Sud BiH, Tužilaštvo BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH i upravne organizacije u sastavu ovog ministarstva (Državna agencija za istrage i zaštitu, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Granična policija BiH); sudovi u FBiH, Federalno tužilaštvo i Federalna uprava policije, sudovi i tužilaštva u RS i Ministarstvo unutrašnjih poslova RS, policija i Osnovni sud u BD BiH, Tužilaštvo BD BiH te odgovarajuće institucije na nivou kantona (sudovi, tužilaštva i MUP-ovi).

Ministarstvo sigurnosti BiH i upravne organizacije u okviru njega, ministarstva unutrašnjih poslova entiteta i kantona, policija BD BiH, imaju ovlaštenja za preduzimanje operativnih aktivnosti u otkrivanju počinilaca koruptivnih i drugih krivičnih djela. Osim toga, nadležna su za sprečavanje korupcije unutar samih institucija. Saradnja policijskih agencija u BiH, ali i na međunarodnom nivou, preduslov je efikasnijeg rada. Jednako je važno da policijske agencije ostvare dobru saradnju sa drugim institucijama, prije svega sa onima koje u svom radu mogu doći do podataka koji ukazuju na počinjena koruptivna djela.

Ministarstva pravde na raznim nivoima vlasti imaju bitnu ulogu, prije svega, u kreiranju zakonodavnog okvira koji će pravovremeno odgovoriti izazovima u borbi protiv korupcije, ali i drugih srodnih nezakonitih ponašanja. Da bi takvu ulogu mogli valjano obaviti, a da pri tome osiguraju primjenu relevantnih međunarodnih standarda i pravnu sigurnost, potrebno je da sarađuju, kako međusobno, tako i sa drugim organima koji im mogu pružiti potrebne informacije.

Tužilaštva imaju ključnu ulogu u procesuiranju počinilaca krivičnih djela jer od njihove odlučnosti zavisi da li će gonjenje biti preduzeto, da li će svi koji su osumnjičeni biti obuhvaćeni, te da li će sudu biti predstavljeni kvalitetni dokazi u toku provođenja krivičnoprocesnih radnji. Da bi njihov rad bio uspješan, neophodna je dobra saradnja, prije svega, sa policijskim organima, ali i sa svim drugim organima koji posjeduju informacije ili znanje o specifičnim pitanjima.

Revizorske institucije u BiH nemaju represivnu, već preventivnu ulogu koja je od velike važnosti u procesu borbe protiv korupcije. Zadatak revizorskih institucija u BiH je preuzimanje proaktivne uloge u prevenciji korupcije, što podrazumijeva podršku izradi politika i strategija institucija u sprečavanju korupcije; jačanje svijesti i povećanje odgovornosti u korištenju javnog novca; utjecaj na transparentnost svih postupaka javnih organa, predočavanje rezultata rada revizorskih institucija u BiH parlamentima, javno objavljivanje izvještaja o reviziji te davanje preporuka i podsticanje saradnje sa drugim institucijama.

Saznanja, zaključci i izvještaji inspekcijских i revizijskih službi trebali bi biti polazna osnova za krivičnu istragu. Da bi do toga došlo, neophodno je uspostaviti redovnu razmjenu informacija i podataka.

Najzad, u kontekstu provođenja sveobuhvatne politike borbe protiv korupcije, potrebno je da ova tijela imaju adekvatnu saradnju sa tijelima za suprotstavljanje korupciji na svim nivoima vlasti i sa APIK-om.

Strateški programi:

3. *Osiguravanje adekvatnih kapaciteta institucija sa antikorupcijskim nadležnostima*
4. *Unaprjeđenje saradnje i koordinacije između institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH i tijela za sprečavanje korupcije na odgovarajućem nivou vlasti*

9.1.3. Upravljanje ljudskim resursima

Da bi tijela i institucije za borbu protiv korupcije mogle da ispune svoje zadatke, jedan od preduslova je i da imaju odgovarajuće resurse, kako ljudske, tako i materijalne. Iako broj zaposlenih može da bude jedan od pokazatelja osposobljenosti institucije da odgovori svojim zakonskim obavezama, postoje i drugi, jednako važni faktori koji na to utječu. To su, s jedne strane, stručnost zaposlenih kadrova, a sa druge, njihova pravilna raspoređenost i organiziranost u radu. Da bi se zadovoljio kriterij stručnosti, neophodno je osigurati da zapošljavanje i napredovanje budu u skladu sa pokazanim znanjima,

zalaganjem i rezultatima. Da bi se postigla adekvatna struktura zaposlenih i da bi se u najvećoj mjeri iskoristile njihove mogućnosti, potrebno je da pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i opisi radnih mjesta budu kvalitetno osmišljeni, a prije svega, da se ti pravilnici ne prilagođavaju zatečenom stanju, već da se zapošljavanje vrši na osnovu unaprijed definiranih potreba.

S tim u vezi, potrebno je pravilno procijeniti broj izvršilaca na osnovu analize zadataka koje institucija treba da obavi i planiranim obimom posla, koji, opet, treba da odrazi optimalan nivo ispunjenja obaveza koje proističu iz zakona i strateških akata. Ostvarivanju ovih ciljeva mogu da doprinesu funkcionalne analize, ali i provođenje planova integriteta. Pitanje materijalnih i ljudskih resursa za rad institucija je višestruko povezano. Kao što zaposlenima trebaju sredstva za rad, zbog čega se ona moraju nabaviti, isto tako i određena sredstva za rad mogu da umanje broj zaposlenih koji je potreban (npr. softverske kontrole koje mogu da zamijene u određenoj mjeri posjete inspektora). Analize potreba za resursima treba da budu podvrgnute provjeri nadležnih nadzornih organa i javno dostupne.

Strateški programi:

5. *Unaprjeđenje profesionalnosti javne uprave kroz uspostavljanje i primjenu transparentnih i mjerljivih kriterija za zapošljavanje i pomjeranje u javnoj službi*
6. *Harmoniziranje izrade planova i programa za obuku u svim javnim institucijama u BiH iz oblasti prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije*

9.1.4. Nezavisnost postupanja i podrška antikorupcijskim tijelima i institucijama

Uspješna borba protiv korupcije podrazumijeva neselektivnost u postupanju institucija, odnosno primjenu zakonskih propisa podjednako za sve subjekte, što nije moguće u uslovima kada su one izložene neprimjerenim internim i eksternim, političkim i koruptivnim pritiscima, prijetnjama i utjecajima.

Izbor rukovodilaca javnih institucija trebao bi da se provodi na osnovu jasno propisanih kriterija i uslova i nakon provedenih konkursnih procedura, uz detaljno obrazloženje odluka. Pored kadrovske politike, i svakodnevni rad u institucijama je izložen političkom i drugom utjecaju, posebno u oblastima javnih nabavki, izdavanja dozvola i u svim drugim oblastima koje mogu biti iskorištene za ostvarivanje koristi ili utjecaja. Čak i kada je institucija izložena pritisku, ili kada je pritisak usmjeren na rukovodioca ili konkretnog službenika, njihova je dužnost da odbiju nezakoniti nalog i da se pobrinu da svoje zadatke ispune u skladu sa dodijeljenim nadležnostima i važećom zakonskom regulativom.

Aktuelno stanje u BiH je u ovom pogledu nezadovoljavajuće, iako je javni sektor formalno odijeljen od politike. U stvarnosti, politička volja i njen nedostatak su ključni činioci koji utječu na uspjeh reformi, provođenje usvojenih propisa, pa i na rad institucija. S druge strane, i same institucije bi mogle učiniti više da u okviru postojećih nadležnosti, mogućnosti i podrške ostvare više zadataka za koje su nadležne.

Strateški programi:

7. *Osiguravanje stručnosti i profesionalnosti rukovodećih državnih službenika kroz dosljednu primjenu kriterija za izbor*
8. *Smanjivanje mogućnosti političkog i drugih utjecaja na rad zaposlenih u javnim institucijama*

9.1.5. Finansijski i drugi resursi antikorupcijskih tijela i institucija

Nedostatak finansijskih i drugih resursa neophodnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije i ispunjavanje drugih zakonskih obaveza institucija, ozbiljno utječe na kapacitet sistema za borbu protiv korupcije i onemogućava provođenje zahtjevnijih mjera koje su važne za njeno sprečavanje. Finansijske potrebe javnog sektora u BiH su veće od mogućnosti finansiranja iz tekućih prihoda, što se nužno negativno odražava i na finansiranje antikorupcijskih aktivnosti, gdje štednja nije isplativa. Naprotiv, treba

razmotriti načine da se finansiranje rada, pogotovo onih institucija koje neposredno učestvuju u otkrivanju korupcije i drugih povezanih nezakonitosti, stavi u vezu sa ostvarenim finansijskim rezultatima ili sa obimom javnih sredstava, koji je podvrgnut njihovoj kontroli. Osim toga, iz političkih razloga, odnosno odsustva podrške u nekim slučajevima dolazi i do neopravdanog uskraćivanja finansijskih sredstava antikorupcijskim institucijama.

Slično kao i kod procjene potrebnih ljudskih resursa, visina potrebnih finansijskih resursa treba da počiva na objektivnim procjenama. To podrazumijeva analizu zadataka koje institucija o kojoj je riječ treba da obavi, kao i planirani obim posla, koji treba da odrazi optimalan nivo ispunjenja obaveza koje proističu iz zakona i strateških akata. Nabavku sredstava za rad treba vršiti onda kada je to potrebno, kada je izvjesno da će biti iskorištena, a ne u zavisnosti od tekućeg stanja odobrenog budžeta. Osim toga, nabavke treba planirati i više godina unaprijed, na osnovu dugoročnih planova rada.

Za implementaciju Strategije i Akcionog plana treba predvidjeti resurse potrebne za provođenje svake od aktivnosti institucija koje će biti zadužene za njihovu primjenu. Ti budžetski korisnici treba da uvrste i posebno iskažu sredstva koja su im potrebna radi realizacije Strategije i Akcionog plana, i da u obrazloženju svojih finansijskih zahtjeva upozore na moguće posljedice neodobravanja takvog budžeta. Odgovarajuća ministarstva finansija, vlade, Vijeće ministara BiH, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH i Dom naroda PS BiH treba da učine sve moguće napore da osiguraju sredstva potrebna za tako važnu reformsku aktivnost kao što je borba protiv korupcije. Uporedo sa finansiranjem iz budžeta treba iskoristiti i mogućnosti koje pruža pravovremeno planiranje i interesovanje donatora da pomognu rad državnih organa u borbi protiv korupcije, bilo neposredno, bilo u vezi sa projektima civilnog društva. Čak i ako ne budu odobrena sva finansijska sredstva, javne institucije treba da se pobrinu da u okviru raspoloživih sredstava ispune zadatke od najvećeg prioriteta i da na taj način jasno ukažu na koristi koje društvo od njih može da očekuje.

Strateški program:

9. *Osiguravanje finansijskih sredstava za provođenje strategija i pratećih akcionih planova za borbu protiv korupcije na svim nivoima u BiH*

Normativni okvir

9.1.6. Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u BiH

Izgradnja i stalno unaprjeđivanje normativnog okvira za borbu protiv korupcije jedna je od najvažnijih mjera koja povezuje i određuje sve druge antikorupcijske aktivnosti. Zakonima se uređuju i od njihovog kvaliteta zavise mnoga bitna pitanja prevencije korupcije. Naprimjer, kakva će biti prava građana i obaveze organa u pogledu javnosti podataka, kakve će biti obaveze funkcionera u pogledu rješavanja sukoba interesa i slično.

Isto tako, u oblasti represije, od kvaliteta zakonskih rješenja zavisit će koji će oblici ponašanja moći da budu kažnjeni i koja će sredstva istražni organi moći da primijene u otkrivanju i dokazivanju korupcije. Normativni okvir je važan i za pitanja koordinacije borbe protiv korupcije i ostvarivanja saradnje među organima. Neke aktivnosti moći će biti obavljene i na osnovu dogovora, ali su pravila neophodna onda kada takva spremnost na saradnju ne postoji ili nije dovoljna. Isto tako, jačanje uloge građanskog društva i privrede u borbi protiv korupcije zavisit će, također, i od zakonskih mogućnosti koje im stoje na raspolaganju.

Zato se može reći da borba protiv korupcije, kao sastavni dio uspostavljanja i održavanja vladavine prava, podrazumijeva postojanje jasnih i sveobuhvatnih pravila koja će se koristiti bilo radi sprečavanja, bilo za otkrivanje i kažnjavanje počinilaca korupcije. Osnovni zakonski okvir za borbu protiv korupcije u BiH postoji, ali ga je potrebno unaprijediti, harmoniziranjem sa međunarodnim standardima i unutar zemlje, otklanjanjem normi koje povećavaju rizik od nastanka korupcije i donošenjem pravila koja će te rizike umanjiti.

Poboljšanje normativnog okvira na osnovu Strategije ide u pravcu preispitivanja odredaba postojećih zakonskih propisa, uvažavajući načela Strategije, analizu primjene, kao i potrebu usaglašavanja sa međunarodnim standardima. Drugi pravac poboljšanja ide ka upotpunjavanju pravnog okvira zakonskim propisima koji još nisu doneseni (npr. Zakon o lobiranju).

Strateški programi:

10. *Unaprjeđenje normativnog okvira u BiH za borbu protiv korupcije, s ciljem uspješnije saradnje i koordinacije između pravosudnih organa i organa za provođenje zakona*
11. *Omogućavanje APIK-u i tijelima za sprečavanje korupcije u BiH da daju mišljenja na predložene antikorupcijske zakone*

9.1.7. Usklađivanje antikorupcijskog zakonodavstva sa međunarodnim standardima

Imajući u vidu ustavnopravno uređenje BiH i ratificirane međunarodne konvencije, radi ostvarivanja načela vladavine prava neophodno je da se u potpunosti osigura ispunjenje međunarodnih obaveza BiH. Generalno gledano, primjena međunarodnih standarda je korisna zato što vodi usklađivanju sa drugim zemljama, od čega može zavisiti efikasnost saradnje u krivičnopravnim stvarima. Međutim, treba voditi računa da se međunarodni standardi ne shvate ili ne predstavljaju krivo za potrebe domaćih rasprava. Standardi su, u najvećem broju slučajeva minimalni, odnosno takvi da ih se sve strane potpisnice moraju pridržavati i da su prihvatljivi čak i onim najskeptičnijima. Zbog toga ni u kojem slučaju ne treba snižavati dostignuti nivo sveobuhvatnosti antikorupcijskih propisa radi “usaglašavanja” sa međunarodnim standardima, niti koristiti minimalne standarde kao izgovor za neprovođenje dodatnih reformi, za koje je jasno prepoznata potreba u zemlji.

Bosna i Hercegovina je ratificirala više međunarodnih konvencija koje su od značaja za borbu protiv korupcije, među kojima su Građanskopravna i Krivičnopravna konvencija protiv korupcije Vijeća Evrope⁹, kao i Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije¹⁰. Osim toga, u kontekstu pridruživanja Evropskoj uniji povećat će se značaj i drugih dokumenata kao što su Rezolucija 97 (24) o dvadeset vodećih principa u borbi protiv korupcije, Zajednička pravila protiv korupcije u finansiranju političkih stranaka i izbornih kampanja i drugo. Norme međunarodnih konvencija nisu uvijek u potpunosti razrađene u domaćem pravu. Osim toga, sama ispunjenost pojedinih normi je upitna, jer od tumačenja zavisi koliko široko će neka obaveza biti shvaćena, naročito kada je riječ o kvalitativnim kategorijama, poput “uspostavljanja efikasnih mehanizama” i sličnih odredaba.

Poznato je da u nekim oblastima usaglašenost zakonodavstva i prakse BiH sa konvencijama nije potpuna, kao što je konstatirano u izvještajima GRECO¹¹-a, izvještajima Evropske komisije kao i drugih organizacija (npr. SIGMA¹²-e) i međunarodnim istraživanjima koja mjere ostvarenje nekih od međunarodnih standarda.

Strateški programi:

12. *Usklađivanje zakonodavnog okvira u BiH sa obavezama iz ratificiranih međunarodnih konvencija*
13. *Provođenje preporuka relevantnih međunarodnih institucija i organizacija za borbu protiv korupcije*

⁹ Strasbourg, 4. 11. 1999. godine, stupila na snagu 1. 11. 2003. godine, stupila na snagu u odnosu na BiH 1. 11. 2003. godine; (“Službeni glasnik BiH” broj: 36/2001).

¹⁰ Stupila na snagu 14. 12. 2005. godine, stupila na snagu u odnosu na BiH 26. 10. 2006. godine, (“Službeni glasnik BiH”, međunarodni ugovori, broj: 05/06).

¹¹ Group of States against Corruption - Grupa zemalja za borbu protiv korupcije.

¹² SIGMA je zajednička inicijativa Evropske unije i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) čiji je cilj da podrži reformu administracije zemalja koje se nalaze u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

9.1.8. Usklađivanje antikorupcijskog zakonodavstva na svim nivoima u BiH

Načelo pravne sigurnosti i vladavine prava ostvaruje se, između ostalog, i harmonizacijom pravnog sistema unutar zemlje. U BiH postoji nekoliko vrsta neusaglašenosti propisa, koji se u nekim slučajevima odražavaju štetno i na borbu protiv korupcije. Prva vrsta problema je neusaglašenost zakonskih propisa koji se odnose na isti nivo vlasti, i njihovo harmoniziranje trebaju inicirati i koordinirati tijela za suprotstavljanje korupciji koja su osnovana za te nivoe vlasti. Druga vrsta neujednačenosti su situacije kada postoje razlike u odredbama zakona za borbu protiv korupcije između državnog, sa jedne, i nivoa entiteta, BD BiH i kantona sa druge strane. Ovdje postoje najmanje dvije situacije – kada je usaglašavanje ovih propisa obavezno, zbog pravne hijerarhije u pogledu tih pravnih pitanja ili kada za takva usaglašavanja ne postoji zakonska obaveza. Bilo da postoji zakonska obaveza usaglašavanja ili ne, ona je korisna. U kontekstu provođenja Strategije, harmonizacija je od posebne koristi radi lakše koordinacije aktivnosti, razmjene iskustava i praćenja ostvarivanja rezultata.

Uočene potrebe za harmonizacijom pojedinih propisa unutar BiH navedene su u pojedinim odjelima Strategije.

Strateški program:

14. Unaprjeđenje prevencije korupcije i borbe protiv korupcije kroz harmonizaciju antikorupcijskog zakonodavstva na svim nivoima u BiH

9.2. Razvijati, promovirati i provoditi preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom i privatnom sektoru

Prevenција je uvijek bolja opcija od represivnog djelovanja u svim oblastima, pa tako i na planu borbe protiv korupcije jer se time sprečavaju štetne posljedice prije nego što dođe do njih. Prevenција se može provoditi kroz aktivnosti koje predupređuju ili eliminiraju korupciju kao što je, naprimjer, ukidanje obaveza pribavljanja neke dozvole, što je ranije stvaralo prilike za podmićivanje ili kada ovaj način prevencije nije moguć, smanjenjem vjerojatnoće da će korupcija nastati time što se jasno i precizno definira izdavanje takve dozvole.

Kada je postupanje javnih službenika uređenije i kada postoje djelotvorni mehanizmi kontrole i sankcioniranja, veće su mogućnosti otkrivanja korupcije i kažnjavanja počinitelja. Isto tako, što je rad javnih službenika transparentniji, to se smanjuje mogućnost da se koruptivne prakse primjenjuju nezapaženo. Prevenција korupcije na nivou institucija obuhvata jačanje kontrolnih mehanizama i uopće kulture integriteta, djelimice kroz primjenu kodeksa ponašanja i odgovarajuće obuke. S druge strane, ako postoje faktori koji negativno utječu na primjenu pravnoga okvira, kao što su nedostatak volje, neodgovornost i nedostatak resursa, zakonski propisi neće imati adekvatan učinak.

U okviru ovog cilja Strategija posvećuje posebnu pažnju prevenciji u onim oblastima koje su se u BiH do sada pokazale najproblematičnijim, ali i onima koje su prepoznate kao standardni dio antikoruptivnih aktivnosti u međunarodnim dokumentima i praksama uspješnih reformskih zahvata širom svijeta. To su: javnost u radu institucija, uređeno finansiranje političkih stranaka, jačanje etike i integriteta u javnim službama, uređeni procesi javnih nabavki, efikasno vršenje nadzora nad radom institucija i pojedinaca, kvalitetan rad zakonodavnih tijela i transparentno upravljanje javnim prihodima i javnim rashodima.

9.2.1. Javnost u radu institucija i pristup informacijama

Transparentnost u radu državnih organa jedan je od nezamjenjivih uslova za uspjeh antikorupcijskih napora. Prema međunarodnim konvencijama, ona se, pored osiguravanja pristupa javnosti informacijama pod kontrolom javnih organa, ostvaruje i kroz ustanovljavanje i promoviranje mehanizama za prijavljivanje koruptivnog ponašanja, otvaranje prostora za komentiranje rada javnih institucija, te naročito objavljivanjem osnovnih informacija o njihovom djelokrugu, načinu i rezultatima rada.

U izvještaju o napretku BiH za 2013. godinu¹³ (prilog uz saopštenje Evropske komisije Evropskom parlamentu i Vijeću EU) navodi se da javne institucije i dalje neujednačeno provode zakone o slobodnom pristupu informacijama. Istraživanja provedena na ovom planu ocjenjuju da je primjena Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH na izrazito niskom nivou. Prema izvještaju Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH za 2013. godinu samo manji broj institucija imenovao je službenika za informiranje i dostavio je vodič i indeks registar informacija koje su pod njihovom kontrolom, te je dostavio statističke izvještaje iz oblasti pristupa informacijama. Na temelju zaprimljenih žalbi, ombudsmeni ukazuju na probleme u primjeni zakonskih propisa, ponajprije u vidu odugovlačenja postupka, nepropisnom sastavljanju odluka povodom zahtjeva za pristup informacijama, te postavljanju uslova za pristup informacijama koje zakoni ne propisuju.

Osim postupanja po postojećim zakonskim propisima o slobodi pristupa informacijama, čiju bi primjenu trebalo u potpunosti osigurati, i preispitati zakonske norme koje se odnose na izuzetke od omogućavanja pristupa, organi vlasti trebali bi samoinicijativno, ali i na osnovu dopunjenog normativnog okvira, objavljivati što veći broj informacija proaktivno, odnosno, kada im to nitko ne traži, i to u formi pretraživih baza podataka, kad god je moguće. Jednako je značajno osigurati da ove informacije budu ažurne i da organi odgovaraju za njihovu tačnost i potpunost.

Strateški programi:

1. *Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unaprjeđenje proaktivne transparentnosti institucija i poboljšanje primjene zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI)*
2. *Unaprjeđenje prava na slobodan pristup informacijama kroz preciznije definiranje izuzetaka od općeg pravila iz zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI)*

9.2.2. Finansiranje političkih stranaka

Političke stranke su ključan element demokratskih društava i sredstvo za izražavanje političke volje građana. U vezi sa njihovim finansiranjem postoje određeni međunarodni standardi (npr. Preporuke Vijeća Evrope (Rec [2003.] 4. o Zajedničkim pravilima protiv korupcije kod finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja¹⁴), ali i bitne razlike u sistemima i praksama raznih država.

Korupcija je uvijek povezana sa procesom donošenja odluka. Imajući u vidu moć koju političke stranke imaju u BiH očigledan je njihov utjecaj na funkcioniranje javnih institucija i proces donošenja odluka.

Oblast finansiranja političkih stranaka neophodno je tretirati u kontekstu prevencije korupcije.

Stanje u oblasti finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja u BiH nije zadovoljavajuće. Tako, nivo transparentnosti o donacijama i izvještavanja o troškovima aktivnosti još uvijek nije u skladu sa međunarodnim standardima, a kapaciteti kontrolnih organa su ograničeni. Grupa zemalja protiv korupcije (GRECO) u trećoj rundi evaluacije utvrdila je potrebu harmoniziranja zakonske regulative u BiH o finansiranju političkih stranaka. Također je utvrđeno da i dalje postoji prostor za manipulacije u oblasti gotovinskog doniranja sredstava, te da Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu CIK BiH) nema mogućnosti da nadzire troškove političkih stranaka izvan izbornih kampanja.¹⁵

Krajem 2012. godine donesen je novi Zakon o finansiranju političkih stranaka, kojim su uvedene brojne novine. U Izvještajima CIK-a BiH o provođenju Zakona su kao problem istaknuta pitanja u oblasti oko izvora finansiranja (izdavačka djelatnost i kreditna zaduženja), a naročito nepredviđenih kazni za slučaj da političke stranke ne vode evidencije o prihodima i rashodima, osim članarina i priloga fizičkih i pravnih lica,

¹³ Izvor: Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu, <http://www.evroparl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0102+0+DOC+XML+V0//HR>, pristupljeno 1. decembra 2014.

¹⁴ Izvor: Preporuke Vijeća Evrope (Rec [2003.] 4. o Zajedničkim pravilima protiv korupcije, <http://www.msb.gov.ba/PDF/GRECO25122013.pdf>, pristupljeno 1. decembra 2014.

¹⁵ Ibid.

ne vode poslovne knjige ili ne podnose finansijske izvještaje u roku i na način kako je propisala CIK BiH. Također, veoma se malo pažnje posvećuje neprijavljenim donacijama političkim strankama nefinansijske prirode, tzv. "in-kind" pomoć u vidu usluga štampanja izbornih materijala, popusta u cijenama reklamnog prostora, korištenju resursa javnih institucija i druge vrste podrške, najčešće u izborne svrhe.

Strateški programi:

3. *Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u BiH kroz preciznije finansijsko izvještavanje i praćenje izvještaja*
4. *Uvođenje obaveze za političke stranke da prijavljuju donacije nefinansijske prirode na jednak način kao i finansijske donacije*

9.2.3. Etika i integritet u institucijama

Visoki etički standardi i integritet javnih funkcionera i državnih službenika su najbolja, najjednostavnija i, po pitanju upotrijebljenih resursa za njih, najmanje zahtjevna prepreka korupciji. Međutim, ma kakve mjere se provodile, ne može se sa sigurnošću računati na to da će se svi državni službenici u praksi uvijek ponašati etično, naročito u situacijama kada su korupcijska iskušenja velika, bilo zbog vrijednosti moguće nezakonite koristi, zbog odsustva kontrolnih mehanizama ili zbog navodno moralnog opravdanja takvih postupaka.

Poštivanje visokih etičkih standarda naročito je bitno u vezi sa sprečavanjem sukoba interesa, u postupanju sa korisnicima usluga javnog sektora i poslovnim partnerima javnih institucija, jer se od javnog sektora očekuje poštivanje i promocija viših moralnih načela. Etička načela, kao što nalažu konvencije koje su donijeli Ujedinjene nacije i Vijeće Evrope, treba da budu ugrađene u zakonima i etičkim kodeksima. Kada su pravila precizna, ona olakšavaju primjenu ali i prepoznavanje ponašanja koje od tih pravila odstupa. Jednako je bitno upoznavanje javnih službenika sa sadržajem kodeksa već prilikom zapošljavanja, održavanje obuka sa temama koje su elaborirane u kodeksima, promoviranje u komunikaciji sa zaposlenicima, kao i između njih. Prilikom donošenja ili izmjene kodeksa zaposleni treba da budu konsultirani, a poštivanje kodeksa podvrgnuto i unutrašnjoj i spoljnoj provjeri, a rezultati primjene objavljeni.

U BiH postoje etički kodeksi i programi obuka u vezi sa integritetom i etikom, ali postoji potreba da se oni uporede i da se harmoniziraju na osnovu najboljih postojećih iskustava. Agencija za državnu službu BiH ne raspolaže dovoljnim sredstvima za obuke službenika. Neke obuke agencije provode u saradnji sa stranim donatorima, ali u tome nema dovoljno saradnje ili koordinacije sa državnim agencijama. Nedostaje ispitivanje potreba za obukom, kao i kontinuitet i koordiniranost u njihovoj organizaciji. Poštivanju etičkih kodeksa još uvijek se ne daje primjeren značaj. Etički kodeksi ne koriste se dovoljno, u skladu sa radnopravnim propisima za ocjenu kvaliteta rada ili za pokretanje disciplinske odgovornosti, a preventivne provjere poštivanja kodeksa su rijedak izuzetak.

Zbog toga bi, prioritetno, trebalo podići značaj koji ovi kodeksi imaju, promovirati ih u institucijama i u javnosti, te pozvati građane da na povjerljiv način ukažu na povrede ovih pravila od strane zaposlenih ili rukovodilaca javnih institucija. Osim toga, potrebno je obratiti naročitu pažnju na integritet onih službenika čija su radna mjesta posebno izložena riziku od korupcije i primijeniti mjere iz planova integriteta u vezi sa tim.

Strateški programi:

5. *Smanjenje mogućnosti za zloupotrebu diskrecionih ovlaštenja*
6. *Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u BiH*
7. *Ujednačavanje metodologije za izradu i provođenje planova za borbu protiv korupcije za javne institucije u BiH i uspostavljanje zakonske obaveze za izradu planova integriteta u svim javnim institucijama u BiH*

9.2.4. Sukob interesa i izjave o imovinskom stanju

Sukob interesa uvijek prethodi korupciji, ali ne mora nužno do nje dovesti, pa je zbog toga neophodno da postoje i da se primjenjuju jasna i sveobuhvatna pravila, koja će broj situacija u kojima uopće može doći do sukoba interesa svesti na razumni minimum. U tom smislu, potrebno je definirati nespojivost obavljanja pojedinih poslova, pravila o izuzeću iz daljeg odlučivanja u slučaju da se sukob interesa, ipak, pojavi, pravila o prijavljivanju imovine i poklona, provjeru i kažnjavanje kršenja tih pravila, kako među funkcionerima, tako i među drugim službenicima koji su u prilici osigurati sebi ili drugome finansijsku i drugu korist, a u vezi sa odlukama koje donose.

Krajem 2013. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH. U saopćenju Evropske komisije Evropskom parlamentu i Vijeću EU, o napretku BiH u ispunjavanju uslova i ciljeva što ih je postavila Evropska unija, stoji da se izmjenama zakonodavstva koje regulira sukob interesa ne garantira nepristranost i učinkovito sprečavanje sukoba interesa i da nije usklađen sa međunarodnim standardima. Problem je i neusaglašenost zakonskih propisa u FBiH i BD BiH na ovom planu sa državnim zakonskim propisima. Među primjedbama se navodi da bi trebalo proširiti pojam sukoba interesa na sve ekonomske interese, dugove i imovinu, veze s profitnim i neprofitnim organizacijama, političkim strankama ili profesionalnim organizacijama, prijavljivanje imovine (uključujući i značajne promjene u njoj) od strane nosilaca izvršne vlasti, ali i drugih javnih službenika.

U izvještajima CIK-a BiH navodi se i niz problema u oblasti sukoba interesa iz prethodnog zakona, kao što su razna tumačenja pojma poklona i nedostavljanje izjava o imovinskom stanju. Utvrđivanje sukoba interesa povjereno je Komisiji za odlučivanje o sukobu interesa u institucijama BiH koja je 2014. godine počela sa radom. Među prioritarnim mjerama za rješavanje problema treba osigurati veću javnost podataka iz izjava o imovinskom stanju, uklanjanjem prepreka u vezi sa zaštitom ličnih podataka, putem njihovog objavljivanja bez matičnih brojeva prijavitelja i adrese nekretnina.

Strateški programi:

8. *Unaprijeđenje procedure utvrđivanja sukoba interesa kroz sistem prikupljanja i provjere podataka o imovinskom stanju, uz efikasno sankcioniranje za neistinite podatke u prijavama*

9.2.5. Javne nabavke i privatni sektor

Oblast javnih nabavki u BiH odnosi se na veliki broj subjekata jer u zemlji postoji oko 2500 javnih institucija, od kojih je oko 1400 registrirano u informacijski sistem Agencije za javne nabavke. Prema izvještaju Agencije za javne nabavke za 2012. godinu, udio postupaka koji su provedeni putem direktnog sporazuma i konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda, iznosi oko 13%, a oko jedne trećine odnosi se na otvorene postupke. Rezultati istraživanja projekata provedenih u BiH govore u prilog tome da ne postoji koordinirana politika javnih nabavki, ni okvirno definirani standardi i karakteristike roba i usluga koje se nabavljaju. Osim toga, istraživanja su pokazala i da je kadar koji provodi procedure brojčano neadekvatan i nedovoljno osposobljen, te da ne postoje djelotvorni mehanizmi osiguranja njihovog integriteta. Na sličan način i Evropska komisija konstatira probleme koji se tiču neusklađivanja zakonodavstva, mogućnost široke primjene pregovaračkih postupaka i nepostojanje sankcija za neobjavljivanje informacija o postupcima javnih nabavki.

Međunarodni standardi i dobra antikorupcijska politika se u javnim nabavkama mogu sprovesti ako otvoreni postupak postane dominantan, ako uslovi i kriteriji budu formulirani nediskriminativno, da budu provjerljivi i u potpunosti relevantni za predmet javne nabavke i da se slijedi princip “vrijednosti za novac”. Transparentnost u javnim nabavkama ne samo da omogućava bolju kontrolu javnosti, već i direktno doprinosi povećanju konkurencije i uštedama. Veoma je bitno osigurati da u javnim nabavkama postupa stručno osoblje visokog integriteta, zbog čega posebnu pažnju treba posvetiti

programima obuke i ciljanim provjerama integriteta angažiranih državnih službenika, kao i mjerama iz domena sprečavanja sukoba interesa i prijave imovine. Javne nabavke, kao i drugi vidovi javnih rashoda, treba da budu podvrgnuti kontroli javnosti i nadležnih organa u svim fazama, od planiranja budžeta i određivanja na šta će se novac trošiti, do realizacije ugovornih obaveza.

Kod sprečavanja korupcije u javnim nabavkama, osim državnih organa u BiH, važnu ulogu može imati i privatni sektor. Iako neke od firmi podstiču korupciju u javnim nabavkama ili učestvuju u njoj neposredno ili posredno, najveći dio privatnog sektora nesumnjivo ima interes da korupcije u ovoj oblasti bude što manje. Osnovne mogućnosti da privatni sektor utječe na popravljivanje stanja jesu organizirano djelovanje preko poslovnih udruženja, u cilju zaštite interesa svojih članova, ali i individualno djelovanje firmi čiji su interesi neposredno pogođeni, propisivanjem diskriminatornih uslova i kriterija, kršenjem pravila o javnosti podataka, procedure ocjene ponuda ili naknadnim izmjenama ugovora. Zbog toga, sve nadležne institucije treba da podstiču privredne subjekte da u žalbenom postupku štite svoja prava koja su prekršena nezakonitim javnim nabavkama. S druge strane, javne institucije treba da predlože privatnom sektoru i javnosti, koje su firme ispunile svoje ugovorne obaveze, a koje nisu.

Strateški programi:

9. *Kontinuirano usklađivanje zakonodavnog okvira u oblasti javnih nabavki sa međunarodnim obavezama i standardima*

10. *Unaprjeđenje pravnog okvira za aktivnije učešće privatnog sektora u antikorupcijskim aktivnostima*

9.2.6. Jačanje nadzornih funkcija revizija, inspeksijskih i drugih službi

U cilju efikasnije nadzorne funkcije revizije, inspeksijskih i drugih službi, neophodno je osigurati odgovarajuće kadrovske i druge kapacitete, primjerene obimu posla koji obavljaju, te uspostaviti adekvatan normativno pravni okvir za njihovo funkcioniranje.

Specifičan vid nadzora, koji je od velikog značaja za borbu protiv korupcije, vrše revizorski uredi. U izvještaju SIGMA-e za 2013. godinu, navedeno je da odgovarajući podzakonski akti koji uređuju rad internih revizora još nisu doneseni. Zakoni koji uređuju rad eksternih revizorskih ureda i službi nisu dovoljno precizni u definiranju ovlaštenja. Kao problem javljaju se i pitanja nadležnosti, revizijske procedure, odnosa sa izvršnom vlašću, naročito u završnim fazama izrade izvještaja, komuniciranjem nalaza i objavljivanjem i medijskom promocijom revizorskih izvještaja. Postoje odstupanja i od pojedinih međunarodnih principa i standarda vrhovnih revizijskih institucija INTOSAI-ja (International Organization of Supreme Audit Institutions). Također, konstatirani su propusti u radu samih revizorskih ureda i službi, poput donošenja godišnjeg plana revizije bez jasnih kriterija, neadekvatne kontrole izvještaja, kao i u vezi sa procedurama za obavješćavanje nadležnih organa o uočenim nezakonitostima. Zbog toga je potrebno raditi na provođenju aktivnosti s ciljem daljnjeg unaprjeđenja nezavisnosti ureda, čime bi se povećao kredibilitet ovih institucija u njihovoj preventivnoj ulozi u borbi protiv korupcije.

Institucije u kojima je izvršena revizija imaju obavezu očitovati se o nalazima i preporukama, te osigurati postupanje po njima. S tim u vezi, od posebne važnosti je da se nalazi i preporuke iz izvještaja sa rezervom ili negativnim mišljenjem pravovremeno dostavljaju nadležnim institucijama za provođenje zakona na odgovarajućem nivou vlasti. Također, vrlo je važno da nalazi i preporuke iz izvještaja sa rezervom ili negativnim mišljenjem budu dostavljene nadležnim institucijama za provođenje zakona na odgovarajućem nivou vlasti.

Nadzor nad radom državnih službenika i zaposlenika i uopće procesima u javnim institucijama, jedan je od temelja uspješne borbe protiv korupcije. Poseban značaj imaju rukovodeći državni službenici, kao i interni kontrolni i revizorski organi. Pretpostavka za vršenje ovog nadzora su jasni zadaci za državne službenike i zaposlenike, a od velikog značaja je i adekvatna popunjenost javnih službi. Rezultati ove vrste nadzora treba da budu dostupni i kontrolnim institucijama, a u određenoj mjeri i javnosti.

Strateški programi:

11. *Jačanje nadzorne funkcije i odgovornosti za propuštanje nadzora u oblasti sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda.*
12. *Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unaprjeđenje rada revizorskih službi i inspekcijskih organa.*
13. *Uspostavljanje efikasnijih kanala komunikacije revizorskih službi i inspekcijskih organa sa institucijama za provođenje zakona u vezi nalaza koji upućuju na moguće koruptivno ponašanje.*

9.2.7. Jačanje antikorupcijske uloge zakonodavne vlasti i njenih tijela

Organi zakonodavne vlasti imaju višestruki značaj i nezamjenjivu ulogu u borbi protiv korupcije jer oni posjeduju najveću moć u donošenju propisa i politika, te nadzoru nad radom svih organa izvršne vlasti i ostalih javnih institucija. Zbog toga, članovi organa zakonodavne vlasti moraju imati potrebnu stručnost iz oblasti borbe protiv korupcije, što se posebno odnosi na članove tijela za nadzor nad određenom oblašću izvršne vlasti.

U donošenju antikorupcijskih propisa, organi zakonodavne vlasti trebaju uzimati u obzir preuzete međunarodne obaveze iz te oblasti. Pored toga, kao i za sve druge propise, potrebno je otvoriti proces donošenja antikorupcijskih zakona za stručnu javnost, akademsku zajednicu i nevladine organizacije, kao garanciju za njihov kvalitet.

Zakonodavni organi i njihova tijela su najviša instanca za ispitivanje slučajeva korupcije tzv. visokog profila, odnosno kada postoje indicije da su visoki dužnosnici uključeni u takve aktivnosti. S obzirom na to da se može očekivati da bi organi izvršne vlasti mogli biti pod pritiskom lica koja imaju politički utjecaj ili moć, ili pristrasni u vezi sa njima, potrebno je primjenjivati institut tzv. javnih rasprava (eng. *public hearings*). Na taj način se može doći do što kvalitetnijih zaključaka, ne samo o eventualnoj individualnoj odgovornosti, već i o reformama koje treba provesti kako se slične zloupotrebe ne bi dešavale u budućnosti. Važan nadzorni mehanizam koji skupštine imaju na raspolaganju, a koji se još uvijek nedovoljno koristi, jeste razmatranje izvještaja koje im dostavljaju nezavisna tijela, a koji često ukazuju na probleme u provođenju zakona ili na probleme u samim propisima.

Vršenje takvih "krovnih" nadzornih ovlaštenja organa i tijela zakonodavne vlasti, kao i sa tim povezana mogućnost da doprinesu unaprjeđenju zakonskog okvira, u bliskoj su vezi sa djelovanjem APIK-a i tijela za suprotstavljanje korupciji na drugim nivoima vlasti da daju mišljenja o zakonima koji sadrže antikorupcijske elemente ili koji u sebi sadrže rizike za nastanak korupcije. Zbog toga bi trebalo unaprijediti skupštinske procedure i uvesti obavezu konsultacija i razmatranja ovakvih mišljenja.

Strateški programi:

14. *Edukacija predstavnika zakonodavnih tijela u BiH sa ciljem donošenja efikasnih propisa i politika za borbu protiv korupcije.*
15. *Jačanje uloge nadzornih komisija zakonodavnih tijela s ciljem efikasnijeg praćenja rada institucija i sprečavanja korupcije.*
16. *Uvođenje obaveze vođenja javnih rasprava o zakonima sa antikorupcijskim odredbama.*

9.2.8. Prikupljanje i trošenje javnih sredstava

Predmet iskorištavanja u korupciji su, gotovo uvijek, neposredno ili posredno sredstva iz budžeta ili javna imovina na raznim nivoima vlasti, kao i sredstva fondova, javnih ustanova i javnih preduzeća. Meta korupcije mogu biti i buduća javna sredstva, to jest ona koja će biti tek stvorena u budućnosti, a do kojih osobe sklone činjenju krivičnih dijela korupcije uspijevaju da dođu zaključivanjem štetnih

ugovora, izdavanjem državnih garancija za poslove koji neće biti uspješni ili uključivanjem u ugovore klauzula koje će dovesti do prekomjerne naknade štete drugoj strani.

Do korupcije može doći kako kod raspodjele rashoda, tako i u prikupljanju javnih prihoda. U tom smislu, ključna pretpostavka borbe protiv korupcije jeste da se osigura da ne bude povlaštenih privrednih subjekata ili građana kod prikupljanja poreza, kod davanja državnih koncesija, kod naplate dažbina, kod davanja subvencija i drugih vidova državne pomoći i u postupcima javnih nabavki. Da bi se ovi problemi riješili, ključne mjere su one koje će osigurati transparentnost svih podataka o planiranju i ostvarivanju javnih prihoda i javnih rashoda kao i bilo kojeg drugog angažmana koji stvara obaveze za javni sektor ili javnu imovinu. Transparentnost posebno podrazumijeva dostupnost podataka u vezi prikupljanja i trošenja javnih sredstava, te uključuje i organiziranje javnih rasprava prilikom planiranja budžeta.

Prema ocjenama međunarodnih organizacija o transparentnosti donošenja budžeta u BiH, kao i nadzora nad njegovim utroškom, situacija nije povoljna. Kapaciteti i pretpostavke su ocijenjeni veoma slabim, a nadzorna uloga zakonodavnih tijela umjerena, što rezultira neracionalnim trošenjem javnih sredstava. Tome doprinose i neadekvatni propisi, o kojima izvještavaju uredi i službe za reviziju javnih institucija. Usljed odsustva ili nepridržavanja pravila za planiranje budžeta, budžetiranje se ne vrši racionalno, a potrošnja prelazi mogućnosti, naročito u oblastima obračuna i isplate bruto plata i naknada, putnih troškova, izdataka za PTT usluge, upotrebe službenih vozila, usluga reprezentacije, ugovora o djelu, kapitalnih izdataka i tekućih grantova.

Strateški programi:

17. *Unaprjeđenje odgovornosti i racionalnosti u planiranju, prikupljanju i trošenju javnih sredstava, kroz unaprjeđenje transparentnosti tog procesa.*
18. *Osiguravanje jednakog tretmana građana i privrednih subjekata u pogledu prikupljanja poreza, carina i drugih dažbina.*
19. *Povećanje nadzora nad planiranjem i izvršenjem budžeta i odgovornosti za nepoštivanje pravila koja reguliraju te procese.*

9.3. Unaprjeđenje djelotvornosti i efikasnosti pravosudnih institucija i organa za provođenje zakona u oblasti borbe protiv korupcije

Druga temeljna orijentacija u suprotstavljanju korupciji, pored prevencije, jeste represija, koja počiva na državnoj prisili i mogućnosti da ona stoji iza provođenja svojih pravila primjenom formalnih sankcija. Nije realno očekivati da će se svi članovi društva pridržavati propisanih pravila, zbog čega je neophodno uspostaviti mehanizme provjere njihovog poštivanja. Represija ne može zamijeniti ostale oblike i instrumente društvene kontrole, ali kada prevencija nedostaje ili ne daje dovoljne rezultate, represija je nezamjenjiv segment ukupnih antikorupcijskih napora kojom se ostvaruju zaštitna i socijalno-etička dimenzija borbe protiv korupcije (promoviraju se pozitivne društvene vrijednosti i sankcioniranjem ukazuje na pogrešnost postupanja).

Krivično gonjenje počinitelja korupcije i nadzor nad provođenjem ovih radnji također je dio uspješnoga antikorupcijskoga sistema. Svi akteri ovih procesa moraju postupati profesionalno i nezavisno od bilo kakvih utjecaja. Borba protiv korupcije zahtijeva specifična znanja i vještine, koje se moraju stalno razvijati i usavršavati. S obzirom na ovakvu istaknutu društvenu ulogu, organi za provođenje zakona i pravosudni organi i institucije treba da pokažu još veće standarde integriteta nego druge javne institucije, u skladu sa principima i vrijednostima navedenim u poglavlju 23. iz Pravne stečevine Evropske unije – pravosuđe i osnovna prava.

U Izvještaju o napretku BiH za 2013. godinu (prilog uz saopštenje Evropske komisije Evropskom parlamentu i Vijeću EU) navodi se da je ostvaren ograničen napredak u reformi pravosudnog sistema.

Što se tiče nezavisnosti pravosudnih službenika u spomenutom izvještaju, kao i Mišljenju o pravnoj sigurnosti i nezavisnosti pravosuđa u BiH Venecijanske komisije iz 2012. godine, izraženi su razlozi za zabrinutost. Domaće, kao i ocjene nekih međunarodnih organizacija (npr. Globalnog integriteta), su u pogledu integriteta pravosudnih i policijskih službenika, također, vrlo nepovoljne. Ocjenjuje se da nema dovoljno uvjerljivih rezultata u istragama i krivičnim postupcima u predmetima visokog ranga, te da su slabi kapaciteti za istrage krivičnih djela ekonomske i finansijske prirode. Postojećim podzakonskim aktima i njihovim provođenjem nisu osigurani mehanizmi uvažavanja složenosti i značaja predmeta. Pravosudni službenici obavezni su pohađati obuke u određenom broju dana. Gotovo svake godine organiziraju se obuke u centrima za edukaciju sudija i tužilaca o temama značajnim za sprečavanje korupcije, a te teme adresiraju se i u posebnim stručnim savjetovanjima i usavršavanjima pravosudnih i policijskih službenika. Nema podataka o evaluaciji naučenoga u praksi, posebno na nivou unaprjeđenja ponašanja i rezultata.

Zbog svega toga, u okviru ovog cilja Strategija posebnu pažnju poklanja pitanjima prijavljivanja i otkrivanja korupcije, prikupljanju dokaza o korupciji, saradnji i koordinaciji rada organa vlasti, sudskim postupcima i kaznenoj politici, te jačanju mehanizama za monitoring provođenja ovih procesa.

9.3.1. Prijavljivanje korupcije

Da bi mjere represije mogle da budu primijenjene, nužno je da organi za provođenje zakona dođu do saznanja o djelu i počiniocu, kao i do validnih dokaza pri čemu se u praksi često pouzdaju u podatke dobivene od građana, privrednih subjekata, organizacija ili u informacije koje su već objavljene u medijima ili izvještajima drugih organa. Broj tako prijavljenih slučajeva korupcije direktno zavisi od uvjerenosti prijavitelja da će institucije postupiti po prijavi i da po njega neće biti negativnih posljedica zbog prijavljivanja.

Zbog toga je prioritetno da institucije razrade i uspostave efikasan sistem za primanje prijave, nepristrasno postupanje po njima i pravovremeno obavješćavanje podnosioca prijave o učinjenom, a sve građane o načinu na koji se mogu obratiti instituciji, pitanjima korupcije koja spadaju u nadležnost institucije, načinu i rokovima postupanja. Jednako je važno uspostaviti mjere za zaštitu lica koja prijavljuju korupciju. To uključuje davanje mogućnosti da identitet prijavitelja ostane skriven, da se dalje ispitivanje slučaja u najvećoj mogućoj mjeri zasniva na dostavljenim informacijama i dokazima, odnosno bez pozivanja prijavitelja da daje iskaz u svojstvu svjedoka, osim kada je to jedini izvor saznanja o korupciji, kao i efikasnu zaštitu prijavitelja koji ispunjava uslove. Uspješne primjere prijave korupcije, koji su doveli do pravosnažnih presuda treba promovirati, a iz slučajeva koji nisu doveli do uspješnog završetka treba učiti i unaprjeđivati sistem.

Krajem 2013. godine donesen je Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH¹⁶ prema kojem su ključni nosioci implementacije APIK i Upravni inspektorat Ministarstva pravde BiH, a nakon toga su doneseni i podzakonski akti.

Koruptivna krivična djela teška su za otkrivanje i dokazivanje. Najčešće se izvršavaju u tajnosti, tako da rijetko ima svjedoka, a vidljivih manifestacija djela, također, nema previše. Stoga je prijavljivanje korupcije u tijesnoj vezi i sa normativnim rješenjima – ukoliko učesnik u korupciji ima mogućnost da se oslobodi odgovornosti ili dobije znatno blažu kaznu ako prijavi slučaj, za očekivati je da bi broj prijavljenih slučajeva bio veći i da bi se osobe sklone činjenju krivičnih djela korupcije uzdržale od takvog ponašanja zbog povećane mogućnosti otkrivanja. Isto tako, ako zakonska kazna prijeti ne samo za dokazani slučaj podmićivanja, već i za sticanje imovine čije se porijeklo ne može objasniti zakonitim prihodima, bilo bi lakše doći do saznanja o takvom slučaju krivične odgovornosti.

Osim prijavljivanja korupcije kao krivičnog djela, potrebno je izgraditi jednako snažne mehanizme za otkrivanje, gonjenje i zaštitu prijavitelja kada se prijavljuju neki drugi vidovi kršenja propisa, onih koji

¹⁶ Službeni glasnik BiH, broj: 100/13.

služe prevenciji korupcije i čije kršenje može da predstavlja predvorje korupcije. To posebno važi za prijavljivanje kršenja pravila o sukobu interesa, finansiranju političkih stranaka, javnih nabavki i drugih vidova raspolaganja budžetom, kao i pristupa informacijama.

Strateški programi:

1. *Osiguravanje odgovarajućih mehanizama za prijavu korupcije zaposlenih u javnim institucijama, kao i praćenje postupanja po prijavama.*
2. *Promoviranje prijavljivanja i podsticanja aktivnog učešća građana u borbi protiv korupcije.*

9.3.2. Otkrivanje korupcije

Pored prijava, osnova za pokretanje postupaka za sankcioniranje koruptivnog ponašanja je da organi za provođenje zakona, prvenstveno policija i tužilaštva, ali i inspeksijske i revizorske službe otkriju korupciju.

Postupanje policije i tužilaštva mora da bude u velikoj mjeri zasnovano i na proaktivnosti. Dakle, indicije za postojanje korupcije moraju biti ispitane na osnovu uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja, kroz preventivne provjere integriteta za lica koja rade na položajima kod kojih je rizik od nastanka korupcije najveći, u nalazima revizorskih i inspeksijskih organa, u izvještajima medija i organizacija civilnog društva, kao i u nalazima operativnog rada nadležnih službi.

Pri tome, posebna pažnja treba biti posvećena principu “praćenja toka novca”, naročito u slučajevima kada pojedinci raspolazu sredstvima koja nemaju utemeljenja u njihovim zakonitim prijavljenim prihodima i plaćenom porezu, odnosno, kada je očigledno da troše finansijska sredstva koja nisu mogli imati na osnovu legalnih i prijavljenih prihoda. Na ovom polju, aktivnosti iz Strategije će biti usko povezane sa aktivnostima iz Strategije za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Realizacija ovih mjera podrazumijeva pojačanu saradnju između poreske uprave, policije, tužilaštva, revizije, institucija za sprečavanje pranja novca, te APIK-a i tijela za suprotstavljanje korupciji na svim nivoima u BiH.

Kako bi se izbjegla svaka mogućnost arbitrarnog tumačenja dužnosti organa potrebno je propisane obaveze za inspekcije i urede revizije unaprijediti tako što će pravovremeno i kvalitetno informirati policiju, tužilaštvo, Agenciju i tijela za sprečavanje korupcije na nivou entiteta, BD BiH i kantona, kako o nalazima koji upućuju na postojanje korupcije, tako i o svim drugim slučajevima u kojima je uočeno kršenje pravila. Pogotovo, kada izvještaji eksternih revizora sadrže negativno mišljenje ili mišljenje sa rezervom, i kada nakon datog roka ne bude postupljeno po nalogu ili preporuci ovih organa.

S druge strane, potrebno je predvidjeti obavezu policije i tužilaštava da u određenom roku razmotre poslani materijal i obavijeste javnost i tijela za sprečavanje korupcije o svojim nalazima.

Strateški programi:

3. *Jačanje integriteta organa za provođenje zakona.*
4. *Unaprjeđenje otkrivanja korupcije kroz stvaranje, jačanje i primjenu efikasnih mehanizama i tehnika za proaktivni pristup tom procesu.*

9.3.3. Koordinacija i saradnja između institucija u otkrivanju i dokazivanju korupcije

Saradnja između institucija koje se neposredno bave otkrivanjem i dokazivanjem korupcije je ključna za dobivanje podataka o tome da je do korupcije došlo, te kvalitetnog dokazivanja i procesuiranja korupcije. To obuhvata saradnju u razmjeni informacija, odnosno, pravovremeno dostavljanje traženih podataka policiji i tužilaštvu, omogućavanje uvida u baze podataka, ali i pomoć u njihovom tumačenju. Naime, nije realno očekivati da bi tužioci i policija, i pored specijaliziranosti za određene oblasti kriminala, mogli

imati u svojim redovima stručnjake za sve oblasti, niti bi zapošljavanje takvih stručnjaka u mnogim slučajevima bilo svrsishodno. Takvi oblici saradnje mogu se urediti normativno, uz propisivanje sankcija za slučaj da se informacije ili pomoć uskrate, na osnovu memoranduma o saradnji, ili u okviru posebnih mehanizama koji se stvaraju na osnovu ove strategije i strateških dokumenata koji se donose na svim nivoima vlasti.

Osim saradnje između institucija različite nadležnosti, potrebno je uspostaviti efikasnu saradnju i koordinaciju između institucija sa sličnim ili istim nadležnostima, koje imaju različitu mjesnu nadležnost, kao što su policija i tužilaštva na raznim nivoima vlasti u BiH. To je posebno važno kod kompleksnih slučajeva korupcije i organiziranog kriminala koji prevazilaze entitetske, BD BiH i kantonalne nadležnosti.

Sljedeći nivo koordinacije koji treba razvijati je onaj koji se odvija između policijskih organa i tužilaštva, budući da od kvaliteta njihove komunikacije i rada u fazama postupka koje oni vode dobrim dijelom zavisi da li će osumnjičeni za krivična djela, za koje postoje dokazi, na kraju biti i osuđeni. Najzad, potrebno je osigurati i koordinaciju između policijskih organa i tužilaštava sa jedne strane, sa tijelima za sprečavanje korupcije na nivou entiteta, BD BiH i kantona, te sa APIK-om, sa druge strane. Saradnja koju će policijski organi i tužilaštva imati sa APIK-om obuhvata i preciznije definiranje načina izdavanja preporuka i instrukcija APIK-a, njihovog prosljeđivanja tijelima za sprečavanje korupcije i institucijama na nivou entiteta, BD BiH i kantonima, kao i povratnom obavještanju o preduzetim mjerama i njihovim efektima.

Strateški programi:

5. *Uspostavljanje efikasne saradnje i koordinacije između institucija u BiH u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranju korupcije.*
6. *Harmoniziranje programa za obuku iz oblasti prevencije i koordinacije borbe protiv korupcije u institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima.*

9.3.4. Prikupljanje dokaza za koruptivna krivična djela

Kompleksnost korupcije, činjenica da u najvećem broju slučajeva ne postoje direktni svjedoci osim neposrednih učesnika, teška uočljivost štetnih posljedica, mogućnost da se korupcija povezana sa nekim kršenjem zakona ne primijeti zbog odsustva saznanja o motivima počinitelja zbog odsustva ujednačenosti između nezakonite radnje i koristi zbog koje je ona preduzeta, izazivaju teškoće u njenom dokazivanju pred sudovima. Veliku teškoću za dokazivanje korupcije predstavlja i okolnost da o njoj najviše saznanja imaju lica koja pri tome i sama čine neku nelegalnu radnju, i koja se zbog toga suzdržavaju od davanja iskaza pred sudom, ili ga kreiraju tako da na druge prebace što veći dio odgovornosti. Teškoće stvara i pitanje pronalaženja uzročno-posljedične veze, naročito u situacijama kada se razmjena dobara i usluga ne vrši jednovremeno, već odloženo, kao i kod onih oblika korupcije koji predstavljaju trgovinu utjecajem.

Kada prikupljanje dokaza nije obavljeno dovoljno kvalitetno u prethodnom postupku to može rezultirati odbacivanjem prijave ili blažim kaznama, koje ne postižu dovoljne efekte u odvratanju od korupcije. Zbog toga je neophodno da se podigne nivo stručnosti osoba koji rade na otkrivanju i obradi slučajeva korupcije, što se posebno odnosi na primjenu savremenih posebnih istražnih radnji, te na praćenje kretanja novca preko bankarskih i drugih transakcija. Naročitu pažnju treba obratiti na obuku za postupanje u slučajevima kada se korupcija otkrije slučajno, to jest, kao nuspojava uz izvršenje nekog drugog krivičnog djela, koje je prvobitno bilo predmet istrage.

Mjere za otkrivanje korupcije i prikupljanje dokaza treba stalno usavršavati, u skladu sa najboljim svjetskim praksama. Jednaku pažnju treba obratiti na ujednačavanje postupaka u ovim slučajevima na svim nivoima u BiH. U procesu podizanja nivoa efikasnosti represije korupcije ključnu ulogu ima

uska saradnja i koordinacija između policijskih organa i tužilaštva, koji treba da zajednički preispituju razloge zbog kojih neka optužnica nije mogla da bude dovoljno potkrijepljena dokazima, odnosno, zbog čega je sud tako presudio. Na osnovu tih nalaza neophodno je kreirati nove procedure i preporuke za podizanje kvaliteta postupanja u budućnosti. Osim preispitivanja koje će vršiti policijski organi i tužilaštvo, potrebno je osigurati i vanjski nadzor. Ovo je naročito važno u slučajevima kada su krivične prijave odbačene ili kada u toku postupka tužilac odustane od krivičnog gonjenja. Svaki takav slučaj treba da preispita viša tužilačka instanca, sa njim treba da budu upoznati i organi koji koordiniraju antikorupcijske aktivnosti, a u određenoj mjeri (koja ne ugrožava privatnost i vođenje drugih postupaka) o tome treba da bude obaviještena i javnost.

Strateški programi:

7. *Specijalizacija i dodatna edukacija pravosudnih i organa za provođenje zakona u BiH, posebno za primjenu naprednijih mjera za procesuiranje počinilaca koruptivnih krivičnih djela.*
8. *Dosljednije provođenje proširenih finansijskih istraga u predmetima sa obilježjima korupcije.*

9.3.5. Procesuiranje koruptivnih krivičnih djela

Jednako kao i u vezi sa dokazivanjem, kompleksnost korupcije i drugi spomenuti problemi mogu se javiti i u vezi sa postupanjem sudova koji imaju ulogu da utvrde da li je optužnica potkrijepljena valjanim dokazima, da li su optuženi krivi i kakvu kaznu im treba izreći. Krivični postupci za korupciju pred sudom nose i probleme koji su posebni za tu fazu procesa. Tako se kao problem može javiti sporost u vođenju krivičnog postupka kod kojeg je mnogo optuženih ili svjedoka, kada su povezana krivična djela vršena u dužem periodu i kada osim neposrednih učesnika u koruptivnim radnjama postoje i organizatori čija se uloga teže dokazuje, ili kada su optužnice zasnovane na korištenju posebnih istražnih tehnika, odnosno osporavanje zakonitosti pribavljenih dokaza.

Jedan od najčešćih problema, osim kada je riječ o veoma jednostavnim slučajevima davanja i primanja mita u novcu i materijalnim dobrima, je utvrđivanje činjenica, jer je potrebno znanje o finansijskim transakcijama, dobro poznavanje specifičnih pravnih postupaka kao što su javne nabavke, poznavanje pravila o rješavanju sukoba interesa kod javnih funkcionera i državnih službenika, kako bi sud mogao da dođe do valjanih zaključaka o krivičnom djelu i odgovornosti počinilaca.

Kako bi se ti problemi riješili potrebno je kontinuirano raditi na usavršavanju sudija i time smanjiti mogući negativni koruptivni utjecaj na sudske postupke izradom programa za obuku koji trebaju biti usklađeni sa međunarodnim standardima i najboljim svjetskim praksama, harmonizirani za sudove na svim nivoima vlasti u BiH, u mjeri u kojoj je to opravdano, s obzirom na njihove zakonske nadležnosti. Na sličan način, kao i kod obuka za slučajeve korupcije, treba planirati i sprovesti obuke za sudove i druge organe koji rješavaju u prekršajnom postupku slučajeve koji su u vezi sa kršenjem antikorupcijskih propisa.

Strateški programi:

9. *Unaprjeđenje efikasnosti rada sudova na predmetima iz oblasti korupcije uz uspostavljanje objektivnih normativa za rad, uvažavajući složenost predmeta.*
10. *Unaprjeđenje efikasnosti postupanja sudova po predmetima sa obilježjem korupcije kroz uspostavljanje i korištenje jedinstvenog sistema za statističku obradu i izvještavanje.*

9.3.6. Razvijanje i unaprjeđivanje kaznene politike za koruptivna krivična djela

Podaci o krivičnim djelima korupcije u BiH nisu potpuni ali pokazuju zabrinjavajuće trendove. Evropska komisija izvještava da još uvijek ne postoji djelotvorna krivičnopravna politika u borbi protiv korupcije. Ta se konstatacija potvrđuje u naučnim i stručnim istraživanjima, koja su ustanovila da je najčešća krivičnopravna sankcija koja se izriče u predmetima korupcije uslovna presuda, te da su široko primjenjivane ovlasti sudova za ublažavanje kazne. Većina izrečenih kazni je blizu ili tek nešto veća od zakonskog minimuma. Ukoliko se primjenjuju sporedne sankcije, uglavnom su to mjere sigurnosti zabrane vršenja poziva, aktivnosti ili funkcije i oduzimanja predmeta, bez provođenja postupka za oduzimanje imovinske koristi. Takva kaznena politika, koja ne obraća dovoljno pažnje na bit uspješne borbe protiv korupcije - oduzimanje, odnosno naknadu onoga što je nelegalno stečeno, ne može polučiti adekvatne rezultate u prevenciji, tako da i naponi čitavoga sistema ostaju prilično neuvjerljivi.

Korupcija je pojava koja nanosi ozbiljne štete društvu i kaznena politika mora reflektirati tu činjenicu. Na taj način se pored penološkog i represivnog ostvaruje i efekat opće prevencije, odnosno odvratanje od takvih postupaka u budućnosti. U promjeni kaznene politike bi, prije svega, kriteriji za odmjeravanje kazne trebalo da budu preciznije određeni, a mogućnost da se od njih odstupi smanjena. Među kriterijima koje bi trebalo uzimati u obzir posebno treba istaći visinu ostvarene koristi, odnosno vrijednost počinjene štete i štetnih posljedica, položaj počinitelja koruptivnog djela, područje društvenog rada u kojem se koruptivno djelo desilo, kao i povjerenje koje javnost ima u instituciju u kojoj se funkcija vrši. Pri tome, potrebno je uskladiti kaznenu politiku za koruptivna krivična djela na nivou cijele BiH, kako u pogledu visine i prirode zapriječenih krivičnih sankcija, tako i u pogledu izricanja presuda. Osim eventualnih zakonskih izmjena, kao smjernice za dalje postupanje mogu poslužiti odluke viših sudskih instanci u ovim predmetima.

Posebnu pažnju treba usmjeriti na otklanjanje glavnog motiva za korupciju, ostvarivanje materijalne koristi. To se može učiniti izmjenama prakse i zakonskih propisa tako da bude obavezno privremeno i trajno oduzimanje, i to ne samo imovinske koristi stečene korupcijom i povezanih prihoda, već i druge imovine osuđenog lica i sa njim povezanim osobama, u čije je vlasništvo ona prenošena. Kako bi aktivnosti na trajnom oduzimanju imovinske koristi bile uspješne, potrebno je preduzimati djelotvorne aktivnosti na pronalasku i privremenom oduzimanju takve koristi, što uključuje rad stručnih istražitelja i postojanje mehanizama upravljanja oduzetom imovinom. Radi ostvarivanja ovih kompleksnih ciljeva, potrebno je osigurati saradnju sudske vlasti sa svih nivoa u BiH, kao i njihovu saradnju sa APIK-om, koji sa svoje strane treba da ponudi primjere dobrih rješenja na ovom polju iz drugih zemalja i prijedloge za reforme.

Strateški programi:

11. *Unaprjeđenje kaznene politike za korupcijska krivična djela s ciljem proaktivnog odvratanja od koruptivnih aktivnosti.*
12. *Razvijanje efikasnog sistema utvrđivanja, zamrzavanja i oduzimanja imovinske i svake druge koristi, koju su izvršioci i sa njima povezana lica stekli koruptivnim djelovanjem.*

9.3.7. Jačanje mehanizma monitoringa rada pravosudnih organa i institucija

Sudovi kao i organi za provođenje zakona mogu biti izloženi korupciji ili pritiscima, kako bi osumnjičeni prošao nekažnjeno, kako bi bio blaže kažnjen ili kako na njega ne bi bile primijenjene mjere za oduzimanje imovinske koristi. Rizik je utoliko veći što će barem dio odluke suda zavisiti od prikupljenih dokaza, sudijskog uvjerenja, odnosno, značaja koji je dao određenim dokazima, stepenu odgovornosti počinilaca i procjeni vrijednosti drugih faktora koji utječu na odmjeravanje kazne.

Postoje mnogi mehanizmi koji se mogu primijeniti u cilju smanjenja ovih rizika. To je, prije svega, mogućnost da se odluka preispituje pred višom sudskom instancom, javno vođenje postupka i javno

čitanje odluke, te dužnost da se odluka obrazloži. Pored toga, postoje i mehanizmi koji imaju za cilj da pruže garanciju u pogledu integriteta i profesionalizma samih nosilaca sudijskih funkcija, kao što su zakonske norme o izuzeću u slučaju povezanosti sa okrivljenima i braniocima, prijavljivanje i kontrola imovine i poklona, kao i dužnost da se sudijama pruži zaštita u slučaju da su izloženi nekom pritisku. Većina pobrojanih mehanizama postoji u BiH, ali ih je potrebno jačati, naročito u pravcu veće transparentnosti podataka, kako bi zainteresirana i stručna javnost dobila priliku da se uvjeri u dosljednost i efikasnost postupanja sudova.

Osim sudija, važnu ulogu u vođenju sudskih postupaka mogu imati čelnici pravosudnih institucija kao i sudska administracija. Zbog toga, među mjerama iz ove oblasti, potrebno je podići nivo transparentnosti procedura za dodjelu predmeta, kompjuterizirati u potpunosti sistem upravljanja predmetima, uvesti nadzor nad preduzimanjem pojedinih radnji u postupku, pravovremeno razmotriti pritužbe na rad sudija i uvesti precizne rokove tamo gdje oni nedostaju.

Strateški programi:

13. *Stvaranje uslova za nadzor nad radom pravosudnih organa i institucija putem javno dostupnih statističkih podataka o postupanju po koruptivnim krivičnim djelima.*
14. *Jačanje mehanizama disciplinske i drugih vidova odgovornosti tužilaca i sudija za nepravilno postupanje u predmetima sa obilježjima korupcije.*

9.4. Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za učestvovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije

Iako je uloga javnog sektora primarna u osmišljavanju i provođenju antikorupcijskih mjera, one ne mogu biti dovoljno uspješne ako nisu podržane od drugih ključnih aktera društva. Aktivno učešće predstavnika drugih sektora i građana ne samo da daje demokratski legitimitet borbi protiv korupcije, već i znatno snižava njene troškove, a ujedno čini antikorupcijske aktivnosti održivijim i manje zavisnim od političke volje koju za ostvarivanje ovih ciljeva imaju nosioci vlasti.

Civilno društvo, pod kojim se podrazumijevaju sve organizacije i pojedinci koji djeluju izvan državnog aparata, ima značajnu, dvostruku ulogu, u suprotstavljanju korupciji. S jedne strane, mobilizacijom javne podrške za provođenje antikorupcijskih reformi vrši se pritisak na političke i javne organe da u većoj mjeri obraćaju pažnju na interese građana, koji prijavljivanjem koruptivnih ponašanja i uskraćivanjem političke podrške mogu jasno poslati poruku da im je u interesu društvo sa više pravde i odgovornosti, i da su odlučni preduzeti aktivnosti u tom pravcu. S druge strane, državni organi često zbog nedostatka resursa, kompetencija ili drugih razloga, nisu u stanju udovoljiti stalno mijenjajućim zahtjevima savremenoga života, u kom slučaju građansko društvo može pomoći ispunjavanju tih funkcija.

Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije naročito jasno promovira ulogu civilnog društva u sprečavanju korupcije. Ta uloga se može sastojati u doprinosu javnosti postupcima odlučivanja, te povećanja transparentnosti tih postupaka, osiguravanja djelotvornog pristupa javnosti informacijama, preduzimanja aktivnosti javnog informiranja koje doprinose netoleriranju korupcije, kao i programa javnog obrazovanja, poštivanja, promoviranja, primanja, objavljivanja i širenja informacija koje se tiču korupcije.

U tom smislu, Strategija predviđa niz programa, koji se odnose na podizanje svijesti kod građana i drugih aktera društva o korupciji, njenim modalitetima, uzrocima, posljedicama i načinu suprotstavljanja i jačanju povjerenja između javnih institucija i drugih aktera društva. Osim toga, strateški programi posebno razrađuju ulogu pojedinih aktera, i to: akademske zajednice, medija, privrede, nevladinih organizacija i obrazovnog sistema.

9.4.1. Podizanje javne svijesti o štetnosti korupcije

Iako su građani, generalno gledano, svjesni opasnosti od korupcije i tretiraju je kao štetnu pojavu, još uvijek nisu dovoljno upoznati sa svim njenim pojavnim oblicima, uzrocima, posljedicama, aktivnostima koje organi vlasti provode u borbi protiv korupcije, efektima tih aktivnosti na poboljšanje situacije, kao ni sa mogućnostima i načinima da se i sami građani aktivnije uključe u borbu protiv korupcije. Usljed toga, pojedini oblici korupcije su i dalje djelomično prihvaćeni od strane velikog broja ljudi kao normalna stvar ili kao nepromjenljivi dio stvarnosti. Mjere koje planiraju ili preduzimaju organi vlasti nisu u dovoljnoj mjeri podržane od strane građana, a čak se ni one mogućnosti, koje građanima stoje na raspolaganju za davanje doprinosa borbi protiv korupcije, nedovoljno koriste.

Korupcija donosi korist samo neposrednim učesnicima u ovim nezakonitim radnjama dok svi drugi zbog toga trpe štetu, koja u ukupnoj vrijednosti nadilazi dobitak koji ostvaruju korumpirana lica. Zbog toga postoji snažan motiv da se građani i svi drugi koji na taj način trpe neposrednu ili posrednu štetu uključe u aktivnosti koje bi ove štete umanjile. Kako bi do toga došlo, potrebno je jasno predočiti na koji način dolazi do ove štete, kako na općem nivou, tako i na konkretnim primjerima gdje je to najlakše uočiti. Pri tome, treba imati u vidu da šteta ne mora biti uvijek lako izražena u novcu (npr. kada se usljed koruptivnog djelovanja skuplje plati nabavka nekih roba), već da se može ogledati i na druge načine (npr. šteta po sigurnost ljudi kod koruptivnih djelovanja u vezi sa javnim saobraćajem, šteta po zdravlje ljudi kod koruptivnih djelovanja u vezi sa prometom hrane i slično).

Aktivnosti podizanja svijesti treba da podstaknu civilno društvo, a naročito medije, akademsku zajednicu i nevladine organizacije da se više bave istraživanjem uzroka šteta koje korupcija nanosi i putem odnosa sa javnošću promoviraju nalaze i pozivaju na borbu protiv korupcije. To, naravno, ne znači da se i organi vlasti ne trebaju baviti takvim istraživanjima, naročito u situacijama kada i sami raspolažu relevantnim podacima. Da bi podizanje svijesti bilo uspješnije, institucije trebaju biti otvorene prema javnosti, i time omogućiti pristup podacima koji su potrebni za takva istraživanja, te na taj način omogućiti da se dođe do pravih pokazatelja štetnosti korupcije. Osim omogućavanja pristupa već postojećim podacima u lako pretraživom obliku, organi vlasti bi u nekim slučajevima trebalo da uvedu praksu prikupljanja, obrade i objavljivanja podataka kojima se trenutno ne posvećuje dovoljno pažnje ili se to ne radi sistematično.

Organiziranje javnih kampanja jedno je od najdjelotvornijih sredstava za mobiliziranje javne podrške antikorupcijskim naporima. Međutim, treba voditi računa o tome da ova aktivnost može biti uspješna jedino ako kampanje imaju jasno i dobro identificirane ciljeve i predlažu učinkovite mjere na planu suprotstavljanja činjenja koruptivnih radnji. Kampanje koje organizira građansko društvo trebaju u najvećoj mogućoj mjeri biti organizirane i provedene u saradnji sa institucijama i javnim organima, kako bi bili podstaknuti na veći nivo transparentnosti, otvaranja prema javnosti i slanja jasne poruke da su spremne da se bore protiv korupcije.

Strateški programi:

1. *Provođenje kontinuirane i sistematske javne kampanje o uzrocima, pojavnim oblicima i posljedicama korupcije, uz promoviranje mehanizama djelovanja protiv korupcije.*
2. *Omogućavanje učešća organizacijama civilnog društva u aktivnostima javnih institucija u oblasti borbe protiv korupcije.*

9.4.2. Jačanje povjerenja građana u institucije koje se bore protiv korupcije

Jedan od glavnih preduslova da se građani i njihovi oblici udruživanja civilnog društva uključe u borbu protiv korupcije je da budu uvjereni da će institucije, uistinu, nešto učiniti protiv korupcije ako je neko prijavi, kao i da neće trpjeti posljedice zbog prijavljivanja korupcije ili od uključivanja u borbu protiv korupcije.

Prva pretpostavka jačanja povjerenja građana u institucije je безусловna transparentnost organa vlasti u okviru objektivnih zakonskih ograničenja. To podrazumijeva dostavljanje svih traženih informacija u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u institucijama BiH, ali i objavljivanje najvećeg dijela podataka o aktivnostima, organizaciji i korištenju resursa proaktivno, to jest, prije nego što ih neko zatraži, i to tako da podaci budu ažurni i pouzdani. U nekim slučajevima, to će također značiti da institucije treba da sačine ili objedine dokumente ili baze podataka koje trenutno ne posjeduju.

Drugi preduslov je uspostavljanje sistema odgovornosti za učinjeno i objavljivanje informacija o tome. Da bi građani mogli imati povjerenje u djelotvornost institucija, moraju im biti na raspolaganju informacije o tome koliko su njihovi zadaci i planovi rada ostvareni u praksi, kakvi su nalazi kontrolnih, nadzornih i revizijskih organa o tome i na koji način je institucija reagirala u otklanjanju uočenih nedostataka i kažnjavanju odgovornih osoba za propuste.

Transparentnost i odgovornost, međutim, nisu dovoljni da bi građani stekli i održali povjerenje. Ono podliježe stalnoj provjeri u svakom novom slučaju kada se građanin obrati instituciji i kada treba u praksi demonstrirati da uspostavljeni mehanizmi za postupanje po inicijativama, predstavkama i pritužbama građana funkcioniraju onako kako je propisano i objavljeno. Promocija uspješnih primjera saradnje sa građanima može doprinijeti da se veći broj građana uključi u antikorupcijske aktivnosti. Iz istih razloga, javnost treba obavijestiti i o slučajevima kada organi nisu ispunili svoje obaveze nakon obraćanja građana, ali tako da se ujedno iznesu i podaci o reagiranju nadzornih organa i mjerama koje su preduzete protiv odgovornih rukovodilaca, državnih službenika i zaposlenika koji nisu obavili svoj dio posla.

U vezi sa ovim, građanima treba omogućiti sigurne kanale komunikacije sa institucijama, kroz koje mogu, bez straha od posljedica (uključujući i mjere za očuvanje anonimnosti i sigurnosti), ukazati na koruptivne radnje i druge nezakonite i štetne pojave.

Strateški programi:

3. *Razvijanje, primjenjivanje i promoviranje dostupnih mehanizama prijavljivanja korupcije uz osiguravanje povjerljivosti postupanja po prijavama građana.*
4. *Unaprjeđenje sistema objektivnog informiranja javnosti o radu institucija uz promoviranje pozitivnih primjera postupanja za slučajeve korupcije.*

9.4.3. Značaj akademske zajednice u borbi protiv korupcije

Akadska zajednica, zbog velike koncentracije stručnosti u svim oblastima, može biti veoma važan faktor u borbi protiv korupcije i predstavlja potencijal koji je nedovoljno iskorišten. Akademije nauka, univerziteta, fakulteti i intelektualci uopće, mogu dati dragocjen doprinos u rasvjetljavanju korupcije i borbe protiv nje i mogu predlagati efikasne mjere za taj cilj.

Preduslov za ispunjenje ove uloge akademske zajednice je dostupnost i kvalitet podataka koji bi bili podvrgnuti ozbiljnim analizama. Stoga bi institucije u BiH trebalo da objavljuju i podatke o načinima borbe protiv korupcije i rezultatima na tom polju. Do takvih podataka i akademska zajednica treba težiti da dođe, u saradnji sa naučnim institucijama iz zemalja regiona i cijelog svijeta, kako bi se kroz poređenje uspješnosti pojedinih modela i aspekata borbe protiv korupcije došlo do relevantnih zaključaka o provođenju Strategije i Akcionog plana, ali i o potencijalnim načinima za njihovu izmjenu.

Organi vlasti trebaju omogućiti akademskoj zajednici uključenje u borbu protiv korupcije i otvoriti saradnju sa njom, koja može biti naročito korisna u oblastima gdje je potreban viši nivo stručnosti za ocjenu prikupljenih podataka, a posebno u oblastima u kojima javne institucije ne raspolažu sa dovoljno stručnjaka. Saradnja podrazumijeva i obavezu da javne institucije razmotre analize i prijedloge koji proističu iz rada akademija, naučnih instituta i univerziteta, koji su im upućeni, ali i aktivno interesiranje za produkte takvog rada i naučna istraživanja koja su u toku.

Pored toga, potrebno je iskoristiti naučni i intelektualni ugled akademske zajednice, kako bi se potencirala štetnost korupcije i promovirale antikoruptivne mjere uključivanjem njenih predstavnika u analize koje rade javne institucije, odnosno, saradnjom u predstavljanju rezultata provedenih antikorupcijskih aktivnosti.

Strateški program:

5. *Uključivanje akademske zajednice i udruženja intelektualaca u osmišljavanje i provođenje antikorupcijskih politika i mehanizama.*

9.4.4. Značaj medija u borbi protiv korupcije

Mediji imaju izuzetnu važnost u borbi protiv korupcije u svim njenim segmentima, počevši od širenja svijesti građana o štetnosti korupcije, preko istraživačkog novinarstva koje može dovesti do otkrivanja slučajeva korupcije, pa sve do promoviranja uspješnih i neuspješnih aktivnosti u sprečavanju korupcije. Da bi mediji mogli da ispune ovu svoju ulogu, potrebno je osigurati potpunu primjenu zakonskih propisa o slobodnom pristupu informacijama, ali i objavljivanje većeg broja informacija i pretraživanje baza podataka proaktivno, prije nego što ih mediji ili drugi subjekti zatraže.

Organi vlasti također moraju osigurati da se prema medijima ne postupa diskriminatorno, to jest da svi imaju jednak pristup informacijama i nosiocima vlasti, a ne kroz privilegirano dostavljanje informacija medijima ili novinarima koji su bliski političkoj opciji koja je na vlasti.

Za ostvarivanje uloge medija od naročitog značaja je da se osigura adekvatan pravni okvir za njihov rad, finansiranje i nezavisnost, što uključuje, između ostalog, punu javnost podataka o vlasničkoj strukturi medija, uređeno i na objektivnim kriterijima zasnovano, transparentno i kontrolirano finansiranje medija od strane javnog sektora (kako kroz direktna davanja, tako i kroz oglašavanje), javnost podataka o drugim većim finansijerima medija kako bi korisnici medijskih usluga mogli da steknu predstavu o mogućim utjecanjima na uređivačku politiku koji iz toga proističu.

Od jednakog je značaja razvijanje i jačanje profesionalnih i etičkih standarda (uključujući i pitanja korupcije, sukoba interesa i primanja poklona) u okviru samih medija i mehanizama samoregulacije u situacijama kada dolazi do povrede tih standarda, ali i povezivanje pitanja poštivanja standarda sa davanjem državne pomoći medijima.

Kako bi mediji dali doprinos u borbi protiv korupcije, potrebno je podizanje nivoa poznavanja problematike korupcije i njenih mehanizama, te tehnika njenog otkrivanja, zbog čega je potrebno stimulirati specijalizaciju i stručno usavršavanje novinara koji "pokrivaju" temu korupcije, ali i druge srodne teme koje mogu da ukažu na korupciju. To su, recimo, pitanja utjecanja na proces donošenja zakonodavnih i drugih odluka, javne nabavke, finansiranje političkih stranaka, planiranje i trošenje javnih resursa. Posebno je važno ukazati medijima i novinarima na značaj praćenja slučajeva korupcije od početka do kraja, to jest, od njihovog otkrivanja do pravosnažne presude, na značaj da se osim konkretnog slučaja korupcije pažnja obrati na grešku u sistemu koja je omogućila da do korupcije dođe ili da ona ne bude ranije otkrivena, i na praćenje mjera koje organi vlasti preduzimaju da bi otklonili te sistemske probleme.

Sa druge strane, organi vlasti treba da imaju aktivan odnos prema onome što mediji objavljuju, i to tako što će pravovremeno reagirati u svim slučajevima kada medijske informacije koje se odnose na korupciju nisu tačne ili potpune, objavljivanjem ispravke i drugih podataka koji prikazuju potpunu sliku problema o kojem je riječ. Kada, pak, mediji ukažu na kršenje zakona i moguću korupciju, organi vlasti trebaju reagirati već na osnovu samih napisa, a ne da očekuju da mediji podnesu krivičnu prijavu ili inicijativu za pokretanje nekog drugog postupka.

Najzad, organi vlasti, u okviru svojih nadležnosti treba da omoguće zaštitu medija i novinara koji izvještavaju o korupciji od eventualnih štetnih posljedica kojima su zbog toga izloženi.

Strateški programi:

6. *Omogućavanje razvoja odgovornog i objektivnog istraživačkog novinarstva kroz unaprjeđenje otvorenosti institucija prema medijima u okvirima zakonskih propisa.*
7. *Unaprjeđenje nepristrasnosti i objektivnosti izvještavanja medija u vezi sa problematikom korupcije.*

9.4.5. Značaj udruženja privrednog sektora u borbi protiv korupcije

Privredni subjekti mogu biti žrtve korupcije, kada im je neosnovano uskraćena mogućnost poslovanja sa organima vlasti zbog njihove korumpiranosti od strane konkurencije ili zbog direktnog iznuđivanja mita koje je posljedica nejasnih i suvišnih zakonskih propisa, prevelike diskrecije ili prekoračenja službenih ovlaštenja. S druge strane, privredni subjekti mogu biti nosioci korupcije, onda kada pokušavaju da ostvare nešto što im ne pripada ili da ostvare svoje interese na štetu konkurencije i budžeta institucija. Privredni subjekti također mogu igrati značajnu ulogu u antikorupcijskim aktivnostima i na druge načine, kroz pomaganje aktivnosti nevladinih organizacija i građana, aktivnosti u okviru međunarodnih asocijacija i aktivno davanje prijedloga kako da se borba protiv korupcije u zemlji unaprijedi ili da se otklone njeni uzroci. Također, aktivnije korištenje mogućnosti koje privatni sektor ima na raspolaganju u zaštiti sopstvenih interesa može značajno doprinijeti efikasnosti borbe protiv korupcije uopće, naročito u oblasti javnih nabavki.

Da bi privatni sektor ispunio ovaj potencijal potrebno je, mjerama zakonodavne i druge politike podsticati aktivno uključanje u borbu protiv korupcije, a prije svega, kao i kod drugih dijelova društva, osigurati potpun pristup informacijama, adekvatnu zaštitu licima koja prijavljuju korupciju i pravovremeno postupanje po predstavkama, inicijativama i pritužbama privrednih subjekata.

Poseban značaj za jačanje uloge privatnog sektora imaju privredne komore i druge forme udruživanja privrednih subjekata. Javne institucije treba da privrednim komorama omoguće priliku da iznesu svoje probleme koji su povezani sa korupcijom, šteti koju trpe zbog toga i konkretnim modalitetima korupcije. Kako bi bile prikupljene neophodne informacije poželjno je organizirati i anonimna istraživanja, kako predstavnici firmi ne bi uskratili podatke zbog straha od štetnih posljedica. Pored toga, privredne komore treba uključiti i u planiranje antikoruptivnih mjera i aktivnosti, posebno na planu javnih nabavki, rada inspeksijskih i pravosudnih organa i institucija, procedura kod izdavanja dozvola, planiranja i trošenja budžetskih sredstava, dodjele državne pomoći i javno-privatnih partnerstava.

Strateški programi:

8. *Uključivanje udruženja privrednog sektora u izradu novih zakonskih rješenja i politika borbe protiv korupcije.*
9. *Promoviranje usvajanja i primjene kodeksa poslovne etike u poslovanju s ciljem sprečavanja pojave korupcije u odnosima između privrede i institucija.*
10. *Kontinuirano provođenje obuke privrednih komora i drugih privrednih udruženja iz oblasti borbe protiv korupcije.*

9.4.6. Značaj organizacija civilnog društva u borbi protiv korupcije

U BiH postoji preko 10.000 nevladinih udruženja, od čega je polovina aktivnih. Broj i vrsta njihovih aktivnosti varira, ali je najveći broj onih koji nemaju stalno zaposlene ili ih imaju vrlo malo. Izvjestan broj njih bavi se temama koje su u vezi sa odgovornošću i transparentnošću rada javnih institucija, te postoje primjeri zakonskih i drugih inicijativa koje su podstaknute ili su razvijane u saradnji sa institucijama građanskoga društva. Iako postoje primjeri uspješne saradnje vladinog sektora i organizacija građanskog društva, ipak, manji dio njihovih zajedničkih inicijativa, usmjerenih prema jačanju odgovornosti vlasti, rezultira promjenama zakonskih propisa ili praksi.

Nevladine organizacije, kao udruženja građana, također mogu imati značajnu ulogu u prevenciji i borbi protiv korupcije. Ta uloga je posebno značajna kada je riječ o predlaganju antikorupcijskih mjera, povećanju javne svijesti o štetnosti i pojavnim oblicima korupcije, praćenju rada institucija, obuka, podršci antikoruptivnih napora institucija ili kritiziranju njihovog odsustva ili nekvalitetnog provođenja. Razlog više za uključivanje nevladinih organizacija jeste i činjenica da u BiH postoji snažan interes donatora za pomoć civilnom društvu u borbi protiv korupcije, koji rezultira velikim brojem projekata koji se realiziraju u ovoj oblasti. Zbog toga javne institucije treba da pokažu interes za projekte nevladinih organizacija i njihove rezultate, i da na maksimalan način iskoriste ove resurse. To je posebno značajno u situacijama kada javne institucije ne raspolažu dovoljnim resursima da izvrše monitoring primjene antikorupcijskih mjera i zakona uopće, te njihove šire društvene efekte, ili kada javne institucije, zbog fokusiranosti na ispunjenje aktuelnih zadataka, ne uoče pravovremeno potrebu da se neka normativna ili institucionalna rješenja unaprijede.

Preduslov uspješnog rada nevladinih organizacija na polju monitoringa je dostupnost informacija, a na polju zagovaračkih aktivnosti otvorenost kanala komunikacije između vlasti i građana, što naročito uključuje uvođenje prakse razmatranja konkretnih inicijativa koje dolaze iz nevladinog sektora i unaprijeđenje prakse javnih rasprava prije donošenja zakona i drugih važnih odluka. Da bi saradnja bila uspješna također je neophodno da se organi vlasti prema organizacijama civilnog društva ne odnose diskriminatorno, na osnovu toga da li su izloženi njihovim kritikama ili pohvalama, već da se određuju isključivo prema kvalitetu dostavljenih i objavljenih analiza i prijedloga. Kriteriji za saradnju i podršku aktivnostima nevladinih organizacija treba da budu unaprijed poznati i objektivni.

Interes za aktivnosti nevladinih organizacija treba da ide i u pravcu upoznavanja sa njihovim programima, kako bi bilo osigurano što manje nepotrebnog preklapanja ili međusobnog dupliranja aktivnosti nevladinih organizacija ili nevladinih organizacija i organa vlasti, kao i da bi se uložnim sredstvima postigao bolji efekat. U tom smislu, treba uspostaviti i modele saradnje sa donatorima, naročito prilikom definiranja prioriteta i planiranja podrške.

Strateški programi:

11. *Jačanje uloge civilnog društva u borbi protiv korupcije kroz učešće u zajedničkim projektima sa javnim institucijama.*
12. *Podrška aktivnostima civilnog društva u praćenju i istraživanju mogućnosti korupcije i davanju preporuka za njeno sprečavanje.*
13. *Osiguravanje transparentnosti finansiranja nevladinog sektora, posebno iz budžetskih sredstava.*

9.4.7. Značaj obrazovnog i vaspitnog procesa u borbi protiv korupcije

Ostvarivanje dugoročnih i održivih rezultata u prevenciji i borbi protiv korupcije, te proces jačanja moralnih vrijednosti društva kao prepreke borbi protiv korupcije, neodvojivo je vezan za obrazovanje i vaspitanje. U tom procesu, najvažniju ulogu igraju porodica i obrazovno-vaspitni sistem, počevši od predškolskih ustanova do univerziteta. Stoga je potrebno da nadležne institucije za obrazovanje na svim nivoima vlasti posvete značajnu pažnju pitanjima etike u pripremi i izvođenju nastavnih programa. Na taj način bi se kod mladih ljudi stvarao potencijal za borbu protiv korupcije, kroz interesovanje za javne poslove, jačanje svijesti o općem dobru i upoznavanjem sa koristima za zajednicu koje donosi građanski aktivizam. Pored institucija, potrebno je u ovaj proces uključiti i druge segmente društva, kao što su organizacije civilnog društva, posebno nevladine organizacije da kroz svoje projekte doprinesu na ovom planu.

U tom procesu posebnu ulogu treba imati i akademska zajednica koja bi u saradnji sa obrazovnim institucijama i nevladinim organizacijama mogla pomoći stvaranju odgovarajućih programa za tu svrhu. Organi vlasti, sa svoje strane, radi uključenja u obrazovne programe, treba da pruže informacije o uspjesima u borbi protiv korupcije, na preventivnom i represivnom planu, koji su ostvareni upravo

zahvaljujući etičkom postupanju pojedinaca ili zahvaljujući tome što su građani bili odlučni da daju sopstveni doprinos rješavanju društvenih problema.

Strateški programi:

14. *Izrađivanje, uvođenje i harmoniziranje programa etike i integriteta u obrazovnom procesu i u tematskim programima javnih emitera u BiH.*
15. *Podsticanje etičkog ponašanja kod djece i mladih ljudi kroz podršku vanškolskih projekata civilnog sektora.*

9.5. Uspostava efikasnih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluaciju provođenja Strategije

Borba protiv korupcije uključuje angažman velikog broja aktera različitog karaktera, što podrazumijeva inkluzivan i sveobuhvatan pristup, koji može uzrokovati nesistematičnost i manjak koordinacije između njih. Takvi nedostaci, naročito, mogu doći do izražaja u nepovezanom djelovanju, u smislu vremena preduzimanja određenih aktivnosti i shvatanja smisla i načina njihovog provođenja. Pošto nemaju svi antikorupcijski akteri jednaku snagu, znanje i širinu uvida u probleme, potrebno je da postoje fokusne tačke za provedbu antikorupcijskih politika i aktivnosti, što se pokazalo kao neizostavan dio uspješnih programa širom svijeta.

Efikasna koordinacija, praćenje i evaluacija provođenja Strategije za borbu protiv korupcije, u situaciji kada je u aktivnosti protiv korupcije uključen veliki broj aktera, koji pri tome djeluju na raznim nivoima vlasti i po različitim pravnim osnovama, podrazumijeva nužnost da se na početku odredi uređenje antikorupcijskog okvira u BiH. Takva kompleksnost podrazumijeva potrebu jasnog usklađivanja nadležnosti, komunikaciju i saradnju, te koordinaciju između aktera na polju borbe protiv korupcije u BiH. Značajan dio tog procesa može biti ostvaren kroz mehanizme i oblike saradnje, koji će biti uspostavljeni između tih institucija u vezi sa provođenjem Strategije.

S obzirom na to da se na polju borbe protiv korupcije stalno unaprjeđuju međunarodni standardi, da način borbe protiv korupcije zavisi i od promjena u širem normativnom, socijalnom i ekonomskom okviru zemlje, te da sama Strategija predviđa učenje na dobrim i lošim iskustvima iz primjene, predviđeni su i mehanizmi periodične evaluacije primjene i postupak za izmjenu i dopunu Strategije i Akcionog plana.

9.5.1. Oblici saradnje između institucija u antikorupcijskom sistemu u BiH

Na osnovu dodijeljenih nadležnosti, APIK je središnja tačka koordinacije u borbi protiv korupcije u BiH, koja vodi računa o dosljednoj primjeni strateških programa, ostvarivanju aktivnosti iz Akcionog plana i odredaba iz Zakona o Agenciji, kroz donošenje antikoruptivnih mjera, preporuka i uputstava, davanje mišljenja u vezi sa planiranim i provedenim antikorupcijskim mjerama i propisima, pokretanje inicijativa za unaprjeđenje i ujednačavanje zakonskih propisa i prakse.

Centralna i koordinirajuća uloga APIK-a, osim što proizlazi iz zakonskih ovlaštenja, zasnovana je i na činjenici da je ovo jedina institucija u BiH koja se isključivo bavi problematikom korupcije. Iako ni sama nije u potpunosti kadrovski popunjena, APIK je institucija sa najvećim stalnim i profesionalnim kapacitetom za borbu protiv korupcije u BiH. Zbog takve pozicije Agencije, ona može i treba poslužiti kao pomoć drugim tijelima i institucijama na svim nivoima vlasti koje raspolažu manjim kapacitetima, što predstavlja dobru osnovu i dodatan razlog za jačanje saradnje i koordinacije sa njom.

APIK, u skladu sa zakonskim nadležnostima, predvodi aktivnosti na strateškom nivou borbe protiv korupcije, što podrazumijeva ne samo pravo, već i obavezu da svojim preporukama ukaže na potrebu provođenja određenih mjera. Pored toga, instrukcijama treba dodatno da objasni na koji način bi se provodile određene mjere iz Strategije i aktivnosti iz Akcionog plana, te da u svojim mišljenjima ocijeni

da li su mjere koje planiraju drugi organi u skladu sa Strategijom. Dalje, kroz vlastite inicijative, APIK, na osnovu uočenih dobrih praksi u svijetu, regionu ili unutar BiH, predlaže nove antikorupcijske aktivnosti ili promjene u načinu realizacije postojećih zakonskih propisa i praksi, kao i izmjene strateških akata.

Saradnja i koordinacija između APIK-a i ostalih tijela i institucija na svim nivoima vlasti u BiH treba da bude dvosmjerna, odnosno da APIK bude otvoren za prijedloge i inicijative za poboljšanje borbe protiv korupcije koje dolaze sa nivoa entiteta, BD BiH i kantona. U toj saradnji, na osnovu Zakona o Agenciji, APIK će uvažavati sektorske nadležnosti tijela za suprotstavljanje korupciji na nivou entiteta, BD BiH i kantona, kada je to moguće, zadržati je na nivou najviših strateških antikorupcijskih politika i mjera, kao što je opisano u općim principima Strategije.

Najveći dio saradnje između APIK-a i organa na nivou entiteta, BD BiH i kantona u smislu Zakona o Agenciji, odvijat će se u komunikaciji i koordinaciji između APIK-a i tijela za sprečavanje korupcije na ovim nivoima vlasti. To ne isključuje mogućnost da se APIK, na osnovu svojih zakonskih ovlaštenja, po potrebi, i direktno obrati institucijama na tim nivoima vlasti, ali će takva mogućnost biti korištena izuzetno, kada saradnja i koordinacija sa tijelima za sprečavanje korupcije izostane ili kada nije djelotvorna.

S druge strane, tijela za sprečavanje korupcije na odgovarajućem nivou vlasti, osim dodijeljenih nadležnosti koje imaju na tom nivou, provodit će mjere, preporuke i instrukcije APIK-a, te će od nje tražiti i dobijati stručna mišljenja, sarađivati na realizaciji inicijativa APIK-a, ali i sami predlagati APIK-u mjere, na osnovu iskustava iz prakse, koje bi mogle imati primjenu i na drugim nivoima vlasti.

Strateški programi:

1. *Usvajanje i razvijanje strateških dokumenata za borbu protiv korupcije u BiH u skladu sa općim principima utvrđenim Strategijom.*
2. *Razvijanje, organiziranje i provođenje harmoniziranih programa obuke za borbu protiv korupcije predstavnika institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH.*

9.5.2. Provođenje i praćenje provođenja Strategije i Akcionog plana

Kako bi se efikasno implementirali Strategija i Akcioni plan, potrebno je precizno predvidjeti nadležnosti i obaveze tijela i institucija koji imaju određene uloge u tom procesu. Zbog toga je potrebno definirati razne vrste uloga, u zavisnosti od toga da li je neko tijelo nadležno za iniciranje, implementaciju ili nadzor nad tim procesima.

U tom smislu, postoje tri vrste uloga koje će pojedine institucije imati u procesu provođenja Strategije i Akcionog plana. Prvu grupu čine ona tijela i institucije koje će Akcionim planom biti određene kao inicijatori i koordinatori aktivnosti, drugu, institucije koje će neposredno implementirati planirane aktivnosti pratećeg Akcionog plana, i treću grupu čine tijela koja će nadgledati proces provođenja aktivnosti.

Inicijatori i koordinatori aktivnosti su tijela ili institucije koje će se brinuti da se provođenje aktivnosti pokrene na vrijeme, da se osigura efikasna saradnja između institucija nadležnih za izvršavanje aktivnosti, te obavještavati tijela i institucije nadležne za nadgledanje provođenja aktivnosti.

Implementatori su institucije koje neposredno provode aktivnosti, brinu se o blagovremenosti i kvalitetu provedenih aktivnosti i imaju obavezu da o tome obavještavaju instituciju koja koordinira provođenje tih aktivnosti.

Treća uloga odnosi se na nadzor i pomoć u provođenju aktivnosti iz Akcionog plana, te praćenje ispunjavanja obaveza iz plana i efekata njihove implementacije, kako bi se mogla voditi ažurna evidencija o stepenu primjene aktivnosti iz njega.

Centralnu ulogu u praćenju provođenja Strategije i Akcionog plana, na osnovu svojih zakonskih ovlaštenja, ima APIK. Kako bi taj zadatak ispunio kvalitetno, potrebno je da dobije sve potrebne i

relevantne informacije o provođenju Strategije i Akcionog plana. Za tu obavezu potrebno je da APIK razradi metodologiju prikupljanja i obrade podataka za utvrđivanje stepena ispunjenosti mjera, radi pravilnog izvođenja kako kvantitativnih, tako i kvalitativnih pokazatelja. Pored toga, APIK treba periodično obavještavati javnost i Parlamentarnu komisiju za izbor i praćenje rada APIK-a o stepenu provođenja Strategije i Akcionog plana.

Za situacije kada se uoči da neka aktivnost nije provedena, APIK, u koordinaciji sa tijelima za sprečavanje korupcije, treba utvrditi razloge za to, pružiti preporuke za rješavanje problema, ali i razmotriti potrebu i moguće načine za odgovarajuće izmjene Akcionog plana ili Strategije. Na isti način, APIK treba da postupi i kada uoči da neki pristup u borbi protiv korupcije donosi bolje rezultate od očekivanih, i da takvu praksu treba proširiti i na oblasti koje trenutno nisu obuhvaćene strateškim aktima. U tom poslu, APIK treba da blisko sarađuje sa Vijećem ministara BiH i Parlamentarnom skupštinom BiH, te da od njih zatraži i dobije podršku za prevazilaženje uočenih problema i širu primjenu dobrih praksi.

Strateški programi:

- 3. Razvijanje standardiziranih smjernica za prikupljanje i obradu podataka u vezi sa provođenjem strateških antikorupcijskih programa.*
- 4. Prikupljanje i analiza podataka o preduzetim aktivnostima u BiH na planu realizacije strateških antikorupcijskih programa, evaluacija postignutog, te periodično izvještavanje nadležnih organa i javnosti o rezultatima tih analiza i evaluacija.*

9.5.3. Evaluacija provođenja Strategije i Akcionog plana

Strategije i akcioni planovi donose se kako bi se postigli predviđeni rezultati i efekti u određenom reformskom procesu, što bi bilo otežano ako se periodično ne procjenjuju efekti tog procesa. Zbog toga su praćenje i evaluacija sastavni dijelovi svakog ozbiljnijeg strateškog programa. Ne može se sa sigurnošću zaključivati o uspjehu ili lošim rezultatima antikorupcijskih aktivnosti, ako o njima ne postoje precizni i pouzdani podaci.

Dok je praćenje kontinuirana aktivnost sistematskog prikupljanja podataka o određenim pokazateljima kako bi se subjekti provođenja obavijestili o napretku i postizanju ciljeva, evaluacija je sistematska i objektivna procjena tekućega ili okončanoga programa ili politike. Svrha praćenja i evaluacije nije samo prikupljanje podataka o napretku ili neuspjesima i provođenju aktivnosti na planu suprotstavljanja korupciji, nego i preduzimanje mjera kako bi se uklonili ili smanjili nedostaci, te identificirali novi elementi koji bi se ugradili u postojeće ili nove strateške napore.

Zbog svega toga, APIK bi trebao da razradi metodologiju za procjenu efekata provođenja Strategije i Akcionog plana, kao i da predvidi dinamiku i način primjene te metodologije i obavještavanja javnosti i Komisije za izbor i praćenje rada APIK-a o provedenim evaluacijama.

Zbog realne mogućnosti da se uslovi za provođenje Strategije i Akcionog plana promijene ili da se iz nekog drugog relevantnog razloga pojavi potreba za dopune ili izmjene u tekstu Strategije ili Akcionog plana, potrebno je Strategijom predvidjeti način izmjene ovih akata. Zakon već predviđa da je APIK nadležan za izradu Strategije i Akcionog plana, što podrazumijeva i nadležnost za izradu prijedloga nacrtu izmjena i dopuna ovih akata.

Strateški programi:

- 5. Redovno praćenje provođenja aktivnosti iz Akcionog plana za provođenje Strategije i osiguravanje kontinuiranog funkcioniranja sistema za izvještavanje o provođenju aktivnosti iz Akcionog plana.*
- 6. Procjena provođenja Strategije i Akcionog plana i obavještavanje o tome javnosti i nadležnih organa.*
- 7. Procjena potrebe za revidiranje Strategije i Akcionog plana u skladu sa rezultatima dobivenim nakon evaluacije provođenja ovih dokumenata.*

BOSNA I HERCEGOVINA

AKCIONI PLAN ZA
PROVOĐENJE STRATEGIJE ZA
BORBU PROTIV KORUPCIJE
2015 – 2019.

Sarajevo, decembar 2014.

Strateški cilj 1

Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje normativnog okvira za borbu protiv korupcije

Strateški program 1.1. Određivanje tijela za sprečavanje korupcije na nivoima vlasti gdje to nije učinjeno uz razvijanje međusobne saradnje i koordinacije svih tijela za sprečavanje korupcije u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.1.1.	Pojedinačno utvrditi nivoe vlasti gdje nisu određena tijela za sprečavanje korupcije u skladu sa Zakonom o Agenciji	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK), Tim za monitoring i koordinaciju provođenja Općeg plana Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u borbi protiv korupcije (Tim FBiH), Komisija za praćenje provođenja strategije i akcionog plana za borbu protiv korupcije RS (Komisija RS), Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Vlada BD BiH)	Lista konkretnih nivoa vlasti gdje tijela za sprečavanje korupcije nisu određena	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.1.2.	Inicirati novu ili postojeću upravnu strukturu tijela za sprečavanje korupcije na nivoima vlasti gdje to nije učinjeno i dati preporuke za njihovo ustrojstvo	Devet mjeseci po usvajanju Strategije	APIK, zakonodavna i izvršna vlast na svim nivoima u BiH	APIK pokrenuo inicijativu za određivanje tijela i davanje preporuka za njihovo uređenje gdje to nije učinjeno	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.1.3.	Odrediti tijela za sprečavanje korupcije u skladu sa zakonskim odredbama na onim nivoima vlasti gdje to nije učinjeno	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na svim nivoima u BiH gdje tijela nisu formirana	Donesene odluke odgovarajućih nivoa vlasti o određivanju tijela gdje to nije učinjeno	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.1.4.	Uspostaviti komunikaciju, saradnju i koordinaciju između APIK-a i svih tijela za sprečavanje korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u BiH	Zaključeni memorandumi o razumijevanju i saradnji između APIK-a i tijela za sprečavanje korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.1.5.	Redovno održavati i unaprjeđivati komunikaciju, saradnju i koordinaciju između svih tijela za sprečavanje korupcije u BiH	Kontinuirano (poslije uspostave tijela)	APIK i tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u BiH	Memorandumi o razumijevanju i saradnji se provode	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.2. Osiguravanje administrativnih, finansijskih i institucionalnih kapaciteta tijela za sprečavanje korupcije u BiH u skladu sa njihovim nadležnostima					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
1.2.1.	Inicirati izradu pojedinačnih potreba tijela za sprečavanje korupcije u BiH u skladu sa njihovim nadležnostima	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	APIK	Upućen dopis APIK-a kojim se traži definiranje potreba tijela za sprečavanje korupcije u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.2.2.	Ustanoviti potrebe tijela za sprečavanje korupcije u BiH u skladu sa njihovim nadležnostima	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, Tim FBiH, Komisija RS, Vlada BD BiH i vlade kantona	Potrebe definirane, zahtjevi za njihovo osiguranje poslani nadležnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.2.3.	Osigurati administrativne, finansijske i institucionalne kapacitete tijela za sprečavanje korupcije u skladu sa njihovim nadležnostima	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim nivoima u BiH	Osigurani odgovarajući materijalno-tehnički, normativno pravni uslovi za rad tijela za sprečavanje korupcije	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
1.2.4.	Na osnovu pojedinačnih nadležnosti tijela za sprečavanje korupcije u BiH izraditi harmonizirane planove i programe obuka	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u BiH	Definirana lista nadležnosti za sva tijela za sprečavanje korupcije u BiH za koje je potrebno organizirati harmonizirane planove i zajedničke obuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.2.5.	Izraditi harmonizirane programe obuka za članove tijela za sprečavanje korupcije u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u BiH	Planovi i programi obuka izrađeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.2.6.	Kontinuirano educirati članove tijela za sprečavanje korupcije na osnovu harmoniziranih planova i programa obuke	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u BiH	Obuke se provode u skladu sa planovima i programima	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.3. Osiguravanje adekvatnih kapaciteta institucija sa antikorupcijskim nadležnostima					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
1.3.1.	Inicirati procjenu potreba institucija sa antikorupcijskim nadležnostima na svim nivoima u BiH	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije u BiH	Inicirana procjena potreba u skladu sa nadležnostima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

1.3.2.	Ustanoviti potrebe institucija sa antikorupcijskim nadležnostima na svim nivoima u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucije sa antikorupcijskim nadležnostima na svim nivoima vlasti u BiH	Procjene izvršene, potrebe definirane, zahtjevi za osiguravanjem potreba poslani nadležnim institucijama na odgovarajućem nivou vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.3.3.	Osigurati administrativne, finansijske i institucionalne kapacitete institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na svim nivoima, nadležna ministarstva	Na osnovu definiranih potreba osigurani adekvatni administrativni, finansijski i institucionalni kapaciteti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.4. Unaprjeđenje saradnje i koordinacije između institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH i tijela za sprečavanje korupcije na odgovarajućem nivou vlasti					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
1.4.1.	Uspostaviti formalno institucionalnu saradnju između institucija sa antikorupcijskim nadležnostima na odgovarajućem nivou vlasti, kroz potpisivanje memoranduma o saradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije, institucije sa antikorupcijskim nadležnostima na odgovarajućem nivou vlasti	Potpisani memorandumi o saradnji između institucija sa antikorupcijskim nadležnostima na odgovarajućem nivou vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.4.2.	Uspostaviti formalno institucionalnu saradnju između srodnih institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH, kroz potpisivanje memoranduma o saradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije, institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Potpisani memorandumi o saradnji između srodnih institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.4.3.	Uspostaviti formalno institucionalne mehanizme saradnje APIK-a i tijela za sprečavanje korupcije sa antikorupcijskim institucijama na odgovarajućem nivou vlasti, kroz potpisivanje memoranduma o saradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK i tijela za sprečavanje korupcije, institucije sa antikorupcijskim nadležnostima na odgovarajućem nivou vlasti u BiH	Potpisani memorandumi o saradnji između APIK-a i tijela za sprečavanje korupcije sa antikorupcijskim institucijama na odgovarajućem nivou vlasti u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.5.
Unaprjeđenje profesionalnosti javne uprave kroz uspostavljanje i primjenu transparentnih i mjerljivih kriterija za zapošljavanje i pomjeranje u javnoj službi

Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.5.1.	Identificirati mogućnosti za uspostavu, primjenu i unaprjeđivanje transparentnih i mjerljivih kriterija za zapošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO) i agencije za državnu službu/upravu (ADS/ADU) u BiH	Izvršena analiza zakonskih odredbi, identificirane mogućnosti za unaprjeđivanje propisa za zapošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.5.2.	Inicirati izmjene i dopune propisa za uvođenje, primjenu i unaprjeđivanje transparentnih i mjerljivih kriterija za zapošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ministarstva pravde u BiH, na nivou entiteta i Vlada BD BiH	Izmjene i dopune zakona o radu u javnoj službi formulirane i poslane nadležnim institucijama na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.5.3.	Izvršiti izmjene i dopune propisa za uvođenje, primjenu i unaprjeđivanje transparentnih i mjerljivih kriterija za zapošljavanje i pomjeranje u javnoj službi	Treća godina po usvajanju Strategije	Ministarstva pravde u BiH i Pravosudna komisija BD BiH, Vijeće ministara BiH, zakonodavna i izvršna vlast u BiH	Predložene i usvojene izmjene i dopune zakona i podzakonskih akata u skladu sa rezultatima analize	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.5.4.	U programe javnog i stručnog ispita za javne službenike uvesti oblasti koje se odnose na poznavanje antikorupcijskog zakonodavstva i borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	Ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH, ADS/ADU na svim nivoima u BiH	U programe javnog i stručnog ispita uvedene oblasti koje se odnose na borbu protiv korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.5.5.	Izvršiti izmjene i dopune zakona koji reguliraju javnu službu u BiH sa ciljem da se omogući vođenje disciplinskog postupka bez obzira na tok krivičnog postupka	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela, PARCO, ministarstva pravde, ADS/ADU na odgovarajućem nivou vlasti	Usvojene izmjene i dopune zakona koje reguliraju javnu službu u BiH, prilagođeni pravilnici o disciplinskoj odgovornosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.6. Harmoniziranje izrade planova i programa za obuku u svim javnim institucijama u BiH iz oblasti prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.6.1.	Analizirati osposobljenost i informiranost državnih službenika zaposlenih u javnim institucijama u vezi sa prevencijom korupcije i koordinacijom borbe protiv korupcije	Prva godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK u saradnji sa tijelima za sprečavanje korupcije	Analiza urađena, utvrđen nivo osposobljenosti i informiranost državnih službenika zaposlenih u javnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.6.2.	Na osnovu analize izraditi harmonizirane planove i programe za obuke za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u svim javnim institucijama u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK u saradnji sa tijelima za sprečavanje korupcije	Izrađeni standardizirani planovi i programi za obuku	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.6.3.	Kontinuirano provoditi obuke u skladu sa harmoniziranim planovima i programima za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u svim javnim institucijama u BiH	Kontinuirano nakon izrade planova i programa	ADS/ADU u BiH, APIK u saradnji sa tijelima za sprečavanje korupcije	Obuke se provode	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.7. Osiguravanje stručnosti i profesionalnosti rukovodećih državnih službenika kroz dosljednu primjenu kriterija za izbor					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.7.1.	Analizirati zakonske propise za izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika u javnim institucijama u BiH, s ciljem osiguranja njihove stručnosti i profesionalnosti	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK u saradnji sa tijelima za sprečavanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Izvršena analiza zakonskih propisa, definirane mjere za utvrđivanje stručnosti i profesionalnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.7.2.	Na osnovu rezultata analize predložiti izmjene i dopune zakonskih propisa koji reguliraju izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika u javnim institucijama na osnovu jasnijih i preciznijih kriterija	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, Ministarstvo pravde BiH, ministarstva pravde na nivou entiteta i kantona, Vlada BD BiH	Predložene izmjene i dopune zakona u skladu s analizom, razvijen okvir sa definiranim potrebnim kompetencijama za rukovodeće državne službenike u javnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

1.7.3.	Usvojiti izmjene i dopune zakonskih propisa koji reguliraju izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika u javnim institucijama u BiH, s ciljem osiguranja njihove stručnosti i profesionalnosti	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim nivoima vlasti u BiH	Zakonski propisi za izbor i imenovanje rukovodećih državnih službenika izmijenjeni i dopunjeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
--------	--	--------------------------------------	---	--	--

Strateški program 1.8. Smanjivanje mogućnosti političkog i drugih utjecaja na rad zaposlenih u javnim institucijama					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.8.1.	Analizirati zakonske propise koji reguliraju rad zaposlenih u javnim institucijama u BiH, s ciljem sprečavanja političkog i drugog utjecaja na njihov rad	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, PARCO, ADS/ADU u BiH	Analizirani zakonski propisi. Na osnovu analize definirana lista odredbi i procijenjen njihov utjecaj na sprečavanje političkog i drugog utjecaja na rad državnih službenika i zaposlenika u javnim institucijama u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.8.2.	Kroz istraživanja utvrditi način na koji se, eventualno, vrši politički i drugi utjecaj na rad zaposlenih u javnim institucijama u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, PARCO, ADS/ADU u BiH	Na osnovu provedenog istraživanja utvrđeni načini i pojavi oblici ostvarivanja političkog i drugog utjecaja na rad državnih službenika i uposlenika u javnim institucijama u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.8.3.	Na temelju rezultata analize i istraživanja predložiti mjere s ciljem sprečavanja političkih i drugih neprimjerenih utjecaja na rad zaposlenih u javnim institucijama u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, PARCO, ADS/ADU u BiH	Prijedlog mjera sačinjen i dostavljen nadležnim organima na daljnje postupanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.8.4.	Harmonizirati procedure internih kontrola u javnim institucijama, s ciljem sprečavanja izlaganja zaposlenih internim pritiscima	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije na svim nivoima u BiH	Razvijene i usklađene procedure internih kontrola	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.9. Osiguravanje finansijskih sredstva za provođenje strategija i pratećih akcionih planova za borbu protiv korupcije na svim nivoima u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.9.1.	Izraditi procjenu potrebnih sredstava za provođenje strategija i akcionih planova za borbu protiv korupcije na svim nivoima u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, institucije koje imaju obaveze iz strategija i akcionih planova	Sve institucije i organi izradili procjenu potrebnih sredstava za provođenje obaveza iz strategija i akcionih planova	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.9.2.	U skladu s procjenom planirati sredstva u budžetima svih tijela za sprečavanje korupcije i institucija koje imaju obaveze iz strategija i akcionih planova	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, institucije koje imaju obaveze iz strategija i akcionih planova	Sve institucije i organi izvršili planiranje potrebnih sredstava u skladu sa godišnjim budžetskim planiranjem	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.9.3.	Osigurati sredstva u budžetima svih tijela za sprečavanje korupcije i institucija koje imaju obaveze iz strategija i akcionih planova	Druga godina po usvajanju Strategije	Izvršna i zakonodavna vlast na odgovarajućim nivoima u BiH	Osigurana sredstva potrebna za provođenje obaveza iz strategija i akcionih planova	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.10. Unaprjeđenje normativnog okvira u BiH za borbu protiv korupcije, s ciljem uspješnije saradnje i koordinacije između pravosudnih organa i organa za provođenje zakona					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.10.1.	Analizirati normativni okvir za borbu protiv korupcije na svim nivoima u BiH, s ciljem unaprjeđenja saradnje i koordinacije između pravosudnih organa i organa za provođenje zakona, posebno u vezi preporuka relevantnih međunarodnih institucija	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH i institucije za provođenje zakona na svim nivoima u BiH	Izvršena analiza normativnog okvira na svim razinama u BiH, identificirane prepreke za saradnju i mogućnosti unaprjeđenja saradnje i koordinacije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.10.2.	Na osnovu rezultata analize predložiti potrebne izmjene i dopune normativnog okvira za borbu protiv korupcije na svim nivoima u BiH, u cilju unaprjeđenja saradnje i koordinacije između pravosudnih organa i organa za provođenje zakona	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH i institucije za provođenje zakona na svim nivoima u BiH	Prijedlozi za izmjene i dopune normativnog okvira definirani i upućeni u proceduru usvajanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

1.10.3.	Usvojiti predložene izmjene i dopune normativnog okvira za borbu protiv korupcije na svim nivoima u BiH, u cilju unaprjeđenja saradnje i koordinacije između pravosudnih organa i organa za provođenje zakona	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna vlast na odgovarajućim nivoima u BiH	Usvojene izmjene i dopune normativnog okvira	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.10.4.	Predložiti izmjene i dopune krivičnog zakonodavstva s ciljem inkriminiranja “trgovine utjecajem”	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim nivoima u BiH	Usvojene izmjene i dopune krivičnog zakonodavstva	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
1.10.5.	Donošenje zakonske regulative u oblasti lobiranja na svim nivoima u BiH	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućim nivoima u BiH	Usvojeni zakoni o lobiranju	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 1.11. Omogućavanje APIK-u i tijelima za sprečavanje korupcije u BiH da daju mišljenja na predložene antikorupcijske zakone					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.11.1.	Propisati procedure o pribavljanju mišljenja APIK-a ili tijela za sprečavanje korupcije na prijedloge zakona koji sadrže antikorupcijske odredbe, zavisno od nivoa vlasti	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, izvršna vlast na svim nivoima u BiH	Procedure usvojene i provode se, zakoni sa antikoruptivnim odredbama se dostavljaju na mišljenje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.11.2.	Analizirati i predložiti unapređenje postojećeg pravnog okvira kojim se osigurava efikasno provođenje nadležnosti APIK-a	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, Parlamentarna skupština BiH	Sačinjena samoprocjena i predložene izmjene i dopune Zakona o Agenciji	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.12. Usklađivanje zakonodavnog okvira u BiH sa obavezama iz ratificiranih međunarodnih konvencija					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
1.12.1.	Identificirati obaveze BiH iz međunarodnih konvencija i standarda iz oblasti borbe protiv korupcije koje nisu sadržane u zakonskim propisima na svim nivoima u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH	Identificirane obaveze BiH iz međunarodnih konvencija i standarda koje nisu sadržane u zakonskim propisima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

1.12.2.	Inicirati izmjene i dopune zakonskih propisa na osnovu obaveza iz međunarodnih konvencija i standarda za borbu protiv korupcije, koje nisu sadržane u zakonima na svim nivoima u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH	Prijedlozi za izmjene i dopune zakonskih propisa definirani i dostavljeni nadležnim institucijama na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.12.3.	Usvojiti izmjene i dopune normativnog okvira na osnovu obaveza iz međunarodnih konvencija i standarda za borbu protiv korupcije, koje nisu sadržane u zakonima na svim nivoima u BiH	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na svim nivoima vlasti u BiH	Usvojene izmjene i dopune zakonskih propisa	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.13. Provođenje preporuka relevantnih međunarodnih institucija i organizacija za borbu protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
1.13.1.	Identificirati relevantne međunarodne organizacije i institucije koje daju preporuke iz oblasti borbe protiv korupcije	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH	Kreiran spisak relevantnih međunarodnih organizacija i institucija i dostavljen nadležnim institucijama na svim nivoima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.13.2.	Kontinuirano pratiti i provoditi preporuke relevantnih međunarodnih organizacija i institucija za borbu protiv korupcije	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH	Preporuke identificirane, obavještenja za postupanje po njima dostavljena nadležnim institucijama na svim nivoima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 1.14. Unaprjeđenje prevencije korupcije i borbe protiv korupcije kroz harmonizaciju antikorupcijskog zakonodavstva na svim nivoima u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
1.14.1.	Analizirati i identificirati neusaglašenost antikorupcijskih zakona na svim nivoima u BiH, s ciljem unaprjeđenja borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH	Sačinjena lista antikorupcijskih zakona za analizu, analiza provedena, utvrđene neusaglašenosti unutar antikorupcijskog zakonodavstva u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

1.14.2.	Inicirati izmjene i dopune antikorupcijskih zakona, s ciljem unaprjeđenja borbe protiv korupcije	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima vlasti u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosudna komisija BD BiH	Prijedlozi za usklađivanje antikorupcijskih zakona definirani i dostavljeni nadležnim zakonodavnim tijelima na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
1.14.3.	Usvojiti izmjene i dopune antikorupcijskih zakona na svim nivoima u BiH, s ciljem njihove međusobne harmonizacije i unaprjeđenja borbe protiv korupcije	Do kraja važnosti Strategije	Zakonodavna tijela na svim nivoima u BiH	Prijedlozi za usklađivanje antikorupcijskih zakona usvojeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški cilj 2

Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom i privatnom sektoru

Strateški program 2.1. Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unaprjeđenje proaktivne transparentnosti institucija i poboljšanje primjene zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI)					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.1.1.	Analizirati sadržaj svih zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH zbog identifikacije rješenja koja otežavaju slobodan pristup informacijama, kao i potrebe za harmonizacijom među zakonima	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije na svim nivoima vlasti u BiH	Analiza zakona izvršena, rješenja koja otežavaju slobodan pristup informacijama identificirana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.1.2.	Na temelju analize pripremiti prijedloge za izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u pravcu eliminacije odredaba koje otežavaju slobodan pristup informacijama	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, nadležne institucije, zakonodavni i izvršni nivoi vlasti u BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije	Prijedlozi za izmjene i dopune zakona definirani, izrađeni i poslani nadležnim zakonodavnim tijelima na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.1.3.	Na temelju analize pripremiti prijedloge za izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama za harmoniziranje ovih zakona	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, nadležne institucije, zakonodavni i izvršni nivoi vlasti u BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije	Prijedlozi za izmjene i dopune zakona definirani, izrađeni i poslani nadležnim zakonodavnim tijelima na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.1.4.	Usvojiti predložene izmjene i dopune za eliminaciju odredaba koje otežavaju slobodu pristupa informacijama i uskladiti zakone koji reguliraju ovu oblast na svim nivoima	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na svim nivoima u BiH	Usvojeni prijedlozi za izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.1.5.	Pratiti realizaciju zakona o slobodi pristupa informacijama na svim nivoima u BiH, izvještavati javnost i institucije o tome, i unaprijediti njihovo provođenje	Kontinuirano	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u BiH	Izrađuju se izvještaji o praćenju primjene zakona o slobodi pristupa informacijama i dostupni su javnosti i institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.1.6.	Podsticati i unaprijediti proaktivnu transparentnost u radu javnih institucija u BiH u skladu sa standardima Partnerstva za otvorenu vlast (Open Government Partnership)	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, zakonodavna i izvršna vlast na svim nivoima u BiH, sve javne institucije u BiH	Izrađene strategije javnog komuniciranja i unaprijeđena aktivna transparentnosti institucija u BiH	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.1.7.	Imenovati službenika za informiranje i izraditi vodič i indeks registar informacija u onim institucijama u BiH gdje to još nije urađeno	Prva godina po usvajanju Strategije	Sve institucije koje podliježu obavezama iz zakona o slobodnom pristupu informacijama u BiH	Izrađen vodič i indeks registar informacija, određeni službenici za informiranje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.2. Unaprjeđenje prava na slobodan pristup informacijama kroz preciznije definiranje izuzetaka od općeg pravila iz zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI)					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.2.1.	Analizirati primjenu zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, s ciljem identifikacije problema u praksi, uz tumačenje izuzetaka od pravila za slobodan pristup informacijama	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije	Sačinjena analiza, identificirani problemi tumačenja izuzetaka primjene od pravila	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.2.2.	U skladu sa analizom predložiti izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH za preciznije definiranje izuzetaka od prava na slobodan pristup informacijama	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosuđe BD BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije	Prijedlozi izmjena i dopuna zakona izrađeni i poslani zakonodavnim tijelima na odgovarajućem nivou vlasti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.2.3.	Analizirati zakone o slobodi pristupa informacijama u BiH, s ciljem identifikacije mogućnosti za uvođenje parcijalnog objavljivanja informacija	Prva godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije	Sačinjena analiza, identificirane mogućnosti za parcijalno objavljivanje informacija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.2.4.	U skladu sa analizom predložiti izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, kojima će biti omogućeno parcijalno objavljivanje informacija	Druga godina po usvajanju Strategije	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, ministarstva pravde u BiH, Pravosuđe BD BiH, APIK i tijela za sprečavanje korupcije	Prijedlozi izmjena i dopuna zakona izrađeni i poslani zakonodavnim tijelima na odgovarajućem nivou vlasti na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.2.5.	Usvojiti izmjene i dopune zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH za preciznije definiranje izuzetaka i parcijalno objavljivanje informacija	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućem nivou vlasti	Izmjene i dopune zakona usvojene, izuzeci preciznije definirani	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
--------	--	--------------------------------------	--	---	--

Strateški program 2.3. Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u BiH kroz preciznije finansijsko izvještavanje i praćenje izvještaja					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.3.1.	Analizirati zakone u BiH koji reguliraju finansiranje političkih stranaka, s ciljem identifikacije mogućnosti za unaprjeđenje transparentnosti njihovog finansiranja	Prva godina po usvajanju Strategije	Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (CIK BiH), APIK i nadležne institucije u BiH	Identificirati mogućnost za unaprjeđenje transparentnosti finansiranja političkih stranaka	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.3.2.	Na osnovu analize pripremiti i predložiti izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju finansiranje političkih stranaka u BiH, radi osiguranja transparentnosti izvora prihoda i njihovog trošenja	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK i nadležne institucije u BiH	Pripremljene izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju finansiranje političkih stranaka u BiH i poslane na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.3.3.	Predložiti izmjene i dopune zakona u BiH za uvođenje sankcija za političke stranke koje ne vode detaljan registar evidencija o prihodima i rashodima, poslovne knjige ili ne podnesu finansijske izvještaje u roku i na način kako je propisala CIK BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK i nadležne institucije u BiH	Pripremljene izmjene i dopune zakona koji reguliraju finansiranje političkih stranaka u BiH i poslane na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.3.4.	Usvojiti predložene izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju finansiranje političkih stranaka, s ciljem unaprjeđenja transparentnosti njihovog finansiranja	Druga godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim nivoima vlasti	Usvojene izmjene i dopune zakona u BiH koji reguliraju finansiranje političkih stranaka u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.3.5.	Unaprijediti transparentnost sistema finansiranja političkih stranaka u BiH kroz izgradnju mehanizama unutrašnje kontrole i obuke odgovornih lica u strankama	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK i nadležne institucije u BiH	Unaprijeđen sistem finansiranja političkih stranaka, redovno se provode kontrole i obuke odgovornih službenika	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

2.3.6.	Unaprijediti djelotvornu kontrolu prikupljanja i trošenja sredstava za finansiranje stranaka kroz sankcioniranje nezakonitog postupanja u skladu sa preporukama Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO-a)	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK i nadležne institucije u BiH i zakonodavna u BiH	Unaprijeđena kontrola, definirani oblici nezakonitog postupanja	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.3.7.	Omogućiti CIK-u BiH kontinuirano nadziranje prikupljanja i trošenja sredstava političkih stranaka	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK, nadležne institucije u BiH i zakonodavna vlast u BiH	Osiguran nadzor troškova političkih stranaka	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 2.4. Uvođenje obaveze za političke stranke da prijavljuju donacije nefinansijske prirode na jednak način kao i finansijske donacije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
2.4.1.	Definiranje nefinansijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkim strankama u vidu besplatnih ili po povlaštenim cijenama usluge štampanja, reklamnog prostora i slične usluge	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK i nadležne institucije u BiH	Nefinansijske donacije definirane i usklađene između CIK-a, APIK-a i tijela za sprečavanje korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.4.2.	Predložiti izmjene i dopune zakona u BiH kojima će se definirati obaveze prijavljivanja nefinansijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkih stranaka	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK i nadležne institucije u BiH	Izmjene i dopune zakona za prijavljivanje nefinansijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkim strankama poslane na usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.4.3.	Usvojiti izmjene i dopune zakona u BiH kojima će se definirati obaveze prijavljivanja nefinansijskih (tzv. <i>in-kind</i>) donacija političkih stranaka	Druga godina po usvajanju Strategije	Parlamentarna skupština BiH	Usvojene izmjene i dopune Zakona o finansiranju političkih stranaka BiH kada je riječ o <i>in-kind</i> donacijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.4.4.	Obavezati političke stranke da cjelokupno finansiranje vrše preko jedinstvenog bankovnog računa kako bi se olakšala kontrola i nadzor nad finansijskim transakcijama	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, APIK, nadležne institucije BiH, agencije za bankarstvo u BiH	Predložene izmjene i dopune zakona	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.4.5.	Unaprijediti podzakonske akte - pravilnike za podnošenje finansijskih izvještaja s ciljem definiranja pojedinačnih troškova stranaka, sa fokusom na unaprjeđenje finansijskih izvještaja	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH	Unaprijeđeni podzakonski akti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.5. Smanjenje mogućnosti za zloupotrebu diskrecionih ovlaštenja					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.5.1.	Izvršiti analizu zakonskih propisa koji reguliraju rad javnih institucija u BiH, s ciljem utvrđivanja mogućnosti za zloupotrebu diskrecionog odlučivanja	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije u BiH	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za sprečavanje zloupotrebe diskrecionog odlučivanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.5.2.	Izvršiti analizu korištenja diskrecionih ovlaštenja, s ciljem uvođenja veće transparentnosti kako bi se svaka odluka u kojoj se primjenjuje ovo ovlaštenje morala obrazložiti i javno objaviti	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije u BiH	Izvršena analiza, utvrđene mogućnosti za povećanje transparentnosti upotrebe diskrecionih ovlaštenja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.5.3.	U skladu sa rezultatima analiza odrediti kriterije i uvjete pod kojim se primjenjuju diskreciona ovlaštenja i predložiti izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata u BiH koji reguliraju tu oblast	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije u BiH	Definirani kriteriji i uvjeti za primjenu diskrecionih ovlaštenja i predložene izmjene i dopune zakonskih propisa za tu oblast	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.5.4.	Usvojiti izmjene i dopune zakona koji reguliraju rad javnih institucija u BiH, a koji definiraju diskreciona ovlaštenja u pravcu smanjenja mogućnosti za njihovu zloupotrebu i povećanje transparentnosti njihove primjene	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim nivoima vlasti	Usvojeni prijedlozi za izmjenu i dopunu zakona koji reguliraju rad javnih institucija u BiH i definiraju primjenu diskrecionih ovlaštenja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.6. Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.6.1.	Izraditi i uvesti harmonizirane programe obuke iz oblasti prevencije korupcije i sprečavanja sukoba interesa u javnim institucijama u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Programi za obuku izrađeni i usklađeni između APIK-a i ADS-a/ADU-a u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.6.2.	Provoditi harmonizirane obuke za stručno usavršavanje uposlenika u javnim institucijama u BiH, s ciljem razvijanja kulture integriteta i etičnosti	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Kontinuirano provođenje edukacije iz oblasti etike na svim razinama vlasti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.6.3.	Donijeti etičke kodekse i planove integriteta u javnim institucijama u BiH gdje to nije učinjeno i osigurati njihovo provođenje	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ADS/ADU u BiH	Usvojeni etički kodeksi i planovi integriteta u institucijama u kojim to nije učinjeno i provode se, uposleni su upoznati sa sadržajem etičkih kodeksa, informacije dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.7. Ujednačavanje metodologije za izradu i provođenje planova za borbu protiv korupcije za javne institucije u BiH i uspostavljanje zakonske obaveze za izradu planova integriteta u svim javnim institucijama u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.7.1.	Kreirati harmonizirane smjernice za izradu planova za borbu protiv korupcije za javne institucije u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Kreirane harmonizirane smjernice za sve institucije u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.7.2.	Uvesti zakonsku obavezu za izradu planova integriteta za javne institucije u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, vlade i zakonodavna vlast na svim nivoima u BiH	Zakonski propisi izmijenjeni, definirane i uspostavljenje obaveze za izradu planova integriteta	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.7.3.	U skladu sa zakonskim obavezama izvršiti usklađivanje postojećih planova integriteta u javnim institucijama u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve javne institucije u BiH	Izvršeno usklađivanje postojećih planova integriteta u svim institucijama u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.8. Unaprjeđenje procedure utvrđivanja sukoba interesa kroz sistem prikupljanja i provjere podataka o imovinskom stanju, uz efikasno sankcioniranje za neistinite podatke u prijavama					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.8.1.	Izvršiti analizu zakona o sukobu interesa u BiH, s ciljem utvrđivanja mogućnosti za efikasnije sprečavanje sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, komisije/tijela za odlučivanje o sukobu interesa u BiH, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije na svim nivoima u BiH	Analiza izvršena, identificirane mogućnosti za unaprjeđenja sprečavanja sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.8.2.	Na osnovu analize predložiti izmjene i dopune zakona o sukobu interesa u BiH za efikasnije sprečavanje sukoba interesa i pooštavanja sankcija za njihovo nepoštivanje	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, komisije/tijela za odlučivanje o sukobu interesa u BiH, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije na svim nivoima u BiH	Prijedlozi izmjena i dopuna zakona o sukobu interesa u BiH poslane na usvajanje odgovarajućim zakonodavnim tijelima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.8.3.	Usvojiti izmjene i dopune zakona o sukobu interesa u BiH za efikasnije sprečavanje sukoba interesa i pooštavanje sankcija za njihovo nepoštivanje	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim nivoima u BiH	Usvojeni prijedlozi izmjene i dopune zakona o sukobu interesa u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.8.4.	Izvršiti sveobuhvatnu analizu zakonskih propisa za izjave o imovinskom stanju, s ciljem uspostave efikasnog sistema kontrole, obrade podataka iz izjava o imovinskom stanju i eliminacije prepreka za njihovo javno objavljivanje	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, porezne uprave, zemljišnoknjižni uredi, agencije za bankarstvo u BiH	Izvršena analiza, na temelju analize kreirano idejno rješenje sistema izjava o imovinskom stanju u BiH i identificirane mogućnosti eliminacije prepreka za njihovo javno objavljivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.8.5.	Formirati elektronski registar izjava o imovinskom stanju	Druga godina po usvajanju Strategije	Izvršna vlast, CIK BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka	Uspostavljen elektronski registar izjava o imovinskom stanju	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.8.6.	Uvesti efikasne alate za prikupljanje podataka u vezi sa izjavama o imovinskom stanju sa fokusom na verifikaciju, provjeru podataka i sankcioniranje	Treća godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Uvedeni efikasni alati za prikupljanje podataka u vezi sa izjavama o imovinskom stanju, uspostavljena elektronska baza imovinskih izjava	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

2.8.7.	Uspostaviti elektronsku bazu podataka za kontinuirano provođenje kontrole prijema poklona i njihovog prijavljivanja od strane izabranih zvaničnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika	Prva godina po usvajanju Strategije	CIK BiH, Agencija za zaštitu ličnih podataka, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Uspostavljena elektronska baza podataka, redovno se provode kontrole prijema poklona i njihovo prijavljivanje	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.8.8.	Razraditi posebne programe obuke sa mjerama iz domena sprečavanja sukoba interesa i prijave imovine	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, CIK BiH, ADS/ADU u BiH, tijela za sprečavanje korupcije	Programi obuke urađeni, redovno se provodi stručno usavršavanje zaposlenika	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.9. Kontinuirano usklađivanje zakonodavnog okvira u oblasti javnih nabavki sa međunarodnim obavezama i standardima					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
2.9.1.	Analizirati primjenu Zakona o javnim nabavkama BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabavke, sve institucije nadležne za provođenje Zakona o javnim nabavkama BiH	Izvršena analiza zakona i izrađene preporuke s ciljem smanjivanja mogućnosti korupcije u javnim nabavkama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.9.2.	Kontinuirano vršiti obuke zaposlenih u svim institucijama u BiH u vezi sa pitanjem sprečavanja korupcije u provođenju javnih nabavki na svim nivoima u BiH	Kontinuirano	ADS/ADU u BiH, Pravosudna komisija BD, sve institucije u BiH	Obuke se redovno provode u vezi sa pitanjem sprečavanja korupcije u javnim nabavkama	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.9.3.	Utvrditi obavezu kojom bi se otvoreni postupak uveo kao pravilo, a ograničeni postupak i ostali kao izuzetak	Treća godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabavke, Vijeće ministara, ADS/ADU u BiH	Smanjen broj ograničenih postupaka	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.9.4.	Transparentno objavljivanje i ažuriranje svih registara ugovora o javnim nabavkama i sporazuma naručilaca	Kontinuirano	Agencija za javne nabavke	Objavljeni registri ugovora i sporazuma o javnoj nabavci i redovno se ažuriraju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.9.5.	Izraditi registar planiranih javnih nabavki sa posebno definiranim karakteristikama roba i usluga koje se nabavljaju i učiniti ga javno dostupnim zainteresiranim ponuđačima	Prva godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabavke	Registar izrađen i javno objavljen svim zainteresiranim ponuđačima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.9.6.	Izraditi mehanizme kontrole kojima će se osigurati sprečavanje zloupotrebe u procedurama javnih nabavki	Prva godina po usvajanju Strategije	Agencija za javne nabavke, Vijeće ministara, ADS/ADU u BiH, Ured za razmatranje žalbi BiH	Kreirani efikasni mehanizmi kontrole za sprečavanje zloupotreba u procedurama javnih nabavki	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.9.7.	Jačati kapacitete u javnim institucijama u BiH u oblasti javnih nabavki i uvesti efikasne mehanizme kontrole	Kontinuirano	Agencija za javne nabavke, Ured za razmatranje žalbi BiH, sve institucije u BiH	Uređene interne revizije, uspostavljeni efikasni mehanizmi kontrole, ojačani kapaciteti kroz obuke i opremanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.10. Unaprjeđenje pravnog okvira za aktivnije učešće privatnog sektora u antikorupcijskim aktivnostima					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.10.1.	Izvršiti analizu uključenosti i mogućnosti aktivnijeg učešća privatnog sektora u borbi protiv korupcije	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije na svim nivoima u BiH, privredne komore i drugi oblici udruživanja privrede u BiH	Analiza izvršena, identificirane mogućnosti za aktivnije učešće privatnog sektora u antikorupcijskim aktivnostima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.10.2.	Identificirati forme saradnje i uspostaviti saradnju u BiH između tijela za sprečavanje korupcije i institucija sa antikorupcijskim nadležnostima sa jedne, i privatnog sektora, sa druge strane	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije na svim nivoima u BiH, privredne komore i drugi oblici udruživanja privrede u BiH	Definirane forme saradnje privatnog sektora i tijela za sprečavanje korupcije i antikorupcijskih institucija, saradnja uspostavljena	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.10.3.	Aktivno uključiti poslovna udruženja u izradu prijedloga zakonskih rješenja u cilju jačanja borbe protiv korupcije	Prva godina po usvajanju Strategije	Privredne komore, privredna društva, nadležne institucije, APIK	U saradnji sa OCD osigurane pretpostavke za aktivno uključivanje poslovnih udruženja u navedene aktivnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.10.4.	Izraditi jedinstvenu metodologiju i smjernice za izradu planova integriteta u privredi i privatnom sektoru	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, privredne komore i drugi oblici udruživanja privatnog sektora u BiH	Izrađena metodologija plana integriteta za privatni sektor i učinjena dostupnim	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.10.5.	Uspostaviti efikasne mehanizme za prijavu korupcije u privredi i privatnom sektoru na svim nivoima u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, privredne komore i drugi oblici udruživanja privatnog sektora u BiH	Razvijene procedure i uspostavljeni otvoreni komunikacijski kanali za prijavu korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
---------	--	--------------------------------------	--	---	--

Strateški program 2.11. Jačanje nadzorne funkcije i odgovornosti za propuštanje nadzora u oblasti sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
2.11.1.	Jačanje kapacitete inspekcijskih organa na svim nivoima vlasti u BiH za vršenje njihovih nadležnosti	Kontinuirano	Inspekcijski organi na svim nivoima u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, zakonodavna i izvršna vlast u BiH	Kapaciteti ojačani kroz obuke, upošljavanje novog kadra i osiguranje opreme	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.11.2.	Jačanje odgovornosti državnih službenika u oblastima sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda	Druga godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za unaprjeđivanje odgovornosti za vršenje nadzora	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.11.3.	Unaprijediti procedure za odgovornost državnih službenika u nadzoru sukoba interesa, etike i integriteta, finansijskog poslovanja, poštivanja profesionalnih i drugih standarda	Druga godina po usvajanju Strategije	ADS/ADU u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Procedure za odgovornost državnih službenika unaprijeđene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.12. Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unaprjeđenje rada revizorskih službi i inspekcijskih organa					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
2.12.1.	Analizirati potrebe za unaprjeđenje rada revizorskih službi i inspekcijskih organa za otkrivanje nepravilnosti u radu javnih institucija u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Uredi za reviziju, inspekcijske službe, ADS/ADU u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Analiza izrađena, identificirane konkretne potrebe za unaprjeđenje rada i prijedlozi poslani nadležnim institucijama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.12.2.	U skladu sa analizom izvršiti adekvatno kapacitiranje revizorskih službi i inspekcijskih organa za otkrivanje nepravilnosti u radu javnih institucija u BiH, u cilju efikasnije borbe protiv korupcije	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna i izvršna vlast na odgovarajućem nivou vlasti u BiH, ministarstva finansija u BiH	Izvršeno kapacitiranje u skladu s prijedlozima za odgovarajuće kapacitiranje revizorskih službi i inspekcijskih organa	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
2.12.3.	Predložiti izmjene i dopune zakona o reviziji institucija u BiH kojim se obavezuju revizorski organi za proaktivno dostavljanje dokaza i informacija nadležnim tužilaštvima o indicijama počinjenja krivičnih djela korupcije do kojih dođu za vrijeme vršenja revizije	Druga godina po usvajanju Strategije	Uredi za reviziju institucija u BiH, nadležne institucije na svim nivoima u BiH, izvršna vlast na svim nivoima u BiH	Prijedlozi izmjena i dopuna zakona upućeni u proceduru usvajanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.12.4.	Omogućiti kontinuirano educiranje revizorskih službi u BiH radi usvajanja i primjene novih standarda i tehnika vršenja revizije, te upoznavanja sa dobrim praksama	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Vijeće ministara BiH, vlade na svim nivoima u BiH, ministarstva finansija na svim nivoima u BiH	Redovno se vrše obuke i edukacija revizora, izvještaji sa tih obuka se sačinjavaju i dostupni su javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 2.13. Uspostavljanje efikasnijih kanala komunikacije revizorskih službi i inspekcijskih organa sa institucijama za provođenje zakona u vezi nalaza koji upućuju na moguće koruptivno ponašanje					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.13.1.	Razviti precizne i obavezujuće procedure za razmjenu informacija između revizorskih službi i inspekcijskih organa sa institucijama za provođenje zakona za indicije koje upućuju na korupciju	Prva godina po usvajanju Strategije	Službe za reviziju, inspekcijski organi, institucije za provođenje zakona u BiH, Vijeće ministara i vlade na svim nivoima u BiH	Procedure razvijene i poslane na usvajanje Vijeću ministara i vladama na odgovarajućem nivou u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.13.2.	Povećati transparentnost nalaza obavljenih nadzora revizorskih službi i inspekcijskih organa sa periodičnim objavljivanjem podataka o provedenim aktivnostima i njihovim nalazima	Kontinuirano	Revizijske službe i inspekcijski organi na svim nivoima u BiH	Podaci o obavljenim revizijama i inspekcijskim kontrolama dostupni javnosti preko web stranica i medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.14. Edukacija predstavnika zakonodavnih tijela u BiH sa ciljem donošenja efikasnih propisa i politika za borbu protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.14.1.	Provesti anketu upoznatosti članova zakonodavnih tijela u BiH sa međunarodnim obavezama i antikorupcijskim standardima na planu sprečavanja korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, zakonodavna tijela u BiH	Analiza izvršena, identificirane potrebe za unaprjeđenjem poznavanja međunarodnih obaveza i antikorupcijskih standarda	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.14.2.	Provoditi obuke članova zakonodavnih tijela u BiH u vezi sa međunarodnim obavezama i antikorupcijskim standardima na planu sprečavanja korupcije	Kontinuirano nakon druge godine od usvajanja Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, zakonodavna tijela u BiH	Obuke zakonodavnih tijela se provode, izvještaji o tome dostupni su javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 2.15. Jačanje uloge nadzornih komisija zakonodavnih tijela s ciljem efikasnijeg praćenja rada institucija i sprečavanja korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.15.1.	Analizirati nadležnosti nadzornih komisija zakonodavnih tijela u BiH i mogućnosti za jačanje njihove uloge u prevenciji korupcije i koordinaciji borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, zakonodavna tijela na odgovarajućem nivou vlasti u BiH	Analiza izvršena, utvrđene mogućnosti za jačanje uloga nadzornih komisija i definirane preporuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.15.2.	Osigurati adekvatan nadzor nad radom institucija od strane zakonodavnih tijela u skladu sa njihovim nadležnostima	Kontinuirano poslije druge godine od usvajanja Strategije	Zakonodavna tijela na svim nivoima u BiH	Redovno se provodi nadzor nad radom institucija, sačinjavaju se izvještaji o obavljenom nadzoru sa preporukama za poboljšanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.16. Uvođenje obaveze vođenja javnih rasprava o zakonima sa antikorupcijskim odredbama					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.16.1.	Uvesti obavezu vođenja javnih rasprava u vezi sa prijedlozima zakonskih i podzakonskih rješenja koja su u vezi sa borbom protiv korupcije	Kontinuirano	Zakonodavna tijela i institucije izvršne vlasti na svim nivoima u BiH	Prijedlozi zakonskih i podzakonskih akata su dostupni javnosti, javnost daje prijedloge za poboljšanje predloženih akata	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.17. Unaprjeđenje odgovornosti i racionalnosti u planiranju, prikupljanju i trošenju javnih sredstava, kroz unaprjeđenje transparentnosti tog procesa					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.17.1.	Unaprijediti sistem internih kontrola s ciljem jačanja odgovornosti i racionalnosti u planiranju i trošenju javnih sredstava	Kontinuirano	Nadležne institucije na svim nivoima u BiH	Kontrole se redovno provode, sačinjeni izvještaji i date preporuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.17.2.	Osigurati transparentnost planiranja, prikupljanja i trošenja javnih sredstava putem javnog objavljivanja finansijskog poslovanja javnih institucija na svim razinama	Kontinuirano	Ministarstva finansija u BiH, izvršna vlast na svim nivoima u BiH i javne institucije u BiH	Transparentnost osigurana putem objavljivanja izvještaja od strane ministarstava finansija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 2.18. Osiguravanje jednakog tretmana građana i privrednih subjekata u pogledu prikupljanja poreza, carina i drugih dažbina					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
2.18.1.	Analizirati zakonske propise i procedure iz oblasti prikupljanja poreza, carina i drugih dažbina u pogledu mogućih zloupotreba i nejednakog tretmana građana i privrednih subjekata	Treća godina po usvajanju Strategije	Ministarstva finansija, revizijske službe, inspekcijski organi, porezne uprave u BiH, Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za zloupotrebu i informacije o tome dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

2.18.2.	Na osnovu analize predložiti unaprjeđivanje normativnog okvira i procedura za prikupljanje poreza, carina i drugih dažbina u pogledu nejednakog tretmana građana i privrednih subjekata	Četvrta godina po usvajanju Strategije	Ministarstva finansija, revizijske službe, inspekcijski organi u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, porezne uprave, UIO	Prijedlozi za unaprjeđenja normativnog okvira i procedura izrađeni i poslani u proceduru za usvajanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
---------	---	--	--	---	--

Strateški program 2.19. Povećanje nadzora nad planiranjem i izvršenjem budžeta i odgovornosti za nepoštivanje pravila koji reguliraju te procese					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
2.19.1.	Razviti metodologiju praćenja realizacije programa/projekata finansiranih iz budžeta, te praćenje njihove realizacije u praksi radi nenamjenskog trošenja sredstava	Kontinuirano	Ministarstva finansija, revizorski i inspekcijski organi, Vijeće ministara BiH	Razvijena metodologija i redovno se prati realizacija trošenja sredstava iz budžeta	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
2.19.2.	Osigurati transparentnost planiranja i izvršenja godišnjih budžeta javnih institucija u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Ministarstva finansija, javne institucije u BiH	Transparentnost osigurana kroz javno objavljivanje na web stranicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški cilj 3

Unaprjeđenje djelotvornosti i efikasnosti pravosudnih institucija i organa za provođenje zakona u oblasti borbe protiv korupcije

Strateški program 3.1. Osiguravanje odgovarajućih mehanizama za prijavu korupcije zaposlenih u javnim institucijama, kao i praćenje postupanja po prijavama					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.1.1.	Jačati svijest državnih službenika putem harmoniziranih obuka u vezi sa obavezama za postupanje po prijavama za korupciju i zaštitu lica koja prijavljuju korupciju	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, institucije za provođenje zakona, inspeksijske službe u BiH	Harmonizirani programi pripremljeni, obuke se provode, izvještaji o tome dostupni javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.1.2.	Uspostaviti <i>online</i> sisteme i telefonske linije za prijavljivanje korupcije u svim institucijama izvršne vlasti u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije izvršne vlasti u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Dostupan broj uspostavljenih sistema i linija, informacije o tome dostupni javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
3.1.3.	Utvrđiti metodologiju za harmonizirano vođenje evidencija prijava, obradu i analizu statističkih podataka o prijavama sa indicijama korupcije u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, institucije za provođenje zakona u BiH	Metodologija izrađena, usklađena između APIK-a i tijela za sprečavanje korupcije i dostupna javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.1.4.	Periodično obrađivati statističke podatke o prijavama korupcije u BiH po utvrđenoj metodologiji i analize tih podataka učiniti dostupne javnosti	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	Tijela za sprečavanje korupcije, APIK, sve institucije izvršne vlasti u BiH	Obrada se vrši periodično, informacije o nalazima su dostupni javnosti putem web stranica i medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.2. Promoviranje prijavljivanja i podsticanja aktivnog učešća građana u borbi protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.2.1.	Osmisliti i provoditi kampanje za informiranje građana o mogućnosti za aktivno uključivanje u borbu protiv korupcije i načinima za prijavljivanje korupcije	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, službe za odnose sa javnošću institucija izvršne vlasti u BiH	Kampanje osmišljene i provode se, informacije o kampanjama dostavljaju se APIK-u i tijelima za sprečavanje korupcije	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
3.2.2.	Kontinuirano promovirati <i>online</i> sisteme i telefonske linije za prijavljivanje korupcije i mehanizme zaštite prijavitelja korupcije	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, službe za odnose sa javnošću i dužnosnici svih institucija izvršne vlasti u BiH	Javnosti dostupne informacije o <i>online</i> sistemima i telefonskim linijama za prijavu korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.2.3.	Dosljedno primjenjivati i dodatno unaprijediti postojeće mehanizme zaštite prijavitelja korupcije	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Dostupni podaci o broju zaštićenih prijavitelja korupcije, osmišljene mjere za unaprjeđivanje zaštite prijavitelja i dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.3. Jačanje integriteta organa za provođenja zakona					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.3.1.	Redovna izrada i nadogradnja, te provođenje planova integriteta u organima za provođenje zakona u BiH	Kontinuirano	Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV), sudovi i tužilaštva u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Nadograđeni planovi integriteta se izrađuju, izvještaji o njihovom provođenju se dostavljaju tijelima za sprečavanje korupcije i APIK-u	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.3.2.	Provoditi redovne obuke iz oblasti prevencije korupcije i borbe protiv korupcije u organima za provođenje zakona u BiH	Kontinuirano	VSTV, Centri za edukaciju sudija i tužilaca (CEST), APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sudovi i tužilaštva u BiH	Izvještaji o provedenim obukama se dostavljaju tijelima za sprečavanje korupcije i APIK-u, javnost se informira o njima	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

3.3.3.	Normativno urediti procedure sigurnosnih provjera za službenike pravosudnih institucija i organa za provođenje zakona sa naglaskom na podložnost koruptivnom ponašanju	Treća godina po usvajanju Strategije	VSTV, Centri za edukaciju sudija i tužilaca, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Kriteriji i procedure za provjere utvrđeni i dostavljeni pravosudnim institucijama i agencijama za provođenje zakona	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
--------	--	--------------------------------------	--	--	--

Strateški program 3.4. Unaprjeđenje otkrivanja korupcije kroz stvaranje, jačanje i primjenu efikasnih mehanizama i tehnika za proaktivan pristup tom procesu					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.4.1.	Definirati osnove i procedure za proaktivno postupanje u otkrivanju korupcije i razmjeni informacija između organa za provođenje zakona u vezi sa indicijama koruptivnog ponašanja	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona u BiH	Osnove i procedure za proaktivno otkrivanje definirane i dostavljene svim institucijama za provođenje zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.4.2.	Primjenjivati procedure za proaktivno postupanje u otkrivanju korupcije i razmjeni informacija između organa za provođenje zakona u vezi sa indicijama koruptivnog ponašanja	Druga godina po usvajanju Strategije	Organi za provođenje zakona u BiH	Povećan broj slučajeva korupcije koji su otkriveni putem proaktivnog pristupa zasnovanog na procedurama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.4.3.	Izraditi standardne operativne procedure za efikasno prikupljanje informacija i dokaza u postupku evidentiranja slučajeva korupcije i vršiti obuke u nadležnim institucijama	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, centri za edukaciju sudija i tužilaca, policijske akademije	Procedure izrađene, usklađene i dostavljene institucijama za provođenje zakona, obuke se vrše, nadležne institucije i javnost se obavještavaju o njima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.4.4.	U standardne operativne procedure uvrstiti i obavezu za identifikaciju imovine i finansijskih sredstava kojim raspolažu osumnjičeni za korupciju i sa njima povezana lica	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, centri za edukaciju sudija i tužilaca, policijske akademije	Identifikacija imovine uključena u standardne operativne procedure i uvrštena u programe obuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.4.5.	Dosljedna primjena obaveze prijavljivanja krivičnog djela korupcije u skladu sa odredbama krivičnog zakonodavstva na svim nivoima u BiH	Kontinuirano	Službene i odgovorne osobe u svim organima vlasti u BiH, javnim preduzećima i ustanovama	Povećan broj prijava u vezi sa koruptivnim krivičnim djelima u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.5. Uspostavljanje efikasne saradnje i koordinacije između institucija u BiH u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranju korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.5.1.	Izraditi analizu dosadašnjeg postupanja po koruptivnim krivičnim djelima u pogledu razloga za nesrazmjerno mali broj konačnih presuda u poređenju sa podignutim optužnicama	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Razlozi utvrđeni i prijedlozi za povećanje efikasnosti procesuiranja korupcije dostavljeni svim institucijama za provođenje zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.5.2.	Utvrđiti koji aspekti saradnje i koordinacije između institucija nisu dovoljno efikasni, što rezultira nedovoljno kvalitetnim dokazivanjem korupcije pred sudovima	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Razlozi utvrđeni i prijedlozi za povećanje efikasnosti procesuiranja korupcije dostavljeni svim institucijama za provođenje zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.5.3.	Predložiti i usvojiti mjere za unaprjeđivanje komunikacije, saradnje, razmjene informacija o koruptivnim krivičnim djelima i koordinaciju rada institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Mjere definirane, prijedlozi za unaprjeđivanje saradnje i koordinacije poslani svim institucijama za provođenje zakona u BiH	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.6. Harmoniziranje programa za obuku iz oblasti prevencije i koordinacije borbe protiv korupcije u institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.6.1.	Na osnovu uočenih nedostataka u postupanju po prijavama za krivična djela korupcije sačiniti harmonizirane programe obuke radi unaprjeđenja rada na ovom polju	Treća godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Harmonizirani programi za obuku pripremljeni i usaglašeni, dostavljeni svim institucijama koje će ih provoditi	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.6.2.	Prema harmoniziranim programima provoditi zajedničke obuke za tužitelje, istražitelje i policijske organe za rad na krivičnim djelima korupcije i poboljšanje koordinacije u tom procesu	Kontinuirano poslije treće godine po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Obuke se provode po harmoniziranim programima, izvještaji o njima su dostupni javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 3.7. Specijalizacija i dodatna edukacija pravosudnih i organa za provođenje zakona u BiH, posebno za primjenu naprednijih mjera za procesuiranje počinilaca koruptivnih krivičnih djela					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.7.1.	Izraditi analizu potreba za edukaciju sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih osoba u osmišljavanju primjene naprednijih mjera za otkrivanje i dokazivanje korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, institucije za provođenje zakona u BiH, CEST, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Mjere za koje je potrebna obuka identificirane, sastavljena lista institucija u kojima se trebaju vršiti obuke	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.7.2.	Na osnovu analize izraditi program obuke sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih osoba u primjeni naprednih mjera za otkrivanje i dokazivanje korupcije	Treća godina po usvajanju Strategije	VSTV, institucije za provođenje zakona u BiH, CEST, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Programi za obuke izrađeni i usaglašeni, dostavljeni svim institucijama koje će ih provoditi	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.7.3.	Provoditi obuke sudija, tužilaca i ovlaštenih službenih osoba u vezi primjene naprednijih mjera u otkrivanju, dokazivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela	Kontinuirano poslije treće godine po usvajanju Strategije	VSTV, institucije za provođenje zakona u BiH, CEST, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Obuke se provode po harmoniziranim programima, izvještaji o njima su dostupni javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 3.8. Dosljednije provođenje proširenih finansijskih istraga u predmetima sa obilježjima korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.8.1.	Izraditi standardne operativne procedure za postupanje u finansijskim istragama po predmetima sa obilježjima korupcije, posebno u pogledu protoka novca i sticanja imovine	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, agencije za bankarstvo, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Operativne procedure izrađene i usvojene, povećan broj finansijskih istraga u predmetima sa obilježjima korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.8.2.	Izraditi standardne operativne procedure za utvrđivanje imovine i finansijskih sredstava kojima raspolažu osumnjičeni za korupciju i sa njima povezana lica u fazi istrage koruptivnih krivičnih djela	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, CEST, Agencije za bankarstvo, institucije za provođenje zakona u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Operativne procedure izrađene i usvojene, imovina i finansijsko stanje se utvrđuju prilikom istrage	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.9. Unaprjeđenje efikasnosti rada sudova na predmetima iz oblasti korupcije uz uspostavljanje objektivnih normativa za rad, uvažavajući složenost predmeta					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.9.1.	Analizirati orijentaciona mjerila rada sudova na predmetima sa obilježjima korupcije u pogledu mogućnosti za stimuliranje efikasnosti postupanja po koruptivnim predmetima	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužilaštva i sudovi na svim nivoima, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Identificirani nedostaci postojećih mjerila i mehanizmi stimulacije efikasnosti postupanja po koruptivnim predmetima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.9.2.	Unaprijediti efikasnost u postupanju po predmetima s obilježjem korupcije putem vrednovanja složenosti rada na kompleksnim koruptivnim predmetima	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužiteljstva i sudovi na svim nivoima, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Unaprijeđena efikasnost postupanja sudova po koruptivnim predmetima uvođenjem mehanizama za vrednovanje složenosti rada	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.10. Unaprjeđenje efikasnosti postupanja sudova po predmetima sa obilježjem korupcije kroz uspostavljanje i korištenje jedinstvenog sistema za statističku obradu i izvještavanje					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.10.1.	Utvrđiti statističke podatke relevantne za analizu efikasnosti postupanja po koruptivnim predmetima i uspostaviti procedure i mehanizme za njihovo vođenje i analizu	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Statistički podaci utvrđeni, procedure i mehanizmi za njihovo vođenje ustanovljeni i poznati nadležnim sudovima i javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.10.2.	Periodično analizirati efikasnost postupanja sudova po koruptivnim predmetima, te nalaze tih analiza zajedno sa prijedlozima za unaprjeđenje na tom planu učiniti javnim	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Izrađuju se periodične analize, nalazi se objavljuju na web stranicama VSTV-a, sudova i putem medija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.11. Unaprjeđenje kaznene politike za korupcijska krivična djela s ciljem proaktivnog odvrćanja od koruptivnih aktivnosti					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.11.1.	Izraditi analizu krivičnog zakonodavstva u pogledu visine kazni za koruptivna djela, te praksu njihovog izricanja u smislu efikasnog odvrćanja od koruptivnih radnji	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, ministarstva pravde i sudovi na svim nivoima u BiH, Pravosuđe BD BiH	Razlozi za nedovoljno efikasno odvrćanje od koruptivnih krivičnih djela utvrđeni i poznati javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.11.2.	Na osnovu analize definirati prijedloge za efikasnije odvrćanje od koruptivnih djela ujednačavanjem kaznene politike i strožijem kažnjavanju kod koruptivnih krivičnih djela	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, ministarstva pravde i sudovi na svim nivoima u BiH, Pravosuđe BD BiH	Predložene izmjene i dopune kaznenog zakonodavstva s ciljem ujednačavanja kaznene politike i strožijeg kažnjavanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.12. Razvijanje efikasnog sistema utvrđivanja, zamrzavanja i oduzimanja imovinske i svake druge koristi, koju su izvršioci i sa njima povezana lica stekli koruptivnim djelovanjem					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.12.1.	Analizirati zakonodavni okvir u BiH u vezi sa pitanjem utvrđivanja efikasnosti zamrzavanja, oduzimanja i upravljanja nelegalno stečenom imovinom u koruptivnim predmetima	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, ministarstva pravde, ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva, sudovi u BiH, Pravosuđe BD BiH	Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za povećanje efikasnosti, sačinjeni prijedlozi za usvajanje ili izmjene i dopune zakonskog okvira	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.12.2.	Na osnovu analize unaprijediti i uspostaviti normativni okvir za utvrđivanje porijekla, zamrzavanja, oduzimanja i upravljanja nelegalno stečenom imovinom	Treća godina po usvajanju Strategije	Zakonodavna tijela na odgovarajućim nivoima u BiH	Prijedlozi za unaprjeđenje normativnog okvira definirani i poslani u proceduru usvajanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.13. Stvaranje uslova za nadzor nad radom pravosudnih organa i institucija putem javno dostupnih statističkih podataka o postupanju po koruptivnim krivičnim djelima					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.13.1.	Analizirati postojeći sistem statističkih podataka rada institucija za provođenje zakona i pravosudnih organa i mogućnosti za njihovu dostupnost javnosti	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona i sudovi u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Analiza izrađena, definirane kategorije statističkih podataka dostupnih javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.13.2.	Na osnovu analize, predložiti obuhvat statističkih podataka koji trebaju postati javni i predložiti ih na način da budu dostupni javnosti	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona i sudovi u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Utvrđen i predložen obuhvat statističkih podataka za objavljivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.13.3.	Kontinuirano objavljivati statističke podatke u vezi sa brojem istraga, te podignutih, prihvaćenih i odbijenih optužnica, kao i broja presuda po koruptivnim krivičnim predmetima	Kontinuirano poslije prve godine od usvajanja Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona i sudovi u BiH	Statistički podaci dostupni javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 3.14. Jačanje mehanizama disciplinske i drugih vidova odgovornosti tužilaca i sudija za nepravilno postupanje u predmetima sa obilježjima korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
3.14.1	Analizirati postojeći sistem praćenja rada tužilaca i sudija u predmetima koruptivnih krivičnih djela s ciljem utvrđivanja mogućnosti za njegovo poboljšanje	Prva godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužilaštva i sudovi u BiH	Analiza izvršena, mogućnosti za njegovo poboljšanje utvrđeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.14.2.	Predložiti mjere za poboljšanje postojećeg sistema praćenja rada tužilaca i sudija u predmetima koruptivnih krivičnih djela uz poboljšanje efikasnosti i eliminiranje mogućnosti za nepravilnosti	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, tužilaštva i sudovi u BiH	Mjere za poboljšanje sistema utvrđene i predložene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
3.14.3.	Inicirati uvođenje međusobno kompatibilnih elektronskih obrazaca u organima za provođenje zakona, tužilaštvima i sudovima, radi lakšeg praćenja predmeta	Druga godina po usvajanju Strategije	VSTV, organi za provođenje zakona	Usklađen softver (CMS) za praćenje predmeta između policije, sudova i tužilaštva	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški cilj 4

Podizanje javne svijesti i promoviranje potrebe za učestvovanjem cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije

Strateški program 4.1. Provođenje kontinuirane i sistematske javne kampanje o uzrocima, pojavnim oblicima i posljedicama korupcije, uz promoviranje mehanizama djelovanja protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.1.1.	Analizirati uzroke, pojavne oblike i štetne posljedice korupcije po građane, te u saradnji sa vladinim i nevladinim institucijama i akademskom zajednicom osmisliti javne kampanje na tu temu	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, javne institucije u BiH	U saradnji javnih institucija sa organizacijama civilnog društva (OCD) i akademskom zajednicom sačinjena analiza, utvrđene štetne posljedice korupcije po građane, izrađena osnova za javnu kampanju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.1.2.	Sačiniti plan i program kampanja i provoditi ih prema planu i programu u saradnji sa medijima, organizacijama civilnog društva i akademskim zajednicama	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije	U saradnji javnih institucija sa OCD-om, akademskom zajednicom, javnim emiterima i ostalim medijima sačinjen plan i program kampanje, kampanje se provode periodično	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 4.2. Omogućavanje učešća organizacijama civilnog društva u aktivnostima javnih institucija u oblasti borbe protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.2.1.	Učiniti dostupnim informacije o donošenju odluka na web stranicama vlada i parlamenata, pripremanju nacрта zakona i prijedloga istih	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade i zakonodavna tijela, te sve institucije izvršne vlasti u BiH koje pripremaju prijedloge zakona i odluka	Odluke, nacrti i prijedlozi zakona dostupni na web stranicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.2.2.	Učiniti javnim informacije u vezi sa usvajanjem ili odbacivanjem amandmana na zakone sa jasnim obrazloženjem za takvo postupanje	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade i zakonodavna tijela, te sve institucije izvršne vlasti u BiH koje pripremaju prijedloge zakona i odluka	Informacije se objavljuju na web stranicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

4.2.3.	Omogućiti OCD-u da aktivnije učestvuju u procesima donošenja i provođenja antikorupcijskih aktivnosti, na principijelan, transparentan i unaprijed dogovoreni način	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade i zakonodavna tijela, te sve institucije izvršne vlasti u BiH koje pripremaju prijedloge zakona i odluka	Ostvarena direktna saradnja sa OCD-om u provođenju konkretnih antikorupcijskih aktivnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
--------	---	--------------	--	---	--

Strateški program 4.3. Razvijanje, primjenjivanje i promoviranje dostupnih mehanizama prijavljivanja korupcije uz osiguravanje povjerljivosti postupanja po prijavama građana					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.3.1.	Analizirati postojeće mehanizme za prijavljivanje korupcije u BiH s ciljem utvrđivanja mogućnosti za unaprjeđenje povjerljivosti postupanje po prijavama	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije u BiH	Postojeći mehanizmi analizirani, proučene najbolje prakse i utvrđene mogućnosti za njihovo unaprjeđivanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.3.2.	Poboljšati procedure za postupanje po prijavama korupcije u pogledu povjerljivosti informacija koje su dobivene, s posebnim osvrtom na zaštitu prijavitelja	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije u BiH	Prijedlozi za poboljšanje zaštite povjerljivosti utvrđeni i dostavljeni svim institucijama koje postupaju po prijavama korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.4. Unaprjeđenje sistema objektivnog informiranja javnosti o radu institucija uz promoviranje pozitivnih primjera postupanja za slučajeve korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.4.1.	Uraditi analizu stanja o dostupnosti informacija u javnim organima i institucijama u BiH u skladu sa standardima Partnerstvo za otvorenu vlast (OGP)	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, Agencija za zaštitu ličnih podataka, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Analiza izrađena u saradnji javnih institucija i OCD-a	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.4.2.	U skladu sa rezultatima analize sačiniti programe obuke o standardima objektivnog informiranja građana o radu javnih institucija	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, Agencija za zaštitu ličnih podataka, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Sačinjen program obuke u saradnji javnih institucija i OCD-a	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

4.4.3.	Vršiti kontinuiranu obuku s ciljem promocije tzv. aktivne transparentnosti u javnim institucijama	Kontinuirano	ADS/ADU u BiH, Pravosudna komisija BD BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Redovno se provode obuke, seminari i radionice	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.4.4.	Aktivno informiranje građana o radu institucija, uz promoviranje pozitivnih primjera postupanja po prijavama građana u slučajevima korupcije	Kontinuirano	Institucije na svim nivoima u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Podaci dostupni javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.5. Uključivanje akademske zajednice i udruženja intelektualaca u osmišljavanje i provođenje antikorupcijskih politika i mehanizama					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.5.1.	Definirati oblasti u borbi protiv korupcije u kojima je tijelima za sprečavanje korupcije i institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima potrebna stručna pomoć i podrška	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Identificirane oblasti moguće saradnje između akademske zajednice, antikorupcijskih tijela i institucija	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.5.2.	Institucionalizirati saradnju akademske zajednice, udruženja intelektualaca i asocijacija nezavisnih intelektualaca sa tijelima za sprečavanje korupcije i institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Saradnja uspostavljena kroz redovnu komunikaciju i potpisivanje memoranduma o razumijevanju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.5.3.	Osmišljavati i provoditi antikorupcijske projekte koje će tijela za sprečavanje korupcije i institucije sa antikorupcijskim nadležnostima zajednički provoditi sa akademskom zajednicom	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Zajednički projekti se osmišljavaju i provode	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.5.4.	Definirati politike za efikasnu borbu protiv korupcije, s ciljem eliminiranja uzroka pojave korupcije i kontinuirano ukazivanje na štetne posljedice korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH, institucije akademske zajednice	Politike definirane	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.6. Omogućavanje razvoja odgovornog i objektivnog istraživačkog novinarstva kroz unaprjeđenje otvorenosti institucija prema medijima u okvirima zakonskih propisa					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.6.1.	Uvesti periodične obuke za novinare i urednike medija iz oblasti istraživačkog novinarstva, te standarda objektivnog izvještavanja iz oblasti korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Program obuka sačinjen u saradnji sa udruženjima novinara i visokoobrazovnim institucijama iz oblasti novinarstva obuke se provode, izvještaji o njima su dostupni javnosti	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.6.2.	Podsticati i unaprijediti razvoj objektivnog istraživačkog novinarstva kroz povećanu i aktivnu transparentnost institucija i omogućavanje pristupa informacijama	Kontinuirano	Sve institucije u BiH, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH	Povećan broj informacija iz institucija u BiH koje su dostupne javnosti, informacije se koriste za istraživačke teme	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.7. Unaprjeđenje nepristrasnosti i objektivnosti izvještavanja medija u vezi sa problematikom korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.7.1.	Dosljedna primjena poštivanja zakonskih normi i novinarske etike, s ciljem povećavanja objektivnosti i profesionalnosti informiranja o slučajevima korupcije	Kontinuirano	Regulatorna agencija za komunikacije (RAK), javni servisi, sudovi	Unaprijeđeno profesionalno i objektivno izvještavanje u slučajevima korupcije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.7.2.	Osigurati transparentnost vlasničke strukture medija i izvore njihovog finansiranja	Prva godina po usvajanju Strategije	RAK, javni servisi, sudovi	Dostupni podaci o vlasničkoj strukturi medija, transparentni podaci o izvorima finansiranja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.7.3.	Jačanje kontrole regulatornih tijela i praćenje primjena standarda i novinarske etike od strane udruženja novinara u BiH	Kontinuirano	RAK	RAK i udruženja novinara prate aktivnosti primjene standarda i novinarske etike	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

4.7.4.	Osigurati transparentno finansiranje medija od strane javnog sektora, kako kroz direktna davanja, tako i kroz oglašavanja i javnost podataka o drugim načinima finansiranja	Kontinuirano	RAK, inspekcijski organi, udruženja novinara	Finansiranja medija i oglašavanja javnih institucija u njima javno dostupno	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.7.5.	Podignuti nivo prepoznavanja korupcije, njenih mehanizama, te tehnika otkrivanja kroz stručno usavršavanje novinara koji pokrivaju temu korupcije	Kontinuirano	Udruženja novinara, APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Programi za obuke novinara pripremljeni, obuke se provode, informacije o njima su javno dostupne	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.7.6.	Osigurati adekvatnu zaštitu medija i novinara koji izvještavaju o korupciji	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, organi za provođenje zakona	Konkretna mjera za zaštitu novinara preduzete u saradnji sa udruženjima novinara i OCD-om, osigurana adekvatna zaštita novinara koji izvještavaju o korupciji	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.8. Uključivanje udruženja privrednog sektora u izradu novih zakonskih rješenja i politika borbe protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.8.1.	Održavati redovnu komunikaciju sa privrednim društvima u smislu uključivanja u donošenje i predlaganja zakonskih rješenja koji će osnažiti odlučnost prijavljivanja koruptivnih djela	Kontinuirano	Privredne komore, privredna društva, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije koje provode Strategiju i Akcioni plan	Komunikacija se redovno održava, zapisnici sa sastanaka se izrađuju, informacije o saradnji i komunikaciji su dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.8.2.	Pojednostaviti izradu i provođenje zakonskih rješenja za privredni sektor u vezi sa pitanjem registracije firme	Prva godina po usvajanju Strategije	Privredne komore, privredna društva, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije koje provode Strategiju i Akcioni plan	Predložene izmjene i dopune zakona kojim se pojednostavljuje registracija firme	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.8.3.	Uključiti privredne komore u planiranje i donošenje antikoruptivnih mjera i aktivnosti u oblastima njihovog djelovanja	Druga godina po usvajanju Strategije	Privredne komore, privredna društva, APIK, tijela za sprečavanje korupcije, nadležne institucije koje provode Strategiju i Akcioni plan	Privredne komore kreiraju planove integriteta i učestvuju sa svojim prijedlozima u donošenju antikoruptivnih mjera	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.9. Promoviranje usvajanja i primjene kodeksa poslovne etike u poslovanju s ciljem sprečavanja pojave korupcije u odnosima između privrede i institucija					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.9.1.	U saradnji sa nadležnim institucijama organizirati obuke i edukaciju privrednih komora i privrednih društava na temu borbe protiv korupcije	Kontinuirano	APIK, privredne komore, nadležne institucije	U saradnji sa OCD-om i privrednim komorama redovno održavanje obuka, seminara i radionica	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.9.2.	Aktivno uključiti privredni sektor u borbu protiv korupcije kroz izradu pravilnika o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, privredne komore, nadležne institucije	U saradnji sa OCD-om i privrednim komorama izrađeni pravilnici o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u privatnom sektoru	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.10. Kontinuirano provođenje obuke privrednih komora i drugih privrednih udruženja iz oblasti borbe protiv korupcije					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.10.1.	Izraditi programe obuke za privredne subjekte iz oblasti borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, privredne komore	Program obuke izrađen u saradnji sa OCD-om	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.10.2.	Provoditi obuke o prevenciji korupcije u svim privrednim udruženjima	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, privredne komore	Obuke se redovno provode u saradnji sa OCD-om	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 4.11. Jačanje uloge civilnog društva u borbi protiv korupcije kroz učešće u zajedničkim projektima sa javnim institucijama					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.11.1.	Identificirati oblasti u borbi protiv korupcije u kojim je tijelima za sprečavanje korupcije i institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima potrebna stručna pomoć i podrška	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Oblasti moguće saradnje između OCD-a i institucija identificirane, informacije o tome dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

4.11.2.	Uspostaviti saradnju tijela za sprečavanje korupcije u institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima sa OCD-om, u oblastima u kojima im je potrebna pomoć i podrška	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Saradnja uspostavljena i unaprijeđena, konkretni projekti za saradnju se pripremaju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.11.3.	Osmišljavati i provoditi antikorupcijske projekte koje će sa OCD-om zajednički provoditi tijela za sprečavanje korupcije i institucije sa antikorupcijskim nadležnostima	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH	Zajednički projekti se osmišljavaju i provode, informacije o njima su dostupne javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.11.4.	Razviti metodologiju praćenja realizacije programa/projekata finansiranih iz sredstava međunarodnih institucija/organizacija, radi utvrđivanja eventualnog nenamjenskog trošenja sredstava	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	Ministarstva finansija, revizijski i inspekcijski organi, Vijeće ministara BiH	U saradnji sa OCD-om razvijena metodologija i redovno se prati realizacija trošenja sredstava međunarodnih institucija/organizacija	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

Strateški program 4.12. Podrška aktivnostima civilnog društva u praćenju i istraživanju mogućnosti korupcije i davanju preporuka za njeno sprečavanje					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.12.1.	Jačati saradnju javnih institucija sa OCD-om u cilju istraživanja koja se odnose na mogućnosti pojave korupcije u javnim institucijama	Kontinuirano	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve javne institucije na svim nivoima	Uspostavljena sistemska saradnja sa OCD u domenu planskih i prioritetnih istraživanja	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.12.2.	Sistemska ostvarivanje partnerstva i saradnje javnog, privatnog i nevladinog sektora u provođenju antikoruptivnih projekata	Kontinuirano	Sve institucije u BiH, privredna društva, APIK	Saradnja uspostavljena kroz redovno održavanje sastanaka između predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora, potpisivanje memoranduma o razumijevanju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.12.3.	Uvesti u plan rada institucija dio koji se posebno odnosi na saradnju sa OCD-om kao i preporuku korištenja istraživanja i relevantnih podataka do kojih u svojim konkretnim projektima dođu na polju borbe protiv korupcije	Druga godina po usvajanju Strategije	Sve institucije u BiH	Institucije uvele u svoje planove rada istraživanja i podatke od OCD	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.13. Osiguravanje transparentnosti finansiranja nevladinog sektora, posebno iz budžetskih sredstava					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.13.1.	Sačiniti analizu transparentnosti organizacija civilnog sektora u pogledu objavljivanja svojih finansijskih izvještaja, izvora i iznosa dobivenih grantova i provedenih projekata	Prva godina po usvajanju Strategije	Ministarstva pravde na svim nivoima, Pravosudna komisija BDBiH, revizorski organi	Analiza izvršena u saradnji sa OCD-om, dobiveni rezultati dostupni javnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.13.2.	Uvesti obavezu za sve institucije u BiH da javno objavljuju podatke o iznosu i namjeni sredstava koja dodjeljuju organizacijama civilnog društva	Kontinuirano	Vijeće ministara BiH, vlade na nivou entiteta, BDBiH i kantona	Donesene odluke za objavljivanje podataka o iznosima i namjenama sredstava koje institucije dodjeljuju OCD-u, podaci se kontinuirano objavljuju	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 4.14. Izrađivanje, uvođenje i harmoniziranje programa etike i integriteta u obrazovnom procesu i u tematskim programima javnih emitera u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.14.1.	Provesti istraživanje o pogledima mladih na korupciju, s ciljem utvrđivanja osnova za izradu harmoniziranih programa etike i integriteta	Prva godina po usvajanju Strategije	Ministarstva obrazovanja, APIK	Istraživanja provedena, predložene osnove za izradu harmoniziranih programa etike i integriteta	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.14.2.	Izraditi harmonizirane programe etike i integriteta u sve obrazovne institucije u BiH, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti društva	Prva godina po usvajanju Strategije	Ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Harmonizirani programi kreirani i dostavljani nadležnim institucijama na daljnje postupanje	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
4.14.3.	Uvesti harmonizirane programe iz oblasti etike i integriteta u obrazovne institucije u BiH, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Programi izrađeni u saradnji sa OCD-om	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

4.14.4.	Uspostaviti saradnju sa javnim emiterima u BiH na planu emitiranja programa iz oblasti etike i integriteta, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, RAK, tijela za sprečavanje korupcije, ministarstva obrazovanja u BiH, javni emiteri	Saradnja uspostavljena, ugovoreni konkretni programi za emitiranje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
---------	---	-------------------------------------	---	--	--

Strateški program 4.15. Podsticanje etičkog ponašanja kod djece i mladih ljudi kroz podršku vanškolskih projekata civilnog sektora					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
4.15.1.	Uspostaviti saradnju sa OCD-om koje rade sa mladim ljudima i uspostaviti saradnju na promoviranju etike i integriteta, s ciljem jačanja moralnih vrijednosti društva	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	Identificirani OCD-i koji rade na takvim projektima, uspostavljena saradnja sa njima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
4.15.2.	Podržavati postojeće projekte na planu etike i integriteta, osmišljavati i provoditi nove projekte u cilju jačanja moralnih vrijednosti društva	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, ministarstva obrazovanja, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	U saradnji sa OCD-om kroz vanškolske projekte uvedena etika i integritet za obrazovanje djece i mladih	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški cilj 5

Uspostavljanje efikasnih mehanizama za koordinaciju borbe protiv korupcije, te praćenje i evaluacija provođenja Strategije

Strateški program 5.1. Usvajanje i razvijanje strateških dokumenata za borbu protiv korupcije u BiH u skladu sa općim principima utvrđenim Strategijom					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.1.1.	Svaki nivo vlasti će razviti politike borbe protiv korupcije u skladu sa općim principima Strategije	Prva godina po usvajanju Strategije	Vlade entiteta, BD i kantona, Vijeće ministara, nadležna tijela za provođenje Strategije i AP, APIK	Razvijene i usklađene politike sa općim principima Strategije	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.1.2.	Ojačati saradnju APIK-a sa svim tijelima za sprečavanje korupcije i institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH kroz potpisivanje memoranduma o razumijevanju i saradnji	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK, komisije i tijela za borbu protiv korupcije	Potpisani memorandumi o razumijevanju i saradnji	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 5.2. Razvijanje, organiziranje i provođenje harmoniziranih programa obuke za borbu protiv korupcije predstavnika institucija sa antikorupcijskim nadležnostima u BiH					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.2.1.	Procijeniti potrebe za obukom službenika u institucijama sa antikorupcijskim nadležnostima	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, ADS/ADU u BiH, FBiH, BDBiH, centri za edukaciju sudija i tužilaca	Utvrđene potrebe za obukom	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.2.2.	Jačanje stručnosti kroz organiziranje zajedničkih obuka sa predstavnicima institucija za sprečavanje korupcije	Kontinuirano	ADS/ADU u BiH, Pravosudna komisija BD, APIK, komisije i tijela za borbu protiv korupcije	Obuke se provode	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
5.2.3.	Imenovati kontakt osobe u svim institucijama koje su obuhvaćene Strategijom	Prva godina po usvajanju Strategije	Sve institucije nadležne za provođenje Strategije i pratećeg akcionog plana	Određene kontakt osobe u svim institucijama nadležnim za provođenje Strategije i pratećeg akcionog plana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 5.3. Razvijanje standardiziranih smjernica za prikupljanje i obradu podataka u vezi sa provođenjem strateških antikorupcijskih programa					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.3.1.	Izraditi standardizirane smjernice za prikupljanje i obradu podataka u vezi sa provođenjem strateških antikorupcijskih programa	Prva godina po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije	Smjernice izrađene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.3.2.	Izrađene standardizirane smjernice dostavljene institucijama nadležnim za provođenjem strateških programa	Kontinuirano u skladu sa smjernicama	APIK, sve institucije nadležne za provođenje Strategije i pratećeg akcionog plana	Smjernice dostavljene svim institucijama za provođenje strateških programa, povratne informacije dostavljene APIK-u u skladu sa standardiziranim smjernicama	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 5.4. Prikupljanje i analiza podataka o preduzetim aktivnostima u BiH na planu realizacije strateških antikorupcijskih programa, evaluacija postignutog, te periodično izvještavanje nadležnih organa i javnosti o rezultatima tih analiza i evaluacija					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.4.1.	Sačiniti analizu provedenih antikorupcijskih aktivnosti predviđenih Akcionim planom	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK	Analiza izrađena u saradnji sa OCD-om, podaci prikupljeni	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.4.2.	Periodično obavještavanje javnosti o rezultatima provedenih aktivnosti	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK	U saradnji sa OCD-om i medijima javnost se redovno obavještava	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.4.3.	Izvještavanje nadležnih zakonodavnih tijela o realizaciji strateških programa i aktivnosti iz akcionog plana	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, sve institucije zadužene za provođenje Strategije i Akcionog plana	Izvještavanje zakonodavnih tijela nakon godišnje analize realizacije provedenih antikorupcijskih aktivnosti	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 5.5. Redovno praćenje provođenja aktivnosti iz Akcionog plana za provođenje Strategije i osiguravanja kontinuiranog funkcioniranja sistema za izvještavanje o provođenju aktivnosti iz Akcionog plana					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.5.1.	Izvještavanje i dostavljanja podataka APIK-u o godišnjem provođenju aktivnosti iz Akcionog plana	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije nadležne za provođenje Strategije i pratećeg akcionog plana	Agencija objedinjava dostavljene podatke uz analizu koju dostavlja Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH na upoznavanje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.5.2.	Praćenje i evaluacija predviđenih aktivnosti iz Akcionog plana uz periodičnu procjenu uspjeha	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK, tijela za sprečavanje korupcije, sve institucije nadležne za provođenje Strategije i pratećeg akcionog plana	Na osnovu dobivenih izvještaja o provođenju Strategije i Akcionog plana, provodi se evaluacija i praćenje	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 5.6. Procjena provođenja Strategije i Akcionog plana i obavještavanje o tome javnosti i nadležnih organa					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.6.1.	Napraviti analizu i procjenu provođenja rezultata Strategije i Akcionog plana	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK	Analiza i procjena urađene	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.6.2.	Na osnovu analize obavijestiti javnost i nadležne organe o postignutim rezultatima	Druga godina po usvajanju Strategije	APIK	Rezultati analize dostupni javnosti i nadležnim organima	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti

Strateški program 5.7. Procjena potreba za revidiranje Strategije i Akcionog plana u skladu sa rezultatima dobivenim nakon evaluacije provođenja ovih dokumenata					
Aktivnost		Vremenski rok	Institucije nadležne za provođenje	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
5.7.1.	Provoditi godišnju evaluaciju provođenja Strategije i Akcionog plana	Kontinuirano poslije prve godine po usvajanju Strategije	APIK	Sačinjeni godišnji izvještaji o provođenju Strategije i Akcionog plana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.7.2.	Na temelju procjene efekata provođenja Strategije i Akcionog plana predložiti neophodne izmjene, uz konsultacije sa svim zainteresiranim stranama	Treća godina po usvajanju Strategije	APIK, sve institucije nadležne za provođenje Strategije i Akcionog plana	U skladu sa prijedlozima izvršene neophodne izmjene Strategije i Akcionog plana	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti
5.7.3.	Prikupiti informacije o provođenju Strategije i realizaciji aktivnosti planiranih Akcionim planom od svih institucija u BiH	Zadnja godina provođenja Strategije	APIK, sve institucije nadležne za provođenje Strategije i Akcionog plana	APIK prikupio sve informacije neophodne za procjenu provođenja Strategije i pratećeg akcionog plana	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9
5.7.4.	Uraditi procjenu provođenja Strategije i sačiniti nacrt projekta za izradu nove strategije	Zadnja godina provođenja Strategije	APIK, Interresorna radna grupa za izradu nacrta nove strategije i akcionog plana	Procjena provođenja Strategije sačinjena, urađen nacrt buduće strategije	Dopunska sredstva osigurati kroz realizaciju strateškog programa 1.9

